

Jonî

Yagaala Tewaanya' Jonî yîdavakesî.

Gotiyarîne Yagaalyai (Jizaazai)
mwaalikerînesî.

¹ Sinnawî kîgaakuna Kwaaka dava' mima'nyawî Gotiyarîne Yagaalyai mwalyaakewînyî. Nabaai, Gotiyai mwaalakewî gamînyawî Gotiyarîne Yagaalyai mwaali'. Gotiyarîne Yagaalyai sahwai Gotiyai.

² Sinnawî kîgaakuna aayawîdaasi Gotiyalyî sahwai mwalîbainyîna yaakelyî.

³ Gotiyai sara kyawîra' sahwai yuyangî sara wakînikengî. Aane pîrî' kîrî' gamî saba yîma'naka' mî'. Aawa, sahwai wakakengî yuya sa.

⁴ Sinnawî sagaa' sahwari' gaalyabwi warakelyî. Gaala sabwi a'mwe yuyaraavîre Baakelyî. Yînika sai a'mweinaavîna kunya tewaanya yawîrya'ne nejaavînikerîna. Kunya tewaanya yawîrya'ne wîjaavîna kaneya' baaka savi' nayaa mwaidanyaine. (Gotiyarîna nayaa yawî'daanyaine.)

⁵ Saburîdaasi jîhînya kayaa'nanyaburî Gotiyare baake' wannyîna. Nabaai jîhînya sa' baakevî mwavîlayînikesî.

⁶ Gotiyai yawî'na "A'mwera baakevî mwaabîka!" yawîraka sinnawî a'mwerî

widaasakelyî. Sai Jonî (Bavîtaazîya Yadei) widaasakelyî.

⁷ A'mwe sahwai jalîkurakya'nei bîna. "A'mweraavi a'mwengi Jizaazai Baakerîna wîjalîkurakana!" daka widaasakei bîna. "Kadîka wî'napîjî Naangerî limwagapîka!" dakei bîna.

⁸ Jonî gamî sai Baakei mîka! Aawa. "Baaka nawi'nya sarîna jalîkurakana!" dakelyîra.

⁹ Dîvi Baakei Kwaaka davakîna walaabaka a'mwe gazainazainaavîna Baaka nebulya'nanyalyî. A'mwe yuyainaavi kunya tewaanya yawîrya'ne nejaavadei.

¹⁰ Nabaai, Kwaaka davakî sai bamwaaina ya'. Sînnawî Gotîyai kyawîra' sahwai Kwaaka dava' sara wakîna. Sara wakîna yaka bamwaaina kya' kirî' Kwaaka davakî mwaalyara gamî sahwari myawîramaari yesalyî.

¹¹ Gannya Anga Yîzîrelîna bîna yaka bamwaaidîsî gamîjîyara mamaari.

¹² Sara yîna yeva mamaari kye' kirî' a'mwera pwara "Nebulyasîra. Naangelyîra," deva maarîna ye'. Maarîna kye' sai yuya saraavîna gannya dîragînyabwi wîjaavîna ya'. Gannya dîragînya sabwi sahwara Gotîyare kaimîraayara yîma'nya'nebulyî. Gamî sahwari'najî gamîre yayavînajî limwaga'dîvîsaraavînebulyî. Yî sahwara mudîkera yîma'nyîna ye'.

¹³ A'mweraavîre yîsavakaavîdaasî tawengîna mudîkera mîma'nyîna. Aawa. Kîlaakejîkîya sîdusaburî mudîkera mîma'nyîna. Aawa. A'mweraavîre dîragînyavi mudîkera mîma'nyîna. Aawa. Gotîyai gevwi yawî'na

“Sahwara nîmîre kaimîraayara mudîkeraavî yawakînimâ!” kadîni' yîma'nîgavînkengi.

14 Gotîyarîne Yagaalyai a'mwe kîlaa'nakei yîma'nyîna yakei nemînyawî gannya selî ange' yîladaakuna. Gamîre kîlaakejîkî wîlamwaaina yîna yada tîna dara wangano' “O, Nawî'nyai dîragînaangei daaka!” Sara dadaa gamîre byaan-nyavî tîna wangano. Ganîmaangerîdaa'nyai gavei yamakînarîkabaabîta byaanna sasi. Sahwarî yuneba yanga gaimwangebulyî nebulyabulyî maanga yeku'nîkelyî.

15 A'mwe Jonî gamînyîna nejalîkurakada jaka dara danganna “A'mwe dazarîna yîhîthelyî. Nîmî Gotîyare yagaala kyîhîthîwa dîviya pwai bozi yîhîzîwaakadei Naangelyî. Nîmî sahwainyî mîka! Nîmî maalîkeinyîra. Nîmî mîma'nyagaa' kuna mwalyaake'na Sînnawînyalyî.”

16 Sahwai maanga yeku'nîkevidaa'nyî nemî yuyainaavîna wana nawî'nyî nejaavade'na tewaanna mwaiho. Nemînyîna gamîre yanga gaimwagaimwange' nejaavada nejaavînkelyî.

17 Sare' Gotîyai kujaa' Ne Mozîzai Gotîyare Kîwînya tewaanya' wîjaavîna. Wîjaavîna neyînîke' nemînyawîna Gotîyai Kîraazîtiya Jîzaazarî wîdasaabîna. Wîdasaabîna kyîni' sahwari nemînyîna yanga gaimwangebulyî nebulyabulyî yîma'nînîke'nanyî.

18 Gotîyarî a'mwe Kwaaka davakîyaina wangadaanyarîna mî'. Aane pwai kwai tîna mwanganyî. Aawa, Gotîyai gavei Ganîmaangeryaba kusîmagîna mwaalîkei nemînyî yîbwarîdaakwia neyîkelyî.

*Jonî a'mweraavi aalya'yadei widinike'nesi.
(Matiyui 3:1-12; Maakî 1:7,8; Lukî 3:15-17)*

¹⁹ Jonîmîre jalîkurakya daresi. Jonîmyawîna Juyara Anga Jeruzaalemi mwaalya naangera a'mwe pwaraavi widaasîna. Gotiyarîna mubithîka yîra'divîsaraavîjî Gotiyare Angevî widaayadivîsara Livaayaraavîjî widaasîna. Mi'na widaasîna kye' wîna yîna yeva Jonîmî yîwara'na "Gîmî bewaigîna?"

²⁰ Yîwara'na kye' Jonî "Yagaala sa' madîwînera!" myawîri yaka aangyagaala nebulya' kave nayaa wîdîna "Nîmî Gotiyai Nyîdahîlakyaaka Kîraazîtiyainyî mîka!"

²¹ Sara yîwara'na "Nabaai, bewaigîna? Ne Yîlaajaigî daaka?" Sara yîwara'na kye' Jonî wîdîna "Aawa, nîmî mîka!" Sahwara wîdîna "Gotiyarî nayaa wî'nanejîwaakade naangerîna yemwaaîho sahwaigî daa?" Wîdîna kye' ma'maa'na "Aawa!"

²² Sarevîdaa'nyî gamînyî wîdîna "Dînedana! Bewaigîna? 'Nedasiwaasaraavi ja'nawîja' nayaa wîdaana!' dona gyîwara'manîgo. Sahwaigî gîmînyîna be yagaala dîmanîgînyavaka?"

²³ Wîdîna kye' sai wîdîna "Nîmî sainyî dareinyîra

"A'mwamaayaba maanguraayainyî jaka wîdangadînyainyîra.

"Naangei tuta tewaanyavi wawode'na

"Tusa' yîda'na nayaa jamakwîla!"

Wî'nawîjîwaakya Aazaayai nîmînyîna sara dînikesi."

²⁴ Yîwaaraveveraavi a'mwe Perîziyara widaasîna yesare.

25 Sahwara gaminyi yiwaara'na “Githahilakinika Kiraazitiyaigi mika! Gimi Ne Yilaajaigi mika! Wi'nawijiwaakya naangerina yemwaaicho sahwaigi mika! Sarevidaanyia a'mweraavi aalya' baa'na yivanigina?”

26 Joni ma'maa'na “Aalyavi bavitaaziya' yadinyainyi. A'mwe pwai sariminyaba tinnyaba daavikeri myawiranganyivanigava.

27 Gami sai a'mwe naangelyi. Sinnawini mi biweinyi, sahwai diviyai yarai bathei naangei mwaalika. Nimi gaimwange'na naangere kwaari'masivilya' yiraipurideinyi mika. Sahwarina nimi a'mwe nawinyainyi daaka!” sara wida' Joni.

28 Yuya sa Aalya Jothani kengihiri Anga Betaani Joni aalyavi bavitaaziya' yadaanyiyaba yima'nyina yakengi.

Jizaazai neminyina balakerines.

29 Mwanyagaa' Joni mwaalaka Jizaazai bakeri tinna wanganaasina yaka a'mweraavi widina “Yithaanyi, dazai Gotiyarei Sipizipiya Diwinyala! Kayaa'nanyanna a'mwera sipizipiyari tamina yadivi' kwaraanyaba Gotiyarina dika nasi'na yadevaabibi' sai Kwaakevakiki mwaalyainaavire kayaa'nanyanna marasisa'na baladelyi.

30 Sahwarina yithadinyalyi. Nimi biweinyi, divi a'mwei bathelyi. Nimi mima'nyagaa' sai kuna mwalyaakelyi. Sai sinnawinyai Naangelyi. Nimi maalikeinyira.

31 ‘Boziyai Naanga kwarinera,’ yawirena gaminyi myawiranganyainyi. Aawa. ‘Sahwarina

Yizireliyaraavî yibwaridaakwia'na yîma!' dena biwa. Aalya yihyadinya savi dara jawiryide! 'O, sai Naangei daaka!' ”

³² Jonî tinna mena bahanaraka a'mwe Juyaraavî wijalikurakîna “Sigunyavî Gotiyarebadaa'nyî Kuryai Tewaanyai kwaamîryaibîsai walaabîna yaka a'mwe sari mwaliḅainikeri tinna wanganerînera.

³³ Sinnawî gamînyî myawîranganyainyî. Aawa. Bavîtaaziya'na nyîdasaabakei sahwai nyîda! 'Dîvi dara dangadeigînyî. Kurya Tewaanyai a'mwe pwarî bwalamwaaina yaja! wangana'gîzî dara jawî'de! “Ai, sai a'mweraavîna Kurya Tewaanyarî yanga wîjaavadei daaka!” Gimî aalyavî bavîtaaziya' jîthe! sai Kuryarî bavîtaaziya' yadelyî.”

³⁴ Sara wîdîna nyake! tinna nayaa wangamweinyî yîhîzalîkurakîvanîge. Sai Gotiyare Gawaalîvaangelyî.”

Jizaazarera sinnawînyaraavînesî.

³⁵ Mwanyagaa! Jonîjî gamîreraalyî sara ayaba daa'dapi Jizaazai kaanya yamarina.

³⁶ Kaanya yamarina yada Jonî wanganaasaka gannyaraarî wîdîna “Yîthaanyi! Sai Gotiyarei Sipîzipîya Dîwînyala!”

³⁷ Wîdîna kya! Jonîmîreraai kadîka wî'nyîna yagîlyaraai saraai Jizaazarî mîdînna.

³⁸ Sara mîdînna yîna yadaakîlyî gînyîma'naka saraai mîdînaabîna yagîlyaraarî tinna wanganaka yîwaara'na “Berî'na bî'manîgîla?” Saraai wîdahi “Ravaai, anga garivî

mwaaihîna?” Yivîruyagaalya' “Ravaai,” yagaalya' “Nejîwaakadînyaigi,” widînikesi.

³⁹ “Ravaai, anga garivî mwaaihîna?” widîna kyagi sai widîna “Kaanya bakilyî danganyîla!” Sarevidaa'nyî gamijî wîna yagîla gannya anga mwaidevî tîna wanganna yagîla sagaa' gamînyaba mwaalîna yagi. Bîna yîna yagîlegaa' sawîtirînyagaakî (4 kilokî).

⁴⁰ Saraai Jonîmî kadîka wî'nagîla Jizaazalyî wawagîla pwai Edîruyalyî. Edîruyai sai, Saaimonî Pitare gya'mwelyî.

⁴¹ Edîruyai sai sinnawî wîna yaka Saaimonî gya'mwerîna birîkaanya yîna yaka widîna “Ai! Nemi Mezaayari mena biramaa'mwona!” Yaya sa' “Mezaayai,” dîni' “Kîraazîtyai.”

⁴² Widîna yaka Saaimonîmî gamînyawîna makuna. Makuna kya' Jizaazai tîna wanganaka widîna “Gimî Jonîmîre gawaalî'gînyî Saaimonîgi. Gimîre yaya' Sipaaazai gîthîvanîgesi.” Juyaraavîre yagaala “Sipaaazai,” Gîrikîyagaala “Pitai,” aangyagaala “Sîlaangei,” dînikesi.

Jizaazai Pilipîjî Nataanyalîjî saraarî widînikesî.

⁴³ Mwanyagaa' Jizaazai “Pwarajî Galîlineinera,” daka Pilipîmî birîna yaka widîna “Dînyîmidînaama!”

⁴⁴ Pilipî sai Anga Betîzaaitha mwaalyalyî. Anga saba Edîruyalyî Pitalyî sadaraai mwaaidisaba.

⁴⁵ Pilipî kadîka wî'nyîna yaka Nataanyalîmî biramaa'na yaka wîda' “Kaanyaka! Ne Mozîzai kîwîbukuyavî pwarîna yîda'nîke' nabaai,

Gotiyari wì'nawijjìwaakyara sarìna pìkarya yìda'nìkevìne sarì mena bìramaa'mwona. Sai, Jizaazai Jozepiyare gawaali' Naazaretì mwaalyalyì.”

⁴⁶ Wìdìna kya' Nataanyali yìwaara'na “Naazaretìdaa'nyara tewaanyara daaka! Savìdaa'nyì tewaanyai dalyaabìwaka!” Pilipì wìda' “Sahwaigì bwangana! Nebulya'na gìthìwana. Bwangana!”

⁴⁷ Nataanyali badaa'nyì Jizaazai tìnna wanganaka sarìna wìdìna “Yìthaanyi! Sai Yìzìreliya tewaanyalyì. Kwaasì yadei mìka!”

⁴⁸ Nataanyali savì kadìka wì'naka yìwaara'na “Nìmìnyìna gara yawì'mwaana?” Yìwaara'na kya' sai wìdìna “Sagaa' Pilipì gìmìnyìna mabìriwakegaa' yìta pihìya kaavìlyavì mwaaida'gì gwangamweigìnyìra,” wìda'.

⁴⁹ Nataanyali wìdìna “Ravaai, Nejjìwaakadìnyaigì, gìmìnyìna dìwa. Gìmì Gotiyare Gawaalìkì. Yìzìreliyainavì nemaremwaaidìnyaigìne!”

⁵⁰ Wìdìna kya' sagaa' sai wìdìna “ ‘Yìta pihìyavì mwaaida'gì gwangamwa,’ gìthìwe'na nìmìnyìna danyìlìmwamwaana! Sabwi maalìkebwi, dìvi naangengì dangadengìra.”

⁵¹ Gamìnyì wìdìna “Nebulya' yìhìthìvanìge. Sìgunya' basìnadaa'dozì Gotiyare mamaayara ejeliyara A'mweraavìne Kaimìraayaryawìnna walaabìna, yìlaawìna yadaapìri danganyideihìlyìra,” wìdìna ya'.

Anga Kena a'mwei kwala maarake'nesi.

¹ Yîrika daryaai darîki Kwaaka Galili Anga Kena savi kwala maarya yîna. Kwala maarya yîna kye' tika munnevi Jizaazari ganaange' mwaalina yadi'nyi nabaai,

² Jizaazalyi gamirerari saraavi munne'na jîvwaramaa'na.

³ Sara yîna kye' munne' nyîna yadaapiji aalya waainiya'na wîgainyîna yadaa'nyi ganaange' Jizaazari wîdîna “Aalya waainiya' maayarera.”

⁴ Wîdîna kya' sai wîdîna “A'mwe'gi ‘Sana sana ja!’ baa'na nyîdiwaana? Nîmîregaa' mîka!”

⁵ Sara wîdîna kya' ganaange' wîdaayadivîsaraavi wîdîna “Sara yîhîthathe'na sara jîla!”

⁶ Juyara aalya yînyabwina wa'dî'nyi si-aalîtala atina ata purîdaa'nyi nyîdala kune warakengi. Aalîtala gazasa' maanga kyeku'na' aalya naanga (80, 100 litaaya) dî'na'nîkesî.

⁷ Si-aalîtala sa kune warake, sahwai wîdaayadivîsaraavi wîdîna “Aalîtala sa aalya maanga yunebanna yeku'nade dîmaradîngikaabyîla!” Wîdîna kya' maanga yeku'nya'ne aalya maradîngikîna maradîngikîna kye'

⁸ wîdîna “Aalya pîri' yîrapîji tika munnevi maremwaaidêrîna dumaryaawîla!” Sara wîdîna kya' makuna yeva wîjaavîna kye' sai yaamîji nyîna.

⁹ Aalya sa' sînnawî aangaalya' dî'na'dî'nyi dîvi aalya waainiya' yîma'nyîna yînîkesî. Yaamîji nyîna yaka dîna “Waburyasi. Waainiya da'

gaw+daa'nyavaka?” Sai myawîri yada sare'na widaayadivîsara yawîreva aalya wîjaavîna yesarera. Kuna myawîri yada mîgînyai taaya! maarakerî munnevî maremwaalakei wîdîna “Kaajo!”

10 Wîdîna yaka wîdîna “Nemînyîna tewaanya yîwaana! Sînnawî a'mwe pwara gazarazara aalya waainîya nawî'nya' munne wîjaavîna yadivî' dîvi a'mwera waainîya naanga nadivî' nayaa myawîryaraavîna aalya waainîya yîrîke! wîjaavîna yadivîsare pwara. Sare'na yadînyaigî mîka! Kwaigî aalya waainîya nawî'nya' navîka yî'nadî'nyî, waainîya pîrî' mi'na kanîwo dîvi nawî'nya' wîjaavîna neyîwaanyaigînyî,” wîdîna ya'.

11 Kwaaka Galîli Anga Kena saba Jizaazai wîjîwaainîya'ne sa' yîna ya'. Wîjîwaainîya'ne sînnawînyî' yakesî. Gannya byaanna dîragînyabwi wîjîwaainake'na wîjîwaainîya'ne sa' yakesî. Gamîrera naangebwi wanganeva gamînyî lîmwanna ye'.

12 Mena yakegaa' sagaa' Anga Kaapanîyamî sabanna gamîjî ganaangesî gya'mwerari gamîrerari walyuna yeva yîrîka pîrî' pîrî' saba bamwaaina ye'.

Gotîyare Angevîna Jizaazai wawoke'nesî.

(Matîyui 21:12,13; Maakî 11:15-19; Lukî 19:45,46)

13 Juyara dîna “Aya kîgaa' Pari'ma'munne' naadera Gotîyai nemînyîna dîragînna kavadai-hasamaryaa' yaasîwa'wawînyî Yîzîpî saba ya-

galya'mayaawo' yawita'negaa'." Juyara didaapi Anga Jeruzaalemi sabanna yilaawina.

14 Yilaawina yaka Gotiyare Angevi wilina yaka dara wanganake' "O, a'mwera bulimakaawoyaraji sipizipiyaraji kwaamiryaraji damubivanigava! Nigwia nawi'nya Gotiyari wijaaya'na nigwia pimlika yanga yinyina yadivisara kunnya yibinyangi damwaaihava!"

15 Dina yaka "Sabwi mipinera!" daka wilyabaaï maarina yaka mala libwarya'ne' yavikarina yaka Gotiyare Angevidaa'nyi sipizipiyaraji bulimakaawoyaraji saraavi tamaasina yaka nigwia mariwinasi'na yaka yanga yinyina yadivisaraavire yibinya yarai marapuratawasi'na.

16 Sara mi'na yaka kwaamiryaraavi mubadivisaraavi widina "Sa dimakwalyula! Nimware ange' mubange'na mika. Dimakwila!"

17 Widina kya' gamirera yawi'na "Gotiyare bukuya' dinyina 'Gotiyaigi gimire angevina yilaaya dika nimire simunyavi nyinadevaabisasi.' Dinikesi Gotiyare bukuya', sahwarina."

18 Sara yakevidaa'nyi Juya naangera sinna tika wida'daa'nyi yawaara'na "Yiwaanya'na aai githiwaka? Gotiyai naangeiginyi gimwaaihiwake' yawiraade'na diraginya wijjwaainya' ja!"

19 Yiwaara'na kye' widina "Gotiyare anga nawi'nya dari kayaaka kyigalapiri yirika daryaai dariki ayina yidikaavidesi."

20 Sarevidaa'nyi Juyara widina "Sa' be'na

dîwaana! ‘Yîrika daryaaî darîkî yarai madîdesî,’ dîwaa’ kîgaa’ kwaramê pîjaakuna (46) sara wawîlavakesî anga da’ madaapi. Yîrika daryaaî darîkî gaverîkaavî dîmadeigî dathîwaana!”

²¹ Wîdîna yesa’na kîrî’ sahwai gannya kîlaakejîkîna wîdîna sîlangavîna mî’.

²² Sara wîdîna kye’ dîvî Jîzaazarî ayîna yîdîkaa’na kya’ gamîrera yagaalya’ wîdake’na yawî’na yeva dîna “Gotiyare bukuya’ sara dînîke’na kîgaakuna Jîzaazai wîdake’ nebulyasî,” dîna, lîmwanna ye’.

Jîzaazai a’mwê yuyaraavîrebwî yawî’na yake’nesî.

²³ Anga Jeruzaalemi saggaa’ Parî’ma’munnegaa’ mwaalîna yada nawî’nyajî dîragînyajî yadaa’nyî a’mwê kwalaalyara tînna sara wanganeva gamînyîna dîna “Sahwai naangelyî,” gamînne yaya’ lîmwanna.

²⁴ Sara lîmwanna kye’ a’mweraavîrebwîna a’mwera yaasîwa’wî’nya yesa’na nayaa yawî’da kumînyîna yîlaaya yarai myîna.

²⁵ A’mweraavîre yawîta’najî kumîre sîdusa’najî nayaa yawî’dei. Sarebwi pwai mujîwaakyî ya’. Sarebwi wîgainadei mî’. Sare’ dare’nesî. Sahwai a’mweraavîne sîdu’nakei nayaa yawîralîmwagarîkelyî.

3

Jîzaazalyî Nikothimaazalyî saraarînesî.

¹ Juya pwara Perîzîkîwînya yadîvî’ mwaalîna yeve pwai Nikothimaazai wo’nîkei Perîzîyai

mwaalina yakelyi. Sai a'mwe naangei Juyaraavi maremwaaidei mwaalakelyi.

² Mwaalina yaka sawita pirivi Jiza-azaryawinna bina yaka bamwaaina yaka widina “Wijiwaakyaigi, ‘Gotiyai githasiwaabikeigi bahina wijiwaakina neyivanigi. Sare! dare'nesi. A'mwera wijiwaainyangi yivanigi. Diraginya yivanigi. Gotiyai magihaimwagyazi kwaji sara mi kyidi' diraginya dawwi,’ sara yawi'mwona.”

³ Jizaazai ja'nawidina “Naanga nebulya'na githivanige. A'mwe pwai kwai ayahi mudikei mima'nyi yajai Gotiyai maremwaaladeva tinna mwanganyi yannelyi.”

⁴ Nikothimaazai widina “A'mwe naangei mudikei yima'nade'na gara yoji yima'nadelaka? Pigasaai a'mwei ganaangevi munyiki ayina wilaminyina kyoji ganaange! gara maaradelaka ayahwala!”

⁵ Sai ja'nawidina “Naanga nebulya'na githivanige. Kurya Tewaanyai a'mweri aalya myi kyoji mudika mumwaaihi kyoji sai Gotiyare maremwaaideva wiladei mika!

⁶ A'mweyore kaimiraayai miwi'naka yaginnakalyi. Gotiyarei, gamire munyiki Kurya Tewaanyai bulamwaaina kyoji sai a'mwe Gotiyare Kuryai kininnakelyi mudikei.

⁷ Githiwe'na ‘Sariminyi mudika ayahi yihimwaaihana!’ githiwe'na atika maru'nata myin nera!

⁸ Yihuta gami sa! kaanna wina yadevaabisasi. Yihusa! kadika wi'nadinayaigi ‘Sawinna wawade! daaka! Sabadaa'nyi bathe! daaka!’ dadinyaigi mi!. Aawa, sare'na Gotiyare Kurya Tewaanyai

gazaizare munyîki bulamwaaina yînikeyi mudîka yîma'ni'. Mudîkeyi tewaanna yada a'mwera tîna wangamanîga'. Kumî mwanganyîvanîga' aaya kaavîlyavi.”

9 Nikothimaazai ma'maa'na, “Nyîdîwaanya' gara yîma'nînikavaka?”

10 Sai wîdîna “Yîzîreliyainaavîre nejîwaakadînyaigî sabwi myawîrivanîgînyaigî daa?”

11 Naanga nebulya'na gîthîvanîge. Nayaa yawîrama'daanya yawî'daa yîhîthîvanîgo. Tîna nayaa wangadaanya yîhîthîvanîgo. Sara yîhîthîvanîgo'na nemîre jalîkurakyavî mamaaryîvanîgasaihîlyî. Sabwi kadîka myîvanîgata sa' baa'na yîvanîga'.

12 Kwaaka davakî yînikengîna kyîhîthîwa malîmwagyîvanîga' ‘Nebulyasi,’ sara majî yîwaasa' Sîgunyavî yînikengîna yîhîthîwîja' gara dîlîmwagyîdeihîlaka!

13 Sîgunyavîna yîlaawakei a'mwei pwai kwai mîka. Sîgunyavî A'mweraavîne Kaimîraayai mwaalaka savîdaa'nyî sai gavei walaaba'.”

14 Kîgaa' a'mwamaayaba Ne Mozîzai kwaari'makamaalya' yîsavakî pwîyaka daakuna yaa'. Kamaalyarî makilyaakabaabî' yîsavakî tamakya'na A'mweraavîne Kaimîraayarî sara makibî'delyîra.

15 Sahwai “Gazaizai nyîlîmwagarori gaala yuyagaa'nebwi maarana!” kadozî sara makibî'delyîra.

16 Sare' dare'nesî. Kwaaka davakîyainaavîna Gotîyarî kale naanga kwia' Gotîyai nemînyîna Gawaalîvaanga gaverî nejaavakelyî. “Gazaizai

sahwari wiliṃwagarojiṃ myiwawanna! Aawa. Gaala yuyagaa'nebwi maarana!” daka ne-jaavakelyi.

17 Sare' dare'nanyi. Gotiyai diṃa “Nyibwaalivaangei a'mweraavi kotiya'na maryawibwaradela!” daka myasaabya'. Aawa. “Nyibwaalivaangeri a'mweraavina padaihasamaata yima!” daka kwaaka davaki yasaabina ya' Gotiyai.

18 Gawaalivaangerina liṃwagaza pwari Gotiyai kotiya' maryawibwa'dei mi'. Malimwagyaza pwai kotiya' mena yawibwa'nikelyi. Gotiyare Gawaalivaanga gaverina gamire yayavinaji malimwagaryaja'na kotiya' mena dinikesi.

19 Kotiya'na dara dini' “Nemire kwaaka davaki pwai nebulya' nejawaakake'na Baakei walaabina yaka kiri' a'mwera kayaa'nanya yadivisara kayaa'nanyabwi jihinyaburina wivu'nakere. Baakerina wivu'nakara mi'. Sare' dare'nesi. Kumi yadivisa kayaa'nanyangira,” sare'na dinikesi.

20 Sare' dare'nesi. Gazaizai kayaa'nanya yadei Baakerina simlika wimanikei Baakeryawinna mabi yivani'. “Baakeryaba pwara nimire kayaa'nanyabwi nanyangika!” daka mabyivani'.

21 Sara yada kiri' pwai nebulya'na tewaanna yadei Baakeryawinna nayaa bivani'. “Baakeryabanna kwawa'muji pwara yawita'na ‘Gotiyari yuya sa tewaanna jivanika!’ ” daka kaanna bivani'kelyi.

Jizaazalyî Jonîjî saraarînesî.

22 Sangî dîvidaa'nyî Kwaaka Juthîya sawî Jizaazalyî gamîrerari kaanna. Mi'na kaanna yaka saba kumîjî mwaalaka bavîtaazîya' aalya yîna.

23 Bavîtaazîya' yadaa'nyî nabaai aalya naange' wa'dî'nyîya'na Jonî Kwaaka Yînonî Anga Selimî pimaginna wawaka bavîtaazîya' yîna. Bavîtaazîya' yîna yada gamînyawîna a'mwera a'mwe samîlika badaapi kumînyî bavîtaazîya' yîna ya'.

24 Sare' dare'nesî. Sagaa' tewaanna mwaalaka kalavuzâ mumwaaihyagaa' Jonîmî.

25 Sagaa' Juyai yawî'na “Aalya yînya'nebwi yîni'ga wi'na daaka? Be bavîtaazîyavaka nawî'nya'?” Dîna yaka Jonîmîreraavi yagaala naanga wîdîna kya' maanga dînyîna.

26 Mi'na dînyîna kye' Jonîmyawîna gamîrera bîna yeva wîdîna “Wîjîwaakyaigî, kîgaa' Aalya Jothanî pimagi pîhîrî mwaalaginâ a'mwe pwalyî mwaalaginâ sarîna nejalikurakaginîyalyî. Yîthaa, dahaa' sai bavîtaazîya' yîvanîke' gamînyawîna yuyara wîvanîga'.”

27 Jonî ma'maa'na “Sarîna sîmunya kwalaalya myawîpînera! Sîgunyavîdaa'nyî Gotîyai a'mwerî mujaayî yaja' aane pîrî' kîrî' mamaari yannelyî. Gotîyai dîna 'A'mwe pwai naangelyî. Pwai maalîkelyî,' sana sana yîna yadelyî Gotîyai.

28 Sarîmî sahwaihi nîmîre yagaala kadîka nyu'nesaihîlyî. Dara yîhîthe. Gotîyai dînika Kîraazîtîyainî mîka! Aawa. Gotîyai nîmînyîdaasi nyîdaasakeinyî. Dîvi sahwai bathelyî, sara yîhîthe. Ke'ba'na yîhîthîma!

29 Miginyai taaya' maa'mwakelyi. Mudikangegaa' miginyaryawinna taaya' wina. Wina kyiwa' miginyai yilaaya yina yaka widina. Widina kyiwa' gya'mwei mwaalaka gamire maanguraayavi kadika wi'nyina yaka yilaaya naanna yina. Taaya' gya'mweryawi mwaalike'na yilaaya yina yiwa'. Sa'bisana a'mwera Jizaazaryawinna wina yivanigasa'na yilaaya yuna yivanige.

30 Gami naangei nyavilavikelyi. Nimi naangeinyi myima'niwineinyi. Nimi maalikeinyi yima'nideinyi," widina ya' Joni.

31 Munyabadaasi diraginyai walaabakei yuyainaavi nevilavikelyi. Kwaakevakidaasi pwaina Kwaakevakiyaina kwaakevakiyabwi widina, kwaasi kwaasi yagaala widina yadaanyaine. Sigunyavidaasai yuyainaavi nevilavikelyi.

32 Sai Gotiyaryaba tewaanyabwi tinna wanganakengi kadika wi'nakengi sangina jalikurakina. Sare jalikurakina kya' kiri' aane pwai kwai kadika wi'naka gamire yagaalya' mu'nya'. Aawa.

33 Pwai gamire jalikurakya' daapina yake' yi, "Gotiyai nebulya'nanyai!" diraginnna dina ya'.

34 Sare' dare'nesi. Sahwari Gotiyai yasaabina kya' Gotiyare yagaalyangi wijwaakina. Sare' dare'nesi. Gotiyai sahwarina gamire Kuryari wijaavina ya'. Gotiyai gamire Kuryari maalina wijaavakarina mi'. Naanga yuyabwi wijaavakerina. Gotiyai gamire Kuryari yinahu wijaavake'na sai Gotiyare yagaalya' nayaa widina neya'.

35 Gawaalivaangerîna Ganîmaangerî tewaanya wîvu'nada yîlaaya yada dîragînyajî yuyajî mwangîna yada wîdîna “Yuya dîmaremwaala!” wîdakerîna.

36 Gawaalivaangerî nayaa lîmwaga'dei gaala yuyagaa' yuyagaa'nebwi kînnakelyî. Kwai Gawaalivaangerî malîmwagaryadei gaalyabwi tîna mwanganyî. Aawa. Gotîyarî sinna tîka wîdayabwi sahwari kûna wîwarîkelyî.

4

Jizaazalyî Kwaaka Sameriya mwaalyasî sawaarînesî.

1 A'mwe Perîziyara dara wî'nesa! “Ai, a'mwe kwalaalyara Jizaazarera yîma'nyîna yeva a'mwe pwai pwai Jonîmîrera yîma'nyîna. Jizaazai a'mwe kwala naangevî bavîtaazîya' jîvanîka!”

2 Sara wî'neta kwaraavî Jizaazai bavîtaazîya' mya'. Aawa. Gamîrera gavera bavîtaazîya' yîna ye'.

3 Perîziyara sara dîdaapi sarevidaa'nyî Jizaazai sa'na wî'naka Kwaaka Juthîya ya'ma'na yaka “Kwaaka Galîlina ayîna wîma!” daka

4 Kwaaka Sameriya lotaya'nei kaanna wîna ya'.

5 Wawakegaa' Kwaaka Sameriya Anga Saaike wo'nîkebanna yî'mavaawîna. Kîgaakuna Ne Jaikopî gawaalivaanga Jozepîyarîne kwaake' wîjayaakeba anga sa' mannîkebe.

6 Nabaai saba Ne Jaikopî aalîkavî'nînya' lîkyaakeba kavî'nînya' kûna dî'na'dîsiyaba. Jizaazai kaanna kaanna wodaa'nyî maa'na naanga wiadaa'nyî sirîgwajahaa' aalîkavî'nîna

sayabanna yi'mavaawina yaka walamwaaina ya'.

⁷ Aalya yirya'ne! Kwaaka Sameriya mwaalya' bina yina kya' Jizaazai widina “Aalya' dinyiryaama!”

⁸ Sare! dare'nanyi. Gamirera “Wapaaya mubaana!” deva anga savina wilaawina yesai gavei sara widina ya'.

⁹ Sarevidaa'nyi a'mwe sa' widina “Gimi Juyaigi, nimi a'mwe'nyi Sameriya mwaalya'nyi aalya'na nyiwara'mwaanya'na githiwa.” Sare! dare'nesi. Sameriya mwaalyara gwarewaki aalya' nyina yadivi' Juyara gwarewaki na “Aala!” dadivisa'na widina ya' a'mwe'.

¹⁰ Jizaazai ja'nawidina “ ‘Gotiyare sihumale' nyijaavana!’ yawi'diza' a'mwe sai githiwaka sa' ‘Aalya' dinyiryaama!’ gim' widizi kwaji sai aalya' a'mwera gaala mwaabine' kagizaavadika!”

¹¹ A'mwe' wida' “A'mwe naangeigi, aalikavi'ninna da' saaminaange' warike' keban' aalya' di'ni'. Aaligware' maayaiginyi. Aalya' a'mwera gaala mwaabide' gawi dimaa'jiwaa?

¹² Nemire Ne Jaikopi aalikavi'ninna da' neminyine' kalikyaa' aalya kuna nadaanyannera. Gami'ji gawaalivaangerari gamire jilikyaawaryarari aalya da' nyina yaa' aalikavi'ninna tewaanya davi. Sarei nemire Nei a'mwe naangelyi aalya naanga nejayaakei. ‘Aalya tewaanya naange' gizaavima!’ dahina gaminyi wavila'mwaanyaigi daa?”

13 Jizaazai ja'nawidina “A'mwe yuyara aalya da' nadi'vi' divi mijika ayina wiade' kir'i'

14 a'mwe dai aalya' wijaavide' noji yuyagaa' mijika mwi yadelyi. Arikewi. Aalya' wijaavide' gamire munyiki' wilaroji nabaai yiminya' yima'nadelyi. Yiminyavidaasi aalya nawi'nya' bilyiri'na yada a'mwe sav' yuyagaa' yuyagaa'ne' gaala wimwaahadelyi.”

15 A'mwe' widina “A'mwe naangeigi, aalya sa' nyijaama! ‘Na'muri mijika ayina manyoji davanna mabi ya'muji aalya' myiri yide'nyi,’ dena githiwa.”

16 Sai widina “Ginnya a'mwerina duzima'naawa!”

17 Widina kya' a'mwe' ja'nawidina “A'mwamaaya'nyi.” Jizaazai widina “Naange' nyidiwaana ‘A'mwamaaya'nyi.’

18 Sare' dare'nanyi. Kigaa' a'mwe atilyaraav' maa'nagina kigaa' pigaa' yuyaraav' byenidakwawagi. Dahaa' a'mwe mwaahilyai gimireina mika! Nebulya' sara nyidiwaa.”

19 A'mwe' widina “A'mwe naangeigi, giminyina dara wangamwe' ‘O, a'mwe dai Gotiyari wi'nawijiwaakadei daaka!’

20 Mugunya dav' nimire Ne sinnawinyara Sameriya mwaalyara Gotiyari yilaaya yina. Sara yina kyaa' kir'i' Juyaihi sahwaihi widina ‘Aawa, Gotiyari yilaaya Jeruzaalemi yipi'deva.’ Sara nedivaniga'.”

21 Jizaazai widina “A'mwe'gi, githide'na du'nana! Divi pigaa' yima'nadehaa' mugunya dav' a'mwera Nimwar' yilaaya mi yipi'de' Anga

Jeruzaalemi yilaaya mi yipi'dehaaki. Aawa, yawita sabwi.

22 Kwaaka Sameriya mwaalyaihi siduta maalika' yadivi' Gotiyari yilaaya kwaasi kwaasi yadivisaihiyi. Juyainaavidaasi dakinikei biwaka, a'mweraavi padaihasamaa'de'na Gotiyari nayaa yawi'na yadaa yilaaya tewaanna yadaanyaine Juyaina.

23 Sare' kiri' sagaa' yima'nadehaa' githiwegaa', dahaa' mi'na yima'niwakegaa' a'mwera, a'mwe Nimwari yilaaya nebwiina yipi'dera. Kumire kuryara yilaaya yipi'de' nabaai, nebulya'na yilaaya yipi'dera. Sare' dare'nesi. Sara yilaaya yipi'deraavina Gotiyai dina 'Sahwara yilaaya nyipika!' dadelyi.

24 Gotiyai Kuryalyi. A'mwei mika. Sare'na a'mwera kumire kuryaraaviji nebulyaburiji yilaaya yipinerera. Yaasiwa'na yilaaya mipina!"

25 A'mwe sa' widina "Dara yawi'mwa. Divi Mezaayai yaya pir' Kiraazitiyai wo'nikei bathelyi. Sai bazai yuyabwi, yuyangi nedathelyi."

26 Jizaazai widina "Dahaa' githivanige dainyi nim' sahwayi."

27 Sagaasagaa' Jizaazarera yagalaawina yeva dara wanganesa' "Ai, a'mwevi widivanikei daaka!" Deva atika maru'na'na yeva kiri' kumijiya aane pwai kwai savi mujina "Baa'na bahineka?" sari myiwaarayina "A'mwe savi baa'na widivanigina?" Sara muji, navika mwaalina ye'.

28 Sarev+daa'nyi a'mwe' gannya aaligware' wak+na yaka gannya angebanna ay+na w+laaw+na yaka a'mwe anga sabanyaraav+ w+d+na

29 “Ai, a'mweihi kaaj+la! A'mwe pwar+ dangany+la! Yuya yad+nyanna ny+d+wakely+. Got+yai dah+lakyaakei Mezaayai d+ngaka?”

30 Sara w+d+na kya' anga saba ya'ma'na yeva sahwar+yaw+na w+na ye'.

31 Angebanna a'mwe' wodaa'nyi gam+rera Jizaazar+ w+d+na “Nej+waakad+nyaigi, wapaa d+maranana!”

32 Sara w+d+na kye' kir+! w+da' “Aala, wapaa p+ni+j+yainy+ sar+m+ mwanganya.”

33 Mi'na w+d+na wiyakev+daa'ny+ gam+rera y+waara'ny+na “Pwai wapaaya dahamakab+waka?”

34 Jizaazai w+d+na “N+m+re wapaaya p+r+i+s+. Da'na y+h+th+ivan+ige. Ny+dasaabakei sara ny+d+ivan+ikebwi gam+re simunyabwi sara y+ivan+ige'na n+m+re wapaayasi. Gam+re waw+nya' mi'na y+m+wannya'ne' n+m+re wapaayasi.

35 Sar+m+ waw+nya t+na wangad+vi' dara d+d+vi' midaaka! ‘Lawe d+kaai d+kaai kwav+lavo+j+ wapaaya m+laadera.’ Y+h+th+wa. Dahaa' sa' mad+p+na! Y+thaanyi! Waw+nya kein+ng+ nayaa dangany+la! K+gaa' pvara bur+na yeva wit+z+la yawaka y+n+kabaa+ibi' a'mwera n+m+ny+na yarai nyu'n+p+derera.

36 Pwai wapaaya m+lo+j+ m+lo+j+ kave yov+r+awakade' gam+re t+iv+k+ta mena maa'mani'. Y+ wit+z+la yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwine

mena yovirawakivani'. Sila piraihirakadelyi wapaaya yovirawakadelyi 'Witizila mena warike'na yilaaya yaka!' dahila sara yovirawakivani'. Sa'na pwai Gotiyare yagaalya' wijiwaakina yadelyi pwai a'mwera Gotiyareraavi wimwaaihina yadelyi saraai sare'na yilaaya yikaderaalyi.

³⁷ Sare' dare'nesi. Darevi nebulya' didivi' 'A'mwe pwai burinna yadelyi. A'mwe pwai midelyi.' Yi sa' nebulyasi.

³⁸ Wawinya pirivi sarimi myesavina 'Wapaaya dimaaryila!' yihithiwe. Wawinya savi pwara miraaiki'na kye' sarimi kumire wapaaya dimaaryidengi. Sinnawi pwara a'mweraavi Gotiyare yagaala wijiwaakina yadivi' dahaa' sarimi yagaala tewaanya' kudapiji a'mwera nimirera yima'nipi'derera," widina ya'.

³⁹ Anga saba mwaalyara Kwaaka Sameriya mwaalya kwalaalyara a'mwevire jalikurakya' kadika wi'nyina "Yuya yadinyanna nyidiwakelyi." Sara kadika wi'nyina yeva Jizaazar'i limwanna yadivi' "Mezaayai Kiraazitiyalyi. Gotiyai dahilakyaakelyi," dina.

⁴⁰ Sarevidaa'nyi Kwaaka Sameriya mwaalyara gaminyawinna wina yeva diraginna widina "Neminyawi se da'mwaka!" Widina kye' savi yirika daryaa mwaalina.

⁴¹ Mwaalina yada gamire yagaala widina yake'na pwara kwalaalyara gaminyi limwanna yeva dina "Mezaayalyi. Gotiyai dahilakakelyi!"

⁴² Dina yeva a'mwevi widina "Nabaai, dahaa' gaminyi limwamanigo. Nediwaanya'na

mika! Sare' dare'nesi. Nemi sahwaina kadika w'i'nona dara yawi'manigo' 'O, nebulya', Kwaaka davaki mwaalyaraavina Naangei padaihasamaa-radei daaka!' Sara dona gaminyi limwamanigo."

Jizaazai kaimiraayarina nabalya' marasi'nake'nesi.

⁴³ Anga saba sawita daryaa Jizaazai wa'mwaraka saba ya'ma'na yaka Kwaaka Galilina wina.

⁴⁴ Jizaazai sahwai widake' "Gannyaba mwaalyara a'mwe piropetiayi Gotiyari w'i'nawijiwaakaderi muji 'A'mwe naangeiginyi,' muji yadivisalyi." Widake'na Galilina wina.

⁴⁵ Mi'na wina kya' saba mwaalyara gaminyina maarina. Anga Jeruzaalemi Pari'ma'munne'na kaanna yeva munnegaa' Jizaazai yuyangi tewaanna yadaa'nyiyangi tinna wanganeva "Tewaanyasi," desa'na gaminyina yilaaya yina ye'.

⁴⁶ Kwaaka Galili Anga Kena mannikkebanna Jizaazai ayina wina. Saba kigaa' diraginna kya' aangaalya' wa'di'nyi aalya waainiya' yima'nikebe. Anga piba Kaapaniyami kingiyare a'mwe naangei mwaalina yadi'nyi gamire kaimiraayai nabalinakei warina ya'.

⁴⁷ Jizaazai Anga Kenana ayina wina kya' kingiyare sai dara w'i'nake' "Galilina Juthiyadaa'nyai Jizaazai damwaali!" Mi'na daka gaminyawinna wina yaka yidaangana' "Nimire kaimiraayai yari balade'na nimiji wawa'gizi nabalya sa' dimarasi'nana! Yarala!"

⁴⁸ Jizaazai widina "Sarire yawi'divisabwi yawi'mwa. Nimire yijiwaainyaji diraginyaji

sarîmî tînna mwanganyîpîja' nîmînyî manyîlîmwagyî jideihîlyî.”

⁴⁹ Kingiyarei kave wîdîna “A'mwe naangeigî, nînnya kaimalei nabaladîka! Naarîmî yarai wawaka!”

⁵⁰ Jizaazai wîdîna “Gînnya angevîna kaanna dîwona! Gînnya kaimalei mabalyai mwaalî'. Nabalya' maayai mwaalî'.”

Jizaazai wîdake' a'mwe sai lîmwanna yaka dîna yada “Nebulyasî,” kaanna wîna.

⁵¹ Gannya angevîna kuna kaanna wîna yadaa'nyî gamîre yaasîwa'wawînyara wîjîmaa'nyîna yeva wîdîna “Gîmîre kaimîraayai tewaanya mwaalî'. Nabalya' aawa.”

⁵² Sarevîdaa'nyî sai yîwaara'na “Nîmîre kaimîraayarîna gathîngaa' yîwîwaka?” Sara yîwaara'na kya' wîdîna “Wona sîrîgwajahaa' waanî kilokîyagaa' kîlaaka dîka menanyîra.”

⁵³ Sarevîdaa'nyî ganîmaangei yawî'na “Yo, sagaasagaa' Jizaazai nyîjawaalî' ‘Gînnya kaimalei tewaanyai mwaalî'.’ ” Sara yawî'na yaka kînidaka sahwarî lîmwanna yesanîdakera.

⁵⁴ Kwaaka Juthîyadaasî Kwaaka Galîlina yî'mavaawîna yaka Kwaaka Galîli yîjîwaaînya' kaimalerîna yake' dîragînya pîrîwaaîya' ya'.

5

Aalîbunya Bethetzîtha Jizaazai a'mwe nalaavînakerî yîdîkaavake'nesî.

¹ Sare mena kyîma'na' Juyara Gotîyarîna tîka munne' nadîvîsagaa' kyîma'na' Anga Jeruzaalemîna Jizaazai kaanna wîna ya'.

2 Jeruzaalemi saba Sipizipitîkurya' wo'nîkevi pimaginyavi aalîbunya' dî'na'na ya'. Aalîbumaangevi yîhulivîliya ati manni'. Aalîbunya sa' "Bethezîtha," Yîvîruyagaala wo'nîkesî.

3 Yîhulivîliyangi nalaavînaka kwala naanga mwaalîna ye'. Nalaavînakera pwara tîbînyara, pwara sivîla nadiya yînikera, pwara kîlaaka bainîkera mwaalîna ye'. Savî yuyara aalya' kwaayakwaaya'na yemwaaina.

4 Pîgaa', pîgaa' aalyavi Sîgunyavîdaasai Naangere mamaayai ejeliyai walaabîna yaka aalya' gînyîwana. Sara gînyîwana kya' sagaa' sinnawînyai nalaavînakei aalya sînaapwîpulyavi yarai walaawîna, yîthaa, maamîdaryai yîma'nakelyî.

5 Yemwaaina yadîvi' nabaai, a'mwe akwai yemwaaina yada kwarama naanga naanga (kwarama 38) wavîla'daa'nyai nalaavînakei mwaalîna.

6 Sai mwaalîna yadî'nyî Jîzaazai bîna yaka yawî'na "We', a'mwe sai nalaavînakei kwarama kwalaalya mwaaidelyî," yawî'na yaka wîdîna "Gîmîre sîmunya 'Maamîdaryainyî yîma'nîma!' yawî'dînyaigî daaka?"

7 Nalaavînakei ja'nawîdîna "A'mwe naangeigî, aalya' kwaaya yadaa'nyîyagaa' 'Aalîbunyavi nyîmarapaihana!' dena a'mwe bewai yanneka? Walaawîna yadaazi sinnawî pwai yarai wavîla'na nyada aalyavi paihînyîna yadelyî."

8 Jîzaazai wîdîna "Daava'gîzi nalabwarya' pwala'gîzi kaanya dîmakwo!"

⁹ Sara kuda' yîme'nya'bi' a'mwei maamîdaryai yîma'naka gannya nalabwarya' pwalaka kaanna wîna ya'.

Sagaa' Juyaraavîre Kwazaakegaa'.

¹⁰ Sarevîdaa'nyî Juyara naangera nalaavînakei tewaanyai yîma'nakerî wîdîna “Juyainaavîre Kwazaakegaa'ki. Nemîre kîwînya' dîni' 'Kwazaakegaa' nalabwarya' mamakunnera!' Sara dîni'kegaa' be'na makuvanîgîna?”

¹¹ Sai wîdîna “A'mwei maamîdarya nyîdîkaa'mwakei nyîdîwa' 'Gînnya nalabwarya' pwala'gîzi kaanya dîmakwo!' Sara kanyîdîwakîra.”

¹² Kumî yîwaara'na “ 'Gînnya nalabwarya' pwala'gîzi dîmakwo!' gîthîwakei aaihwala?”

¹³ Yîwaara'na kye' kîrî' tewaanya yîma'nakei myawîrina. Sare' dare'nesî. Aalîbunyavî kwala naanga mwaaîdapi Jizaazai kave wîna kya' sai sahwarîna wîda' “Aaihwai dîngaka?”

¹⁴ Dîvi sagaa' Gotîyare Angevî Jizaazai gamînyî bîramaaraka wîdîna “Yîthaa, dahaa' maamîdaryaigî mwaaîhî. Kayaa'nanyabwi minna! Kîgaa' nabalya kayaaka gîhaideigînyî. Aya kayaa'nanaanga gyade'bita naanga pîrî' nagyathîka! Gîmîre kayaa'nanya minna!”

¹⁵ A'mwei Jizaazari kadîka wî'nyîna yakegaa' Juyara naangeraayawînna wîdaawîna “A'mwei maamîdarya nyîdîkaa'mwakei Jizaazalyî.”

¹⁶ Sarevîdaa'nyî naangera dara yawîresa' “Nîwaava, Juyainaavîre Kwazaakegaa' kayaaka'na a'mwe sai sabwi yadei daaka!” Sara deva Jizaazaryawînna kaanna yeva sagaa'

Kwazaakegaa' sara yake'na “Balana!” deva maanga gaai wiđina.

¹⁷ Maanga gaai wiđina yadivî' Jizaazai wiđina “Dahaa'na ninnya Nimwai yivanikegaa'nanyi. Nabaai nîmî yivanigeinyî.”

¹⁸ Sarevîdaa'nyî Jizaazai sara wiđakegaa' Juya naangera dînyîna “Nemîre kiwînya' Kwazaakegaa'na kayaaka yîwa'. Sa' kayaa'nanyasi. Kayaa'nanya' kirî' nediwa' ‘Gotiyai ninnya Nimwalyî,’ sa' kayaa'nanaangesî. Yarai balana!” Jizaazai wiđina “Gotiyai ninnya Nimwalyî,” yaka “Nîmî Gotiyarî avalyainyî,” dînikè'na dînyîna ye' Juyara.

Jizaazare diragînya'nesî.

¹⁹ Juya naangera dînyîna yesagaa' Jizaazai gamînyîna wiđa' “Naanga nebulya'na yîhîthîvanige. Gawaalîvaangei gamîre simunyavîdaa'nyî aane pirî' kirî' yannei mî'. Aawa. Nimwai yadaawori wanganajanna yadelyî. Sare' dare'nesî. Yuya Nimwai yade Gawaalî' yivanike sahîningî.

²⁰ Sare' dare'nesî. Nimwarî Gawaalîvaangerîna wîvu'nade'na Nimwai sahwai wawînya yivanîka yuya sa yîbwarîdaakwadelyî. Gawaalî' nabalînakerî tewaanya yaka wawînya maalîkesî. ‘Sarîmî atîka maru'na'na jîla!’ daka Nimwai wawînya naange wîbwarîdaakwojî Gawaalî' sana yadelyî.

²¹ Sare' dare'nesî. Nimwai bainîkeraavî yîdîkaa'da gaala wîjaavadevaai' Gawaalî' “Sahwaraavî yîdîkaavîma!” da'mujî wîmwaaihîma!' dozî gaalyabwi wîjaavadelyî.

22 Sare' dare'nesî. Nîmwai aane pwarî kwarî kotiya' mujadelyî. Aawa. Wawînya savîna diragînya' Gawaalîvaangerî kujaawa' sai kotiya yuyanna wîdathelyî.

23 Sarevî 'A'mwe yuyara Nîmwainyîne yaya' munyabanna makimanîgatabaaibî Nyîbwaalîvine yaya' makibîka!' daka wîjaawakelyî. Gawaalîvaangerîne yaya' munyaba mamakîlyadei yî sai Nîmwai wîdasaabakerîne yaya' mamakîlyadelyî.

24 Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. A'mwei yagaalyavî kadîka nyu'najai Gotiyai nyîdasaabakerî lîmwaga'na yojî sagaasagaa' yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwi kinînnakelyî. Sai kotiya' jîdaya'neba wîlaabathei mî'. Aawa. Sahwai balyaburîdaa'nyî gaalyaburîna mena ga'ma'na yîwakelyî.

25 Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Pîgaa' yîma'nya'negaa' dahaa' bainîkera balyabwi yadîvîsara Gotiyare Gawaalîvaangere maanguraaya' kadîka mena wî'napîjî nabaai, kadîka wî'nîpîjara gaala mwaabî'dere.

26 Sare' dare'nesî. Nîmwai diragînna mwaalîkei gamî sahwai gaalyabwine aaya kaavîlyai mwaalîkabaabî' Gotiyai Gawaalîvaangerîna dîna kya' Gawaalîvaangei gamî sahwai gaalyabwine aaya kaavîlyalyîra.

27 Sahwai, A'mweraavîne Kaimîraayai mwaalîke'na Gotiyai wîda' 'Dîragînya' kagîzaawa a'mweraavîna kotiya' jawîbwa'deigînyî.'

28 Sara wîdaka sa' atîka mamaru'napîna! Dîvi pîgaa' yîma'najahaa' wakadîvîsangîdaa'nyî bar-

yara gamîre maanguraayavî wî'napîri

²⁹ kunnya wakîni'keba yagalya'ma'na, walyaabîna yîpî'dere. Pwara mwaalyagaa' tewaanna mwaabîzara dîkaavapîjî gaalyabwi maapî'dere. Pwara mwaalyagaa' kayaa'na mwaabîzara kadîkaavapîjî kotîya' jîdasabwi maapî'dere.

³⁰ Nîmîre sîmunyavîdaa'nyî aane pîrî' kîrî' mî yîwîneinyî. Yagaala Nîmware wî'nîwebaaibî' maryawîbwa'manîge a'mweraavî kotîya'na. Nîmîre sîmunyavî mabîramaarivanîge. Aawa. Nyîdasaabaka sare sîmunya' maa'manîge'na nîmîre yawîbwata sa' yîda'maraangesî.

³¹ Sahwainyî gaveinyî 'Naangeinyî,' jalîkurakîmuji kwajî pwara 'Nebulya' mîka!' kadîpîdîka!

³² Nîmînyîna nayaa jalîkurakadei pwai mwaali'. Yagaala sara yîhîzalîkurakîvanîke' 'Jalîkurakya sa' nebulyasi,' yawî'mwa.

³³ Jonîmyawînna sarîmî a'mweraavî kudaase' Jonî nebulyaburîna yîhîzalîkuraka'.

³⁴ Sare'na a'mwe gaveraavî nîmînyîna jalîkurakyabwîna mamaaryadînyainyî. Aawa. 'Sarîmînyî nayaa yîhîvadaihasamaarîma!' dena yîhîthîvanîge. Jonî yîhîthake'na

³⁵ Jonî dî'baakelyî. Dî'baaka sai naka a'mweraavîna wanyîna yakelyî. Jonî mwaalaka gannya baake' sarîmînyîna wanyîna yake', maalîkegaa' baaka savîna gamîre yagaalyavîna yîlaaya yesaihîlyî. Jonî nîmînyîna nayaa yîhîthakelyî.

³⁶ Nabaai, nîmînyîna jalîkurakya pînî warîke

Jonîmîre yagaalyavi wavîla'na yaka dînikengi. Sare' dare'nesî. Yuya yîvanîge Nîmwai 'Sana ja!' nyîdade wawînya sa yîvanîge tîna wanganeva dara yawî'mwaasa' 'O, Jizaazai sara yade'na Ganîmaangei wîdasaabakei daaka!' Jalîkurakya sahirîsî.

³⁷ Nîmîre wawînya sa nîmînyîna yîhîthîvanîka nabaai, Nîmwai nyîdasaabakei nîmînyîna nayaa jalîkurakîwakelyî. Sare'na sarîmî gamîre maanguraaya' kadîka mu'nyadîvî' gamîre sînnaya' tîna mwanganyadîvîsaihîlyî. Arîkawî.

³⁸ Sarîmîre sîdusangi gamîre yagaalya' mwarîbainyî'. Sahwai nyîdasaabakeinyî dainyî manyîlîmwagyadîvîsa'na gamîre yagaalya' mwarîbainyîna.

³⁹ Sarîmî yawî'na 'Yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwi kînînnakeinyî mwaalîma!' yawî'na yadîvîsa'na Gotîyare bukuya' kave bîrîna bîrîna yadîvîsaihîlyî. Gotîyare bukuya' dînike sahinî nîmînyîna jalîkurakînîkeinyîra.

⁴⁰ Nîmînyîna dînike'na kîrî' sarîmî 'Gaalyabwi kînînnakeinyî mwaalîma!' deva nîmînyawîna dîvide' sarînnaya sîmunyangî myawîrivanîga'.

⁴¹ Nîmînyîna 'Yîlaaya yaadeina daaka!' dîpîja' sarîmîresi. A'mweraavi byaannaya' mamaarîvanîge.

⁴² Aawa. Sarîmînyîna yawî'mwa. Sarîmînyî Gotîyarîna tewaanya yîhîvu'nadevwi mwari'. Sare' yawî'mwa.

⁴³ Nîmware dîragînya' maarena gamînyîne yayavi bîwa. Kabîwa kîrî' sarîmî nîmînyî ma-

maari. Pwai gannya d+rag+nya' maaroj+ gannya yayav+ bazai, yi sahwari+ di+maaryideih+ly+.

⁴⁴ Sahwaihi sarim+ny+na 'A'mwe tewaanyaly+,' deva y+laaya marivan+gasa' byaannya' w+jaavan+gasa'na 'Got+yai gavei y+laaya neyana!' majaih+ly+. Sarim+ sara yadiv+! nim+ny+na gara d+ny+il+mwagyideih+laka? 'Naangeig+ny+,' gara d+izideih+laka?

⁴⁵ Sare'na myaw+iri yadiv+! divi sarim+ d+ny+na y+pi+de 'Gan+maanger+ nem+ny+na kotiya' j+na yadei daaka!' Sara myaw+ip+na! Aawa, n+mi kotiya' j+na my+w+na! Sarim+ Ne Moz+zari+na d+ny+na 'Sai nevadaihasamaaradely+,' d+ny+na yadiv+! kiri+! Ne Moz+zai sarim+ny+na kotiya' j+na y+hyathely+.

⁴⁶ Sare' dare'nesi. Moz+zai nim+ny+na bukuya' y+da'n+ike'na sarim+ Ne Moz+zari+ nayaa limwana y+pi+j+ kwaji+ kany+il+mwab+th+ka!

⁴⁷ Kwaasi+ yadiv+! Moz+zai y+da'n+ike mal+mwagi yeva yagaala y+h+th+we gara d+ny+il+mwagyideih+laka?"

6

Jizaazai a'mwe kwalaalyaraav+ (5,000) wa-paaya w+jaavake'nesi.

(Mat+yui 14:13-21; Maaki 6:30-44; Luk+ 9:10-17)

¹ Sare mena ky+ma'na! Aal+ibunya Gal+li (yaya p+ri+! Aal+ibunya Taaiv+r+yaazav+) Jizaazai sip+yav+ wilamwaaina kya' pimag+inna makuna.

² Makuna kya' kwala bwa'naanya' mid+inna. Y+ji+waainya naange Jizaazai nalaav+nakera

tewaanyaraavi wimwaaihina yake tinna wanganna yesa'na Jizaazari midinna yeva gaminyawinna bina.

³ Mi'na bina kye' mugunyavi yilaawina yaka saba gamirerari walamwaaina.

⁴ Sagaa' Juyaraavire Pari'ma'munne'negaa' aya kigaa' yima'nakegaaki.

⁵ Walamwaaina yaka Jizaazai wanganaasina yaka tinna dara wanganake' "Niminyawinna kwala naanga davivaniga!" Sara dake'na Pilipimi widina " 'A'mwe dara wapaaya nipika!' dona girikula yuyaraavine gawi mubaaziwona?"

⁶ Jizaazai Pilipimina dina "Gara nyidazihyiwaka? Yaamiji widima!" Sare' dare'nesi. "Sara yideinyi," mena yakei.

⁷ Pilipi ja'nawidina "We', 'Gazaizai maalike' maarana!' dona kinaaya 200 (tu aadireti) wapaaya biretiyanne mubaazi kwaji wi'na yima'nade' mi'."

⁸ Gamire pwai Ediruyai Saaimoni Pitare gahwaalaangei Jizaazari widina

⁹ "Dava kaimale pwai yisila baali biretiya atilyaji jawinya pirawaalyi sa kininnakei mwaali!. Sare kiri' a'mwe kwalaalya darera tika nya'ne wapaaya sa beningaka!"

¹⁰ Jizaazai widina "A'mweraavi a'mwengi duzila! 'Dalamwaalyila!' " Saba kuridarya naangebe. Sarev'ada'nyi a'mwera a'mwe walamwaaina. A'mwera gavera kwalaalyara (5,000) mwaalina yeva walamwaaina.

¹¹ Yuya, a'mwera a'mwe walamwaaina kye' Jizaazai biretiya sa maarina yaka

Gotiyari “Su! Su!” widina kya' biretiya naanga yima'nadaa'nyi a'mwe walamwaaina yadapiyangina yanga wijaavina. Wijaavina yaka biretiya wijaavakabaaina jawinyawaai wijaavina kya' “Sare' nima!” yawi'divi' sara nyina kye' munya wina'.

¹² Munya kwina' sai gamireraavi wida' “Nagihwaasa yaasiwa' warya nyadika! Wapaaya wa'mwaka yuya dimaaryi!”

¹³ Sarev'idaa'nyi gamirera sara yeva soigilya atiraai sivilyir'idaa'nyi pir'waalyangi mihina mihina kye' maanga yeku'nyina. A'mwera a'mwe yisibaalibiretiya nagihesa soigilya sangi maanga yeku'nyina ya'.

¹⁴ Sarev'idaa'nyi a'mwera Jizaazai yijiwaainya sa' yake' tinna wanganna yeva dinyina “Gotiyai wijaaka ‘Kwaakevaki nyu'nawijjwaakadei bathelyira,’ wijaakei sahwalysi. Nebulyasira. Sahwalysi.”

¹⁵ Sarev'idaa'nyi Jizaazai dara wanganake' “ ‘Kingiyai nemaremwaaladei yima'nana!’ dapi yarai galalimwana nyipi'dera daaka!” Sara daka mugunyavi ayina yilaawina ya' gavei.

Aalibunyavi Jizaazai ga'nigoke'nesi.

(Matiyui 14:22,23; Maak 6:45-52)

¹⁶ Sawitirinyagaa' aalibumaangebaarina gamirera walaawina yeva

¹⁷ sipiyavi yilamwaaina kye' aalibunyavi Anga Kaapaniyamina makuna. Sawisa' kajinna' kuminyawinna Jizaazai kuna mabya'.

¹⁸ Sipiya' makuna yadaa'nyi yihuta naange' yaka aalimavajinaaka naanga yina yadaa'nyi

19 naangeba (5 kilomitaaya pîni, 6 kilomitaaya kinî) gamîrera sipiya' yîsajî aalyavî maarîmaarya yîna. Sarevîdaa'nyî aalyavî a'ba Jizaazai ga'nîguna yaka sipiyavî aya kibanna yî'ma'na yakerî tinna wanganna yeva lika naanga yîna.

20 Lika naanga yîna kye' sai wîdîna “Nîmînyîra. Lika mipînera!”

21 Sara wîdîna kya' gamîrera dîna “Sipiyavî yîlamwaalana!” Dîna kye' sahwai yîlamwaaina kya' sagaa' “Sabanna yî'mavawaana!” desa-banna sipiya' yarai yîma'naabîna ya'.

A'mwera Jizaazarîna bîresa'nesî.

22 Mwanyavî aalîbunya pimagi' kwala bwa'naanya' kuna mwaalîna yeva dara yawîresa' “O, wona sipiya pîni mwari kyîwa'dî' gave' yîla'mwa'dîke' daaka!” Nabaai, dara yawîresa' “Sipiya' gannyarajî Jizaazai milamwaalyî yawaalî'. Aawa. Sahwarî ya'ma'na kyawaaiha' sipiya' gavera damakwiawaalîka!”

23 Dadaapi Anga Taaivîrîyaazîdaa'nyî aalîbumaanga sabaarîna sipiya pîni bîna. Naangei Gotîyarî “Su! Su!” wîdîna kya' kwala bwa'naanya' bîretîya nesaba samwinebanna sipiya sa bîna.

24 Sarevîdaa'nyî kwala bwa'naanya' dara wan-ganesa' “O, Jizaazai pwai midaa'ka! Jizaazarera pwara midaa'ka!” Mena deva sipiya sangî yîlamwaaina yeva “Jizaazarîna bîraana!” deva Anga Kaapanîyamîna wîna ye'.

*“Jizaazai Sîgunyavîne Wapaayalyî,”
dînik'e'nesî.*

25 Aalibunyavî a'mwera ga'ma'na yeva Jizaazarîna birîna birîna yeva biramaa'na yeva yîwaara'na “Wîjîwaakyaigi, dava gathingaa' bîwaa?”

26 Jizaazai ja'nawîdîna “Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Nîmî diraginna yadînyangîna yîjîwaainyangîna sidusa' nayaa myawîryadîvî' nyîbî'manîga'. Aawa. Bîretîya neva munya yîhînyawaalîke'na nyîbî'manîga'.

27 Wapaaya bwia bu'denna wawînya' minna! Aawa. Yuyagaa' yuyagaa'ne gaalya'ne wapaaya ge waragwode sanna wawînya' jî! Wapaaya sa A'mweraavîne Kaimîraayai gîzaavadengi. Sare' dare'nesî. Gotîyai Ganîmaangei gannya diraginnya' kujaava' baavanaka sahwai sara yadelyîra.”

28 Sarevîdaa'nyî kumî wîdîna “‘Nemî Gotîyare wawînyanna yaana!’ dona gara yawaajî yaadeinaavaka?”

29 Jizaazai ja'nawîdîna “Gotîyare wawînya sa'na daresi. Sahwai wîdasaabakerîna diraginna dilîmwagarîla!”

30 Sarevîdaa'nyî kumî wîdîna “Nabaai, ‘Nemî tînna wanganawaajî gîlîmwagaana!’ dawaajî yîjîwaainya' garîvî dîneyîdevaka? Berî jîzîwaana?”

31 A'mwamaayaba Ne sînnawînyara sîgunyavîdaa'nya wapaaya manaaya nyaasare. Gotîyare bukuya' dînikabaaibîsasi. Sîgunyavîdaasi wapaaya tîka nya'ne wîjaava'. Sara dînikesi.”

32 Sarevîdaa'nyî Jizaazai wîdîna “Nebulya'na yîhîthîvanîge. Mozîzai Sîgunyavîdaa'nya

wapaaya' mena yihizayaakei mika! Aawa. Nimaamaangei yuyagaa' Sigunyavidaa'nya Wapaaya Nebulyari yihizaavadelyi.

³³ Sare' dare'nesi. Gotiyare Wapaayai Sigunyavidaa'nyai Kwaakevakì mwaal-yaraavina gaalyabwi wijaavadelyi yuyagaa'."

³⁴ Sarevidaa'nyi kumi wida'na "A'mwe naangeigi, yuyagaa' wapaaya nedawaanya' dinejaadeiginyi."

³⁵ Jizaazai wida'na "Gaalyabwine wapaaya sai sahwayi. A'mwera aawapaaya tika nyina yadivi' ayawi mijika yina. Aalya nyina yadivi' ayawi mijika yadivitara. Pwai niminyawinna wilaabozì gannya kuryai mijika mwi. Arìkewi. Sai nyilimwagozi aalya'na mwinyi yadelyi. Arìkawì.

³⁶ Aawa. Nabaai, pirawaaina dara yihithiwa. Tinna nyangamwaasainyi. Manyilimwagyivanìgasaihilyi.

³⁷ Nimwai nyijaavajara yuyara niminyawinna bipi'deinyi. Niminyawinna sara boziyari mwasimaginna marasi'nidei mika. Arìkewi.

³⁸ Nimi 'Nimire simunyabwi miwina! Aawa. Nyidasaabakere simunyabwi yima!' dena Sigunyavidaa'nyi walaabeinyi.

³⁹ Nyidasaabakere simunyabwi daresti. Niminyina yuyaraavi nyijaavake aane pwarì kwari myagalya'mayainyi. Aawa. Yirika Aayagaa' sahwari tewaanna yidikaavidelyi.

⁴⁰ Sare' dare'nesi. Nimaamaangere simunyabwi dara yawi'manikesi. Gazaizai Nyibwaalivi wangoji sahwari limwagaroji yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwi maarana!

Sara kanyida' Yirika Aayagaa' sahwari yidikaavidelyi."

41 Jizaazai widina "Sigunyavidaa'nyî Wapaayainyi walaabeinyi." Widina yake'na Juyara pwara jikurya yeva kinimyagaala dina.

42 Sarevidaa'nyî dinyina "Baa'na nedîwa!? A'mwe dai Jizaazai Jozepiyare gawaalivaangei daaka! Ganimaangerinajî ganaangevinajî yawi'mwo. 'Sigunyavidaa'nyî walaabeinyi,' gara nedîwakelaka!"

43 Jizaazai ja'nawidina "Jikurya yeva kinimyagaala dîmanigasa'na mipînera!"

44 Nîmwai nyidasaabakei nîmînyawîna aane pwari kwari mamwagi'nya yaja' sai nîmîrei yîma'nya'nei mabyî yannelyî. Nîmwai sahwari mwagi'nyî yajari Yirika Aayagaa' tewaanna mwaalade'na yidikaavideinyî.

45 Gotiyari wi'nawîjîwaakyara yîdayaasangî dara dinîkesî. Gotiyai a'mwe yuyaraavi wîjîwaakadelyî. Sara dinîke' gazaizai Nîmwarî kadîka wi'nyîna yojî gamîre wîjîwaakya' maarîna yada sahwai nîmînyawîna bathelyî.

46 A'mwe pwai kwai Nîmwarî mwanganyadei mî'. Gotiyaryawîdaasai dazahwai gaveina wanganâ Nîmwarî.

47 Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. A'mwe nyîlîmwagarajai yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwi kinînnakelyî.

48 Sahwainyi gaalyabwine Wapaayainyi.

49 A'mwamaayaba sarîmîre Ne sînnawînyara wapaaya manaaya' nyaata kwara balîna.

50 Balîna yaasa' Sigunyavidaa'nyî Wapaayai

walaabîna yake' darestî. Pwai kwai Wapaaya sarî maranajai mabalyî yadelyî.

51 Wapaaya sai Sigunyavîdaa'nyî walaabeneinyî sahwayinyî. A'mwe pwai kwai Wapaaya sainyî nyînajai yuyagaa' yuyagaa' tewaanya mwaaladelyî. Wapaaya nîmî wîjaavîwîja' nîmîre mîwîsajî'na nabaai Kwaakevakî mwaalyaraavîna mîwîta sajî' muba'mujî Kwaakevakî mwaalyaraavî gaalyabwi wîmaaridezîkîra.”

52 Sara wîdakevîdaa'nyî Juyara maanga naanga dînyîna yeva yîwaaara'nyîna “A'mwe dai gannya mîwîsajî' nya'ne' gara nejaavannelaka!”

53 Sarevîdaa'nyî Jizaazai wîdîna “Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. A'mweraavîne Kaimîraayare mîwîsajîsî gamîre tawesî manyî yîja' sahwaigînyî gaalyabwi kînînnakeigî mî'.

54 A'mwei nîmîre mîwîsajî' nyîna, nîmîre tawe' najai yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwi kînînnakelyî. Yîrîka Aayagaa' sai baryarî yîdîkaavîdelyî.

55 Sare' dare'nesî. Nîmîre mîwîsajî' wapaaya nebulyasî. Nîmîre tawe' aalya nyînya'ne nebulyasî.

56 A'mwei nîmîre mîwîsajî' nyîna, nîmîre tawe' najai nîmînyî wîlamwaaina nyadelyî. Sarî wîlamwaaina yîdelyî.

57 Nîmwai yuyagaa' gaala mwaaida mwaalîkei nyîdasaabakeinyî Nîmware dîragînya'na mwaaihevaabî' a'mwei nyînajai nîmîre dîragînya'na mwaaladelyî.

58 Sigunyavîdaa'nyî Wapaaya sai

walaabakelyi. Ne sinnawinyara wapaaya manaaya' neva balyaasa' wapaaya sabaabitā' mīka! A'mwei Wapaaya sai najai yuyagaa' yuyagaa' gaala mwaaladelyi."

⁵⁹ Anga Kaapaniyamī Juyaraavire lotuangevī wijiwaakīna yada yuya sa sara wīda'.

A'mwera tewaanya mwaalyabwina dīnīkesi.

⁶⁰ Sarevīdaa'nyī wīdake' gamīrera kwalaal-yara kadīka wī'nyīna yeva dīnyīna "Yagaala sa' taangesi. Aai wī'nojī daapadevaka!"

⁶¹ Jizaazai gannya simunyavī dara yawīrake' "Nīmīre mīdīdīvīsara savīna kinīmyagaala yīvanīgasara daaka!" Sara daka wīdīna "Yīhīthīwe'na sarīmīre simunyaburī navīka galayīgala jīhyīwaka! Nīmīnyī dīnyasī'nyideihī daaka?"

⁶² Sarevīdaa'nyī sinnawī A'mweraavīne Kaimīraayai mwaalakewīna ayīna yīlaawīna kyojī sarīmī wangabīza' sagaa' garevaka!

⁶³ Yuyagaa'ne gaala sabwi Gotiyare Kuryai yīhīzaavadelyi. A'mweraavire mīwisajīkī dīmaaryidevwina mī'. Yagaala sa nīmīnyīna yīhīthīvanīge sa Gotiyare Kuryaina yīhīthīvanīge. Yagaala sa gaalyabwinenna yīhīthīvanīge.

⁶⁴ Sare kīrī' sarīmī pwaihi manyīlīmwagyīvanīgasaihi mwaaiha'." Sare' dare'nesi. Aayawīdaasī Jizaazai malīmwagyī yīpījaraavīna mena yawīrake' nabaai sinnawī "Yīnagaawai yīkamaangeraavī nīmīnyīna wībwarīdaakwadei daaka!" mena yawīrakelyi.

65 Sai wiðdaka wiðina “Sarevi dara yihihiwa. Nimwai aane pware kware sidusavi ‘Jizaazari diwiðina!’ yawita mwaki yaja' niminyawinna a'mwe sai mabi yannelyi.”

66 Sarevi gamirera kwalaalyara gaminyi yagalya'maveva ayina wina. Yuyagaa' gamiji ayina myamari ye'.

67 Sarewiðaa'nyi Jizaazai gamirera siviilyiraai ata puriðaa'nyi pwaraalyaraavi wiðina “Nabaai, sahwaihi diñya'mayideihi daaka?”

68 Saaimoni Pitai ja'nawidina “Naangeigi, aaryawinna wawaadeinaavaka! Aawa, yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwine yagaalya kininnakeiginyi.

69 Gilimwaga'manigo. Giminyina dara yawi'mwo. Gotiyare Tewaanaangeiginyi. Grika maayaiginyi. Sara yawi'mwo.”

70 Jizaazai ja'nawidina “Siviilyiraai ata puriðaa'nyi pwaraalyaihiri dahilakeihi daaka! Yo, sare' sariminyiðaa'nya pwai yimakelyi.”

71 Saaimoni Yizikeriyotiyari gawaali' Juthazarina wiðina ya'. Sare' dare'nesi. Jizaazarei a'mwe atiraai sivila puriðaa'nyi pwaraalyai Juthazai kwalyi mwaaleva kiri' divi maalikogaa' yikamaangeraavina Jizaazari wibwaridaakwadelyi.

7

Jizaazalyi gya'mwerari kidarakaavineshi.

1 Sare mena kyima'na' Kwaaka Galili saba Jizaazai kaanya yamarina. Sare' dare'nesi. Juya naangera diñyina “Jizaazari tamakaana!”

dînyîna yesa'na gamîre simunyavî “Kwaaka Juthîya kaanya myamari yîdera.”

² Sagaa' Juyara “Aya kîgaa' Tîka Munne Simînage' munne' naadesî,” desagaakî.

³ Sarevîdaa'nyî gamîre gya'mwera gamînyîna mu'nyadivî' wîdîna “Nîmî naangeinyî daakajî, dava ya'mava'gîri Kwaaka Juthîya dîwodera. ‘Naange yîvanîgenna nîmîrera tîna wangabîka!’ da'gîzi dîwodera.

⁴ Sare' dare'nesî. Aane pwai kwai yawî'na ‘Yuyara nyangabîka!’ daka yînikê' lîka myulyari-vanî'. Sara yîja kwaaka yuyavakî ku'maayaba sara jîthera,” wîde'.

⁵ Sare' dare'nesî. Pwara gamînyîna “Naangelyî,” malîmwagyesa' nabaai, gya'mwera malîmwagyesare.

⁶ Sarevîdaa'nyî Jizaazai wîdîna “Nyîdîwaasa' nîmînyîne tewaanyagaa' myîma'nyîwa'. Yuyagaa' sarîmînyîne tewaanyagaa' warî'.

⁷ Kwaakevaki mwaalyara sarîmînyîna sîna tîka mudayî yîpîneihîlyî. Kîrî' nîmî ‘Sarîmîre yadîvisabwî kayaa'nanaangebulyî,’ wîjalîkurakîvanîge'na a'mweraavî nîmînyîna sîna tîka davîna yîvanîkere.

⁸ Tîka munne' nîpî'dewî jîlaawîla! Dahaa' Munne savî milaawîwîna! Nîmîre tewaanyagaa' yuna myîma'nyîwa'.”

⁹ Sara wîdîna yaka Kwaaka Galîli pîzî'gwa mwaalîna ya'.

Ne sînnawînyara sîmînya yamwalyaasavîya Munnevî Jizaazai mwaalake'nesî.

10 Munnevi gya'mwera mena wawesagaa' Jizaazai mwaalina yaka savina kave wina. A'mwe kwala naangeraji mwiyi. Aawa. Di vi kima'nyikaanyabi' kave wina.

11 Sarevīdaa'nyi Munnevi Juyara yaamiji birina yeva yiwaara'nyina “Gava mwaalika?”

12 Kwala bwa'naanyavi a'mwera gaminyina a'mabyahaala dinyina dinyina. Pwara widina “A'mwe naw'i'nyalyi.” Pwara widina “Sare' mi'. Aawa, a'mweraavi kwaasi widadelyi.”

13 A'mabyahaala dinyina yeve' kiri' Juya naangeraavina lika yesa'na ku'maayaba aane pwai kwai mujī ya'.

14 Munnevi tinnyagaa' Gotiyare Angevi Jizaazai wilaawina yaka wijiwaakina.

15 Wijiwaakina yadaa'nyi Juya naangera atika maru'na'na yadivi' dinyina “Nemire sikuliyangi myake' siduta naange' gara yawiramaarakalaka?”

16 Sarevīdaa'nyi Jizaazai ja'nawidina “Wijiwaakadinya' nimire wijiwaakya' mika! Aawa. Wijiwaakya sa' Nyidasaabakeresi.

17 Pwai kwai gannya sidusavi dina ‘Gotiyai sara kanedozī sara nebwinā yīma!’ Dina yaja' yawita kiri' dathelyi ‘Gotiyai Jizaazari wijiwaakya' kujaava' Jizaazai sara nejīwaakivanikelyi.’ Nabaai yawita piri' dathelyi ‘Jizaazai gavei yawiraka yaasīwa'na nejīwaakivanikelyi.’ Yi Gotiyare simunyavi midinajai sidusavi diraginna dara yawi'na yade' ‘Ai, Jizaazare nejīwaakade' Gotiyarīdaa'nya' daaka!’

18 A'mwei gannya sidusav+daa'nyî gannyabwi a'mweraavî widada 'Niminyina a'mwera dinipika! "A'mwe sai naangelyî," sara dinipika! yawî'delyî. Sara yada kirî' pwai yawî'na 'A'mwera nyidasaabakerîna dinipika! "Gotiyai naangelyî. Byaannakelyî," ' yawî'na yada nebulyabwi dadelyî. Sai nadiyabwi gaminyî mwari'.

19 Ne Mozizai Kîwînya' yîhîzayaakei daaka! Yîhîzayaaka kirî' sarîmîjiya aane pwai kwai Kîwînya' dinikebwi myadelyî. Niminyina dinyina 'Sari tamakaana!' Sa'na baa'na dimanigataihîlaka?"

20 Kwala bwa'naanya sa' ja'nawîdîna "Yîmakei gîmwaalîkeigî! Aai gîramakajîwaka!"

21 Jizaazai ja'nawîdîna "Kwazaakegaa' diragînya pirî' kye yuyaihi atîka maru'na'na yesaihîlyî.

22 Ne Mozizai dinî' 'Sawîta ati ata purîdaa'nyî pirîwaalyî kajînnojî gînnya kaimîraayare kîlaakejî' dîthako!' Dinike'na pigaa' Kwazaakegaa' kaimalerî davesaihîlyî. Sara yadîvî' 'Tewaanyasî,' dadîvîkî. Sabwi sinnawî Mozizai yakebwi mî'. Aawa. Sinnawî kîgaa' waryaakebulyî.

23 Sarîmî dinyina 'Kîlaaka daya'na Mozizare Kîwînya kayaaka nyîgalaadîka! Kwazaakegaa'na yawîta myaanna! Kwazaakegaa' kaimalerî kîlaakejî' davaadeinera.' Sara dinyina yadîvî' Kwazaakegaa' nabalînakerî maamîdarya yînahu yîdîkaaveinyina sinna tîka be'na yîhîtha'mwaka!

24 Sare'na sarimî mwasîmaginya' tinna wanga'na yadivî' mipîna! Aawa. Yawîbwata yîda'maraangebwi nayaa jîla!"

"Kîraazîtiyai daaka?" dînesa'nesî.

25 Sarevîdaa'nyî Anga Jeruzaalemî mwaalya pwara dînyîna "Sarîna "Tamakaana! dîmanîgasai daaka!

26 Yîthaa, ku'maayaba a'mweraayaba widîvanîkelyî. Maiyagaala aane pîrî' kîrî' yuyara mujîvanîga'. Nîwaava, a'mwe naangera mena dînyîna 'Sai Kîraazîtiyalyî. Gotîyai dahîlakyaakelyî,' nayaa dînyîna yîvanîgasara midîngaka!

27 Sare'na kîrî' Kîraazîtiyai kabozî aane pwai kwai gamînyîna dînyîna 'Gawîdaasî bîwakalaka! Aawa, myawîryadaanyaine.' A'mwe dai bakewînna yuyaina yawî'mwo."

28 Sarevîdaa'nyî Gotîyare Angevî Jîzaazai wîjîwaakakegaa' sagaa' naangave'na wîdîna "Nîmînyîna tîvî yawî'mwaasainyî daaka! Nîmî bahewînna jawî'manîgava! Nîmî sainyî sîdusa' yawîrena mabye. Aawa. Nebulyai nyîdasaabakei sahwarî myawîranganyadîvîsalyî.

29 Kîrî' sai kanyîdasaaba' gamînyawîdaa'nyî bahe'na sarî yawî'manîge."

30 Sarevîdaa'nyî a'mwe naangera dîna "Jîzaazarî wîla pwîyawaaajî kalavuzavî wakaana!" dîna yeva yaamîjî yîna yîna yeva Jîzaazare balya'negaa' kuna mîma'nyî yake'na aane pwai kwai magalalîmwagi ye'.

31 Kwala bwa'naanyavî a'mwe kwalaalyara gamînyî lîmwanna yeva dînyîna "Kîraazîtiya

kwai bozi dahware yijiwaainya yivanike wavila'na yadei daaka! Aawa.”

Jizaazar+ wila pwiya'na damera wawesa'nesi.

³² Kwala bwa'naanya' sangi Jizaazarina a'mabyahaala didaapi A'mwe Periziyara kadika winyina yeva “Sahwari wila yipika!” deva sahwariji Gotiyarine tamira'divita naangeraji sara Gotiyare Angevi dameraavi widaasina.

³³ Sarev+daa'nyi Jizaazai kwala bwa'naanya' widina “Pizigwa sariminyaba mwaala'muji divi nyidasaabakeryawinna kaanya wideinyi.

³⁴ Niminyina ‘Tinna wanganaana!’ dizide' kiril' mabiramaari dinyideihilyi. Sagaa' mwaaimujawinna mwiyi jideihilyi.”

³⁵ Sarev+daa'nyi Juyara naangera dinyina “Mabiramaari yaanne'na gawinnelaka? A'mwe Girikiyaraavire angengi Juyara mwaaidivisangina wawoji Girikiyaraavi wijiwaakadei daaka?

³⁶ Nediwa' ‘Niminyina “Tinna wanganaana!” dizide' kiril' mabiranyimaari dinyidera. Mwaaimujawinna mwiyi jideihilyi.’ Sara nediwake' be yagaala nediwaka?”

Aalya nawi'nya walyuna yadenna gaalyabwinengines.

³⁷ Munnevi aayagaa' sagaa' naangegaaki. Sagaa' Jizaazai daavina yaka naangave'na widina “Pwai kwai aalya'na mijika wiajai niminyawinna bozi nadelyira.

38 Gotiyare bukuya' nîmînyîna dînikabaabi' 'Pwai limwanna nyada gamîre munyavîdaa'nyî aalya gaalya'ne walaawîna yadengîra.' ”

39 Jizaazai nabaai Gotiyare Kuryarîna wîdîna. A'mwera Jizaazari limwanna yadivî' maalikegaa' kumîre munyangî Kuryai maapi'delyî. Sare' dare'nesî. Sagaa' Jizaazai mabalyî yaka madîkaayî yaka Nawî'nyaba byaannakei kuna myîma'nyake'na Kuryaregaa' mî'. Dîvi Jizaazai yîlaawîna kya' Kuryarî wîjaayagaa' yîma'nakegaakîra.

A'mweraavîre yawîta jaapainanya'nesî.

40 Kwala bwa'naanyavî a'mwe pwara yagaala sa kadîka wî'nyîna yeva wîdîna “Nebulyasî. Gotiyarî wî'nawîjîwaakadei pîropetîya kwarîna yemwaaimanîgolyî.”

41 Pwara wîdîna “Sai Gotiyai dahîlakyaaakei Kîraazîtyalyî.”

Wîdîna yesa' kîrî' pwara wîdîna “Nîwaava, Kîraazîtyai Galîlîdaa'nyai daaka!

42 Gotiyare bukuya' dînî' 'Kîraazîtyai Ne Devîmîre yîsavaakîdaa'nyalyî. Nabaai, Devîtî mwalyaakeba anga Betîlemî saba Kîraazîtyarî ganaange' maaradelyî.' Sara dînîke' daaka!”

43 Sarevîdaa'nyî kwala bwa'naanyavî jaapalya' yîma'nyîna. Pwara Jizaazarîna yîlaaya yadaapi pwara yîlaaya mi.

44 Pwara yawî'na “Kalavuzangevî wîmwaihaana!” yawî'na yeve' kîrî' aane pwai kwai ata magalalîmwagi ye'.

Juya naangera Jizaazarî mu'nyesa'nesî.

45 Sarevîdaa'nyî Gotiyarîna mubîthîka yîra'divîta naangerajî A'mwe Perîziyarajî wîdaasetâ saraayawîna damera ayîna wîna kye' sahwarâ yîwaara'na “Gamînyî mamakabyî be'na yîwaava?”

46 Damera ja'nawîdîna “Pwara manejesare da-haa' a'mwe nedîvanîkabaabî'.”

47 Sarevîdaa'nyî Perîziyara ja'nawîdîna “Gamîre kwaasî yagaalya'na ‘Nebulyasî,’ dathîwaa!”

48 A'mwe naangerajî Perîziyainajî sainaavîdaasai pwai kwai gamînyî lîmwamanîkei daaka!

49 Aawa. Kwala bwa'naanya da' Ne Mozîzare Kîwînya' myawîryeva gamînyî yaasîwa'na lîmwamanîgasa'na Gotîyai Dîkevi sahwarâavi marasî'naderera.”

50 Nikothîmaazai kumîjîyai mwaalîna. Sînnawî Jîzaazaryawî sai angyîrî'maata yakelyî. Sai mwaalîna yada

51 wîdîna “Nabaai, ‘Yaasîwa'na kotîya' ja' madînyîka nemîre kîwînya'. Dara dîni' ‘A'mwere yagaalya nayaa wînyîna ya'gîzî gamîrebwîna nayaa yawîra'gîzî dîvi sagaa' kotîya'na “Kayaa'nanyaigî,” dîzîda'deigînyî,’ ” wîda'.

52 Kumî ja'nawîdîna “Nabaai, Galîlîdaasaigî daaka! Gotiyarîna yîda'nîkengî nayaa wangana'gîzî dara jawî'de' ‘Pîropetîya pwara Galîlîdaa'nyara yîma'nîpî'dera daa!’ ”

53 Sagaa' wîna. Gazaizai gannya angebannelyî.

8

A'mwe ata limwagakevînesî.

¹ Kunnya angengîna wîna kye' Mugunya Wolivna Jizaazai yîlaawîna.

² Yîlaawîna yaka yuna mwanyavî yîrike' purakegaa' Gotiyare Angevîna ayîna wîna. Ayîna wîna kya' gamînyawîna a'mwe yuyara yî'bwa'na yîna kye' Jizaazai walamwaaina yîna yaka wîjîwaakîna.

³ Wîjîwaakîna yadaa'nyî Juyaraavîre Kîwîjarari Perîzîyarari sara a'mwevî makulaabîna. A'mwe sa' pwarî ata limwadaa'nyî galalîmwanna yesasî. A'mwevî makulaabîna yeva a'mwe yuyaraayaba tînniyaba wîmwaaihîna.

⁴ Mi'na wîmwaaihîna yeva Jizaazari wîdîna "Wîjîwaakyaigî, a'mwe da' ata limwagyawaalîkevî pwara galalîmwagyawaaiha'.

⁵ Nemîre Kîwînyavî Ne Mozîzai dakînike' 'A'mwe' ata limwagaza' tamakya'na silyajî dîlîwakyidesî.' Sarevîdaa'nyî gîmî gara dadînyaigînaka?"

⁶ Kumî yawî'na "Jizaazari yaamîjî yîjîwalaana! 'Sai kayaa'na wîdîna kyojî kotiya' jîna yaana!' dara wîdaana!" yawî'na yeva wîdîna. Wîdîna kye' kîrî' Jizaazai walaruta'nyîna yaka kwaakevî gannya asîlyî pîkarya yîda'na.

⁷ Pîkarya yîda'na yadaa'nyî kumî kwara daavîna yeva kuna yîwaara'na kye' sai daavîna yaka wîdîna "Sarîmîjîyai pwai

dina 'Kayaa'nanyasi,' dina yoji yuyagaa'na kayaa'nanya myade sai sahwaidda'nyi silya' liwakadelyi."

⁸ Widdina yaka ayina walaruta'nyina yaka kwaakevi pikarya yida'na.

⁹ Pikarya yida'na yadaa'nyi widakevi kadika wi'nyina yeva kunnya kayaa'nanya yawireva yuyara ya'ma'na. Pwai wina, pwai wina, sara ya'ma'na. Sinnawi a'mwe naangera wina, divi a'mwera wina, divi miginyara wina. Yuyara ya'ma'na kye' Jizaazai gavei mwaalina. A'mwe' tinnyaba daavina yadi'nyiyasi Jizaazai gavei mwaalina.

¹⁰ Gavei mwaalina yaka daavina yaka a'mwevi widdina "A'mwe'gi, gawi mwaaiha! Yuyara 'A'mwe kayaa'nanyasira,' g'zidaveva sila magiliwakiwaatara daa!"

¹¹ A'mwe' widdina "Naangeigi, aawa, aane pwai kwai mika!"

Jizaazai widdina "Nabaai, sara yiwaasa' nimiji sara magizida'muna! Wawa'gizi kiri' da-haa'daasi kayaa'nanyabwi ayina minna!"

Kwaakevakina Jizaazai di'baaker'nesi.

¹² Sarevidaa'nyi Gotiyare Angevi kwala bwa'naanya' mwaaidapiyaraavi Jizaazai ayina widdina "Kwaakevaki mwaalyaraavire Baakeinyi. Pwai nyimiddinaabozu jihinyavi kaanya myamari yadelyi. Arikewi. Aawa. Sahwai Gaalya'ne Baakei kininnakei mwaaladelyi."

¹³ Sarevidaa'nyi a'mwe Periziyara widdina "Gimi sahwaiginyina nejalikurakiwaanya'

yaasiwa'na nediwaa. Sabwi gaveigi dadinyaigire jalikurakya' nebula' mi'."

14 Jizaazai ja'nawidina "Aawa, niminyina yihizalikirakiwija' kiri' nimire yihithadinya' nebulyasi. Kaanya bahevadaa'nya' yawi'mwe' kaanya widewinnya' yawi'mwe'na nebulyasi nimire yagaalya'. Kaanya bevadaa'nya' sarimi myawiriwaasa' kaanya widewinnya' myawiriwaasa'nanyi.

15 Sarimi a'mweraavirebwi kilaakejisiyabwi yawi'divi' yawibwa'divisaihiyi. Dahaa' aane pwari kwari kotiya' yawibwarivanige.

16 Kiri' yawibwa'muja' nimire yawibwata sa' nebulyasi. Gaveinyi mika. Aawa. Nimiji nyidasaabakelyi sainaai widakade'na nebulya' widadinyainyi nimi.

17 Nabaai sarimire Kiwinya' dara dinikesi. A'mweraare jalikurakya' nebulyasi.

18 Sara dinike'na niminyina yihizalikirakivanige', nabaai, nyidasaabakei Nimwai niminyina nayaa yihizalikirakivanikelyi."

19 Sarevadaa'nyi kumi yiwaara'na "Gimaamaangei gawi mwaalika?" Widi'na kye' Jizaazai ja'nawidina "Sarimi niminyi myawiriwaa'. Nimaamaangeri myawiriwaa'. Niminyina yawipija' Nimwarina kyawipidika!"

20 Gotiyare Angevi ku'dika Gotiyarina nigwibukusa wa'dinyiyaba Jizaazai wijwaakada yagaala yuya sa widina. Sara widakeri aane pwai kwai kalavuzana magalalimwagi. Gamiregaa' balya'negaa'

mima'nyî yake'na magalalimwagi ye'.

*“Nîmî wîwîjawîna dîwideihi mî’,”
wîdake'nesî.*

²¹ Sarevîdaa'nyî Jizaazai ayîna wîdîna “Kaanna kwawa'muri sarîmî yaasîwa'na birîna nyapîjî kirî' sarîmîre kayaa'nanyaburî dîvalyideihîlyî. Nîmî wîwîjawîna sarîmî mabyî yîpîneihîlyî.”

²² Sarevîdaa'nyî Juyara naangera dînyîna “Nemînyî ‘Nîmî wîwîjawîna sarîmî mabyî yîpîneihîlyî,’ wîdîna neyîwake'na gamînyî tamakînadei daaka? Gara nedîwaka?”

²³ Sara dînyîna kye' sai wîdîna “Sarîmî dava kwaakewînyangîdaa'nyaihîlyî. Nîmî Munyabadaa'nyainyî. Kwaaka davakîdaa'nyaihîlyî. Kwaaka davakîdaa'nyainyî mî'.

²⁴ Sarevîdaa'nyî dara yîhîthîwe. Sarîmîre kayaa'nanyangî dîvalyideihîlyî. Sare' dare'nesî. ‘Mwaaiheinyî nîmînyîra,’ yîhîthîvanige' malîmwagyî yîpîjaihî sarîmîre kayaa'nanyangî dîvalyideihîlyî.”

²⁵ Sarevîdaa'nyî kumî wîdîna “Be-waigînaka?” Sara wîdîna kye' Jizaazai wîdîna “Aayawîdaa'nyî yîhîthadînyainyî.

²⁶ Yagaala kwalaalya yîhîthîwîjaihîlyî. Yadîvîta kwalaalyangîna yîhîthîwîjainyî. Sarengîna yîhyawîbwa'mujainyî. Sare' kirî' nyîdasaabakei nebulyalyî. Nyîdîwake yagaala sa kadîka wî'nadî kwaakevakî mwaalyaraavî wîdadînyainyî.”

²⁷ Ganîmaangerîna wîdake' sîdusa myawîrina.

28 Sarev+daa'nyi Jizaazai wid+na
 “A'mweraav+ne Kaim+raayar+ makilar+mwapij+
 dara jaw+ryide' ‘O, Jizaazai neda' “Mwaaiheiny+
 n+im+ny+ra,” nedake' nebulya' daaka!’ Nabaai ‘O,
 gam+ny+ simunyavi aane pir+! kir+! mij+van+ka!’
 Aawa. N+mwai sara ny+j+waak+wakabaaib+
 nayaa sare y+h+th+van+ge.

29 Ny+dasaabakei n+im+j+ mwaaidely+.
 Ny+dasaabakei y+laaya yade yuyagaa' sara
 yad+nya'na n+im+ gaveiny+ manya'may+wakely+.”

30 Yagaala sa Jizaazai widake a'mwe kwalaal-
 yara kad+ka w+ny+na yeva gam+ny+ limwana
 yesaly+.

Yaas+wa'waw+nyaraav+naj+ a'mwe
d+rag+nyaraav+naj+ya'nes+.

31 Sarev+daa'nyi Juyara Jizaazar+ limwana
 yesaraav+ Jizaazai wid+na “N+im+re yagaalyav+
 sara mwaaib+zaihi n+im+reih+ nebulyaihi
 d+imwaalyideih+ly+.

Sara yap+j+ nayaa

d+ny+im+d+nyideih+ly+.

32 N+im+re nebulyabwi y+p+jaihi neb-
 ulyabwina sar+im+re yaas+wa'waw+nya
 y+h+maras+!nadeng+ra.”

33 Kum+ wid+na “Ne Ev+raam+im+re
 y+is+lyaina. Gam+re kaim+raayainera.
 Yuyagaa' yaas+wa'waw+nya myadaa
 mwaaihoinera. ‘Sar+im+re yaas+wa'waw+nya'
 y+h+maras+!nadeng+ra,’ ned+waanya be
 yagaalavaka?”

34 Jizaazai ja'naw+d+na “Naanga nebulya'na
 y+h+th+van+ge. Gazaizai kayaa'nanyabwi yada
 kayaa'nanyabwine'na yaas+wa'waw+nyaly+.

35 Yaasiwa'wawinya kwai yuyagaa' yuyagaa' angevi mamwaalyadelyi. Gawaali' yuyagaa' yuyagaa' angevi mwaaidelyi.

36 Sarevida'nyai Gotiyari Gawaali' sarinnya yaasiwa'wawinya kyihpalasi'nojii diraginyaihi nebwinadi mwaalyideihilyi.

37 Sarinnya kilaakejikana 'Eviraamimire yisilyaihilyi,' yawi'mwa. Sa'na kirii' niminyina dina 'Nemire sidusangi gamire yagaalya' mulannera!' dina yadivisa'na 'Sari tamakaana!' dinyina yivanigasaihilyi.

38 Nimwaryaba yawirangane sara yihithivanige. Sarevida'nyai sirinimaangeri wi'neva sara yivanigasaihilyira."

39 Kumi ja'nawidina "Aawa, Ne Eviraamimire nenimaangelyi. Sahwalyi." Widina kye' Jizaazai widina "Eviraamimireihi mwaabizii kwajii Eviraamimire yaake avaalabwi kyipidika!

40 Yuyagaa' Gotiyari kadika wi'nena nebulya' sara yihithadinyainyi. Sara yadi kirii' niminyina dinyina 'Sari tamakaana!' Sabwi Eviraamimire nyina.

41 Sirinimaangei yadevwi yivanigasaihilyi." Sara widina kya' kumi yarai widina "A'mwe yaasiwa' maryawakidivi' nemwaaihinikeina mi'. Nenimaanga gavei kininnakeine Gotiyai."

42 Jizaazai widina "Gotiyai sirinimaangei nebwinadi mwaalajii kwajii niminyina kyihivu'nadika! Sare' dare'nesi. Gotiyarida'nyainyi walaabina yena dava mwaaihe. Sare' dare'nesi. Simunya nimirevida'nyai bina yeinyina mi'. Aawa. Gotiyai sahwai nidasaabakeinyi.

43 Yagaalya' yihithivanige' myawiramaari baa'na yivaniga'? Nimire yagaalya'na sarimi mu'nyi yipineihilyi. Sarimi dinyina 'Kadika mu'naanera!'

44 Sirinimaangei Kotiya' Jadereihilyi. Sirinimaangere yawisaji gamirebulyi sangina dinyina 'Sabwi yaana! Nevu'nivanikebulyi.' Sahwai sinnawidaa'nyi a'mweraavi tamakadelyi. Gamire sidusavi nebulya' maaya kunesi. Sare'na yuyagaa' nebulyaburi madaayadelyi. Sare'na yuyagaa' nebulya'na sinna tika wida'delyi. Kwaasi yagaalya' dadei gami sahwarebwi yadelyi. Kwaasi yagaalyaburi gyakwalaangelyi. Sare'na kwaasi yagaalya' dada gannyangi dadelyi.

45 Nebulya' yihithadinya'na manyilimwagyadivita gamireihilyi.

46 Niminyina nebwin aai widiwaka 'Kayaa'nanyabulyiyalyi!' Aawa. Nebulya' yihithadi malimwagy' baa'na nyadivitaihilaka?

47 Gotiyaridaa'nyai Gotiyare yagaalya kadika wi'nadelyi. Sarevi sarimi Gotiyaridaa'nyaihi Gotiyareihi mamwaalyigasa'na yagaala sa mu'nyivanigasaihilyira."

Jizaazalyi Ne Eviiraamiji saraarines.

48 Juyara Jizaazari ja'nawidina "Giminyina 'Sai kayaa'nanyai Kwaaka Sameriya mwaalyalyi. Yimakei kininnakelyi,' nebwin aara sara dinoina daaka!"

49 Jizaazai ja'nawidina "Yimakei maayainyi. Aawa. Niamaamaangerine yaya' munyaba

makidinyainyi. Sara makidinya kirî' nîmînyîne yaya' marulawakadiv+saihiyli.

⁵⁰ 'Nîmî a'mwe naangeinyi, byaannakeinyi,' majadi mabîrivanige a'mweraavîna. Aawa. Pwai nîmînyîna 'A'mwe naangei byaannakelyi,' dada nîmînyîna 'Nebwina dadelyi,' jawîbwa'delyi.

⁵¹ Naanga nebulya'na yîhîthîvanige. Pwai kwai nîmîre yagaalya' mîdînajai yuyagaa' yuyagaa' balyabwi mwanganyî yadelyi. Arîkawî."

⁵² Juyara wîdîna "Sare'na gîmînyîna 'Sarei yîmakei kînnakelyi,' diragîna yawî'mwo. Ne Evîraamî balîna yaa'. Gotîyarî wî'nawîjîwaakyara pîropetîyara balîna yaa'. Sare' kirî' nedîwaa 'Pwai kwai nîmîre yagaalya' mîdînajai yuyagaa' yuyagaa' balyabwi myagaanganyî yadelyi. Arîkawî.'

⁵³ Neyakwalaanga Evîraamî balyaakerîna, 'Evîraamî maalîkelyi. Nîmî naangeinyi,' sara danedîwaa! Nabaai, pîropetîyara balîna yaasa' gîmî sahwaigînyîna yawî'dînyaigî bewaigînaka!"

⁵⁴ Jîzaazai ja'nawîdîna "Nîmî gaveinyî wîdîna 'A'mwe naangeinyi, byaannakeinyi,' sara wîdîna yîwîja' nînnya byaannya' yaasîwa'na yîma'nadesî. Sa' kunesî. Nîmînyîna 'Sai byaannakelyi,' wîdîna yade Nîmaamaangelyi. Nîmwai sahwarîna sarîmî dînyîna 'Nemîre Gotîyalyi,' dînyîna yadîvîta sahwalîyî. Sare'na nîmînyîna avaaîna kadîpîdîkeihîlyi.

⁵⁵ Yuyagaa' gamînyî myawîramaarivanîgasa' kirî' gamînyî yawîramaa'manige. 'Sarî myawîrivanige,' yîhîthîwîjî kwajî kwaasî

dadinyainyi sarimibisainyi kyima'niwidika!
Sare'na gaminyina yawi'manige' gamire
yagaalya' sara mididinyainyi.

⁵⁶ Sirinimaanga Eviraami niminyina dina
' "Gotiyai dahilakakeregaa' wanganima!"
da'muji yilaaya yiwijainyi.' Dina yaka sare'
tinna wanganaka yilaaya yina yaa!."

⁵⁷ Sarevadaa'nyi Juyara widina "Neigi
daaka! Kwarama pwaraare sivilatiraai pware
atiraalya gwavilavakeigi daaka! Ne sinnawinya
Eviraamimi tinna danganye!"

⁵⁸ Jizaazai widina "Naanga nebulya'na
yithithivanige. Sinnawi Ne Eviraami
mima'nyagaa'daa'nyi sahwainyi niminyira."

⁵⁹ Sarevadaa'nyi kumi "Sila liwakaana!" deva
livina kye' kiri' Jizaazai yulya'na yaka Gotiyare
Angevina ya'ma'na yina ya'.

9

*Jizaazai tibinyari tewaanya tinnakeri
yavada'galake'nesi.*

¹ Jizaazai kaanya yamaryada a'mwe pwar
tinna wangamabina. A'mwe sari mudange-
gaa'daa'nyi tibinyai mwaala'.

² Tinna wangamabina kya' gamirera
yawaara'na "Nejiwaakadinyaigi, tibinyarina
kayaa'nanyabwi aai yake'na yima'nakalaka
mudangegaa'? Sahwai kayaa'nanyabwi
yakei dingaka? Gaminyi ganimaangeyoi
kayaa'nanyabwi yagilyayoi dingaka?"

³ Jizaazai ja'nawidina "Tibinyai mwaalike'na
gamire kayaa'nanyaji ganimaangeyore

kayaa'nanyaji sangina mika. Aawa. Tibinyai mwaalike'na Gotiyai 'Gaminyina nimiré wawinyanna wijiwaainima!' daka sara ya'nesi.

⁴ Yirike' pu'daa'nyi nyimaryasaabakere wawinya kuna yaanneinera. Divi aane pwai kwai wawinya mi yannegaa' jinnadesi.

⁵ Kwaakevakî mwaaidî kwaakevakî mwaal-yaraavine Baakeinyi."

⁶ Jizaazai mena widina yakegaa' kwaake' maaraka kwaakevî maagwala wiraa'mavaka maagwalyasi kwaakesî yamwaaihaka a'mwere tinnyaraari araka marayepuraka

⁷ widina "Aalibunya Silowamiyawinna wawa'giri ginnya sinnya' aalya jinana!" widina. Yaya' Silowamî "Maryasaawinîkevi," dinîkesi. Sarevidaa'nyi a'mwei wawaka gannya sinnya' aalya yinaka tinna nayaa wangada ayina bina ya'.

⁸ Sarevidaa'nyi gamire ange' avaalyaba mwaalyaraji sinnawi sai "Nigwia nyijaama!" widadaa'nyiyari tinna wangesaraji yiwara'nyina "Walamwaaina yada a'mweraavi 'Nigwia nyijaama!' widadei midaaka?"

⁹ Pwara widina "Sahwalyi," widina yesa' kiri! pwara widina "Aawa, sai mika! Saibisalyi." Sara dinyina yadaapi a'mwe sai widina "Sah-wainyira."

¹⁰ Sarevidaa'nyi kumî yiwara'na "Ginnya tinnyaraai tewaanyaraai wa'di'nyi gara yima'n+waka?"

¹¹ Gamî ja'nawidina "A'mwe Jizaazai wo'nîkei araka yamwaaihaka ninnya tinnyaraari maranyiraka nyidiwa' 'Silowamiyawinna

wawa'gizi ginnya sinnya' aalya jinana!
Sarevidaanyĩ kaanya wina yena yinwegaa'
sagaa' tinna yarai wangamweinyi."

¹² Sara widina kya' kumi yiwara'na "Gawĩ mwaalika?" Gami widina "Aawa, sarina myawiriwa. Gawĩ dhamwaalika?"

Periziyara tibinyari kave yiwararesa'nesi.

¹³ A'mwe Periziyaraayawinna a'mwera kigaa' tibinyai mwaalakeri yibwaramakuna.

¹⁴ Jizaazai araka yamwaaihaka gamire tinnyaraai "Yenana!" dakegaa' Juyaraavire Kwazaakegaaki.

¹⁵ Sarevidaanyĩ Kwazaakegaa'na Periziyara yiwara'na "Tinna tewaanna wangamaniginya' gara yagineka?" Yiwara'na kye' sai widina "Nimire tinnyaraari araka piri' kamaranyimwa' ninnya sinnya' aalya yinena, yithaa, tinna tewaanna wangamanige."

¹⁶ Sarevidaanyĩ Periziyara pwara widina "Kiwinya Kwazaakegaa' myade'na a'mwe sari Gotiyai maryasaabakei mika. Tewaanyai mika!" Widina kye' kiri' pwara widina "Sabwi yijiwaainya yakebwi a'mwe kayaa'nanyai gara yannelaka! Tewaanyai dingaka?" Sara dinyina yeva kuminyi jaapainyina yadivi' maanga dinyina ye'.

¹⁷ Sarevidaanyĩ pigaa' Periziyara a'mweri ayina yiwara'na "Nediwaa 'Nimire tinnyaraai tewaanyaraai wak'wa'.' Nabaai, nedwaanya' sarina beriva nedivanigi?" A'mwei widina "Gotiyari wi'nawijiwaakyai piropetiyalyi."

18 Sarev+idaa'ny+ Juyara naangera siduta ge' ge' yawi'na yeva dara mu'ny+ yesa' "Ai, s+innaw+ tib+inyai mwaalaka dahaa' t+inna nayaa wangaman+kei daaka!" Mujevegaa'na pwaraav+ wid+ina "A'mwe dari gan+maangeyor+na dimaraawila!"

19 Saw+inna b+ina kyagi a'mwe naangera yiwaara'na "A'mwe dai kir+ibwaal+vaangei daaka? Mudangegaa' T+ib+inyai daaka! dathahi? Sarev+idaa'ny+ dahaa' t+innya' gara yaka wangaman+ka?"

20 Sarev+idaa'ny+ neyoi ja'naw+id+na " 'Sahwai neh+ir+ibwaal+vaangely+. Mudangegaa' tib+inyai maarolyai daaka! yaw+'man+goi.

21 Sare'na dahaa' t+inna wangaman+ke'na myaw+rivan+goi. "T+inna jena! wid+waker+ mwanganya'naaly+ra. Gam+ny+ jiwaaray+la! Neh+ir+ibwaal+vaangei a'mwely+. Sahwai gam+ny+ina y+h+thathely+."

22 Juya naangeraav+ina lika yadisa'na neyoi sara wid+ina. Sare' dare'nes+. Juya naangera mena d+iny+na "Yo, pwai kwai wid+ina 'Sahwai K+iraaz+it+yaly+. Got+yai dah+lakyaakely+, wid+ina neyajai nem+ wid+ina yaanneinera 'Nem+re lo-tuangeng+ muid+inna! Maaveig+ny+.' "

23 Mena d+iny+na yesav+idaa'ny+ lika yag+la sara wid+ina. Neyoi wid+ina "A'mwely+. Gam+ny+ jiwaaray+la!"

24 Sarev+idaa'ny+ pi+gasaai a'mwei mudangegaa' tib+inyai y+ma'naker+na ay+na jaka wid+ina yeva gam+ny+ wid+ina "Got+yai gwanga-man+iker+na 'Byaannakely+, duthana! Sare'na

nedana! A'mwe sari nedɪwaanyai 'A'mwe kayaa'nanyalyi,' nayaa sara yawi'manigo.”

25 Sarevɪdaa'nyɪ a'mwe sai ja'nawidɪna “ 'A'mwei nawɪ'nyai dɪngaka? Kayaa'nanyai dɪngaka?’ Sare' myawɪrivanige. Gave pɪrɪ'na yawi'mwa 'Kigaa' tibɪnyainyɪ mwaale. Daa' tɪnnakeinyɪ tɪnna wangamanigeinyɪ.’ Sara yawi'mwa.”

26 Sarevɪdaa'nyɪ kumi yiwaara'na “Giminyɪ gara gyaka? Gara yaka 'Tɪnna jena!' gɪthɪwake'?”

27 A'mwei ja'nawidɪna “Mena yɪhɪthɪwa. Sara yɪhɪthɪwe' kadɪka mu'nyɪwaataihi daa! 'Savɪ kadɪka wɪ'naana!' ayɪna baa'na nyɪdɪwaa!. Sarɪmɪre simunyavɪ 'Gamɪreina yɪma'naana!' dɪmanɪgasaihi daaka!” wɪda!.

28 Sara wɪdɪna kya' kumi sari bɪrala wɪdɪna yeva wɪdɪna “A'mwe sahwareigɪnyɪ. Nemi Ne Mozɪzareinera. Sari mɪdɪdaanyaina.

29 Gotɪyai Mozɪzari wɪjaake'na yawi'mwo. 'A'mwe pwai gawɪdaa'nyai dɪngaka!' nemi myawɪriwo.”

30 A'mwei ja'nawidɪna “Sara nyɪdɪwaasa'na atɪka maru'na'manige. Sawɪdaa'nyai bake'na myawɪrivanɪgasai 'Tɪnna jena!' nyɪdɪwakelyɪ.

31 A'mwera kayaa'nanyabwi yadɪvɪsaraavɪ Gotɪyai kadɪka mu'nyɪ yɪvanɪke' yawi'mwo. Aawa. Pwai kwai Gotɪyarɪna dɪna 'Naangelyɪ. Lɪka yadɪnyalyɪ. Sara nyɪdathe' gamɪre sɪmunyavɪ sara yɪdeinyɪ,' daderɪ Gotɪyai kadɪka nayaa wɪ'nyɪna yɪvanɪkelyɪ.

32 Sɪnnawɪ Kwaakevaki wakyaakegaa'daasi yuyagaa' kadɪka dara mu'nyadaanya' 'O, pwai

mudangegaa' tibiñyai yima'nakeri "Tinna jena!" dathaka!' Sara mu'nyadaanyainera.

33 Gotiyaryawidaa'nyi mabi yajai Gotiyare diraginya aane piri' kiri' kyadika' mika."

34 Kumi widina "Mudangegaa' yuna kayaa'nanyaiginyi. Divi kuna kayaa'nanyabwi yadinyaiginyi. Sareigi danejiwakawaana!" Sara widina yeva lotuangevi gaminyi marasi'nyina ye'.

Simunya kayaa'na yinike'nesi.

35 Jizaazai kadika dara wi'nake' "Lotuangevi a'mwerina dasi'niwaa!" Mena daka a'mweri biramaa'na yaka widina "A'mweraavine Kaimiraayari dalimwaga'manigina?"

36 Widina kya' a'mwei widina "A'mwe naangeigi, a'mwela divaniginyarina 'Sahwari midinima!' dena dinyibwaridaakwa!"

37 Jizaazai widina "Gami sahwari tinna mena wangamwaa. Sai dahaa' githivanikei sahwalii."

38 A'mwei widina "Naangeigi, gilimwaga'manigena." Widina yaka Jizaazaryaba kwadaai gilina yaka lotuya yina ya'.

39 Jizaazai yuyaraavi widina "Kwaaka davaki nimi a'mweraavi yawibwata'na bina ye. 'Tibiñyara bi'manigasara, nabaai sara wangabika!' dena bina. 'Tinnakera "Nemi tewaanayainera," dadivitara, nabaai, tibiñyara yima'nipika!' dena bina ye."

40 Periziya pwara gaminyi mwaalesara Jizaazai widake' kadika wi'neva yawaara'na "Neminyina dathawaana? 'Tibiñyaihi

Gotiyarîna sîdusa' myawîrivanîga', sara dathîwaana?"

⁴¹ Jizaazai wîdîna "Tîbînyaihi bî'manîgasaihi mwaabîzî kwajî kayaa'nanyaihi kuna mamwaalyî kyîpîdîka! Sa'na 'Tînna nayaa wangamanîgo tewaanyaina,' dadîvî' kayaa'nanya kînînnakeihi mwaaiha'."

10

Sipîzipîyaraavîne kurîsa'nesî.

¹ Jizaazai wîda' "Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Sipîzipîkurîsavî tîkuryavî mulyî yaja' kîrî' kukîdaa'nyî dîkwosî'na yajai yî sai kukelyî. Nabaai, kuka yîpalamaa'delyî.

² Tîkuryavîna a'mwe pwai wîlaabîna yajai sai sipîzipîyaraavî maremwaaidelyî.

³ Sahwarîna kaanyavî maremwaaidei kaanya basadaawori sipîzipîyaraavî maremwaaide sai gannya sipîzipîyaraavî 'Yînagaawai! Yînagaavaiha!'" jaka wîdîna yadaa'nyî sipîzipîyara gamînyî maanguraaya' kadîka wî'nyîna yadaapi mwasîlaanna yîbwaramakwalyuna yadelyî.

⁴ Mwasîlaa gannya yuyaraavî mena yîbwaramakwalyuna yada sinnawî waanyîna yadaa'nyî gamînyî mîdînna yadîvî' gamîre maanguraaya' wî'namaa'na yadîvîsa'na mîdîdîvîkî.

⁵ A'mwe mudîkerî mîdîdîvî' mî'. Arîkawî. Aawa. Mudîkerîna lîkaanya wîna. Mudîkeraavîre maanguraaya' yadîvîsa'na lîkaanya wîna yadîvîsarera."

6 Jizaazai yagaala ke'ba'nanya sa' kuda' kirî' kumî dinyîna “Nediwaka sa' be yagaalavaka? Myaw+riwona.”

Jizaazai sip+zipiyaraavi maremwaaide tewaanyarînesî.

7 Sarev+daa'nyî Jizaazai ayîna wi+dîna “Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Nîmî sainyî sip+zipiyaraavîne kaadihîsainyî.

8 Yuya pwara sinnawî kukera kuka yîpalamaa'dîvîsarera. Nîmî mabyahaa' kwaasîyara yîhîthesa' kirî' sip+zipiyara nîmîrera kadîka mu'nyî ye'.

9 Kaadihîsainyî nîmînyîra. Nîmînyawînna a'mwe pwai bazai kusawînna wilajai Gotîyai wîvadaihasamaaradelyî. Sip+zipîkurîsavî sai wilamwaaîna yada mwasîlaa wapaaya bwalya-maa'na yada ayawînna wilîna yadelyî.

10 Kukei 'Kuka maarîma! Saraavî tamîma! Saraavî kayaaka yîgalakîma!' dada badelyî. Nîmî 'Saraavî gaalyabwî maapîka! Yî gaalyabwî naanga naanga maapîka! Munya winana!' dena baheinyî.

11 Sip+zipiyaraavî maremwaaide tewaanyai nîmînyîra. Sip+zipiyaraavî maremwaaide tewaanyai dîna 'Nîmîrera mwaaibîka! Nîmî balîma! Nîmîrera nabaibîthîka!' dada gamîre gaalyabwî walakîna yadelyîra.

12 Nîgwîwawînyai kavîjîlîkei bozîyarî tînna wanganojî sip+zipiyaraavî ya'ma'na yojî lîkaanya wîna. Nîgwîwawînyai sip+zipiyaraavî maremwaaidei mîka. Gannyaraavî gyakwai mîka. Savîdaa'nyî sai lîkaanya wîna. Lîkaanya

wîna kyojî kavîjîlîkei sipîzipîyaraavî tîka davîna kyojî pwara pîwînna pîwînna lîkaanya wîna yapîjî yîwînadaa'na yîpî'derera.

¹³ Nîgwîwawînyai gannya nîgwiannajî gannya kîlaakejî'najî gavenna yawî'na yada myawîrina 'Sipîzipîyaraavîna yîlaaya yîma! Tewaanna maremwaaimujainyî,' sara myawîryori nîgwîwawînyai lîkaanya wîna yadelyî.

¹⁴⁻¹⁵ Sipîzipîyaraavî maremwaaide tewaanyai nîmînyîra. Nîmwai nîmînyî nyawî'da nîmî Nîmwarî yawî'dînyabaaibi' nîmî nîmîreraavî yawî'dî kumî nîmînyî nyawî'dîvisainyî. Kumînyî yawî'dî kumînyîna nîmîre gaalyabwi walakîna yadî baimujainyî.

¹⁶ Sipîzipîya pwara nîmîrera mwaalîna yadîvî sipîzipîkurîta davî mamwaalyî yadîvîsarera. Sahwaraavîjî makabîna yîdere. Nîmîre maanguraaya' kadîka nyu'napîri dahaa' nîmîre sipîzipîyara mwaaihasarajî mudîkera nîmîrerajî sipîzipîkwala gave' yîma'nîpî'desîra. Yuyaraavî maremwaaladei gavei mwaalîkelyîra.

¹⁷ Savîdaa'nyî nîmî dîna “Nîmîre gaalyabwi ayîna maarîma!” da'mujî nîmîreraavîna sabwi walakîdeinyî,' dadînya'na Nîmwai nîmînyîna kurya nyukadelyî.

¹⁸ Aane pwai kwai nîmîre gaalyabwi ma-maaryîwa'. Aawa. Nîmî sainyî kave walakîna yîdeinyî. Nîmî navîka mwaalîna kya'muri pwara nyîramakîpî'de' mî'. Aawa, nîmî sainyî dîna 'Pwara nyîramakîpîka!' dîna kya'muri nyîramakîpî'deinyî. Sahwainyî dîragînyainyî dîna 'Pwaraavîna balîma!' nabaai Nîmwai sara nyîdakakeinyî dîragînya' nyîjaavake' dîvi sara

yideinyira.”

19 Jizaazare yagaala sanna kadika wi'nyina yeva Juyara maanga dinyina yeva ayina jaa-painyina.

20 Kwalaalyara dinyina “Yimakei kininnakelyi. Aa'nelyi. Yimakyagaala divanikelyira. Gaminyi kadika baa'na wi'niwaava!”

21 Sara dinyina yadaapi pwara widina “Yagaala sa yimakei wilamwaidere yagaala mika. Aa'nei a'mwe tibinyari “Tinna jena!” gara widiwaka?” widina ye! Juyara.

Juyara Jizaazari malimwagyesa'nesi.

22 Pigaa! Anga Jeruzaalemi Juyara yawi'divi! “Gotiyare Ange! tewaanya! ayina yima'nyaake'na tika munne naana! Gotiyari yilaaya yaana!” Dinyina yesagaa! yirilyagaa! burikegaaki.

23 Munne sagaa! Gotiyare Angevi Ne Solomonimine yihukangevi Jizaazai kaanya yamarina.

24 Sarevidaa'nyi gaminyawinna Juyara yikabina, dakwamwada'na yeva widina “Nemi 'Sahwai dingaka? Pwai dingaka?” kuna yawi'manigo'na nayaa gathingaa! dinedathevaka? Aangyagaala nebwinakavena dinedana! Kiraazitiyaigi Gotiyai githahilakakeigi mwaaidiza! naange'nanya! dinedana!”

25 Jizaazai ja'nawidina “Mena yihithena kiri! niminyi malimwagyi yiwaava. Niamaangere diraginyasi tewaanna yivanige wawinyanna

nayaa nyîjalîkurakyaka kirî' sarîmî manyîlîmwagyîvanîga'.

26 Nîmîre sipîzipîyahi mwaabîzî kwajî kanyîlîmwabîthîka! Nîmîre sipîzipîyahîrîna mî'. Sare'na manyîlîmwagyîvanîga'.

27 Nîmîre sipîzipîyara nîmîre maanguraaya' kadîka wî'nadîvî' nîmî yawî'manîge sarera nyîmîdîdîvîsare.

28 Yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabwi wîjaavadî yuyagaa' yuyagaa' myîwîyî yîpî'dere. Arîkawî. Nîmîreraavî a'mwe pwai kwai nîmîre asîrî myîpalasî'nyî nyapîjî kayaa'na myî yîpî'dere.

29 Nîmaamaangei sahwaravî nyîjaavakei dîragînaangelyî. Yuyara pwara dîragîmaayare. Nîmaamaangei maremwaimanîkeraavî aane pwai kwai Nîmware asîrî mipalasî'nyî yannere.

30 Nîmîjî Nîmwalyî sanîdainaai avaalyainaalyî," wîdîna ya' Jîzaazai.

31 Sagaa' Juyara "Tamakya'na sîlaange lîwakaana!" deva sîla ayîna maarîna.

32 Ayîna maarîna kye' Jîzaazai ja'nawîdîna "Nîmwai nyîda' 'Dîragînyajî tewaanyajî ja' Sara kanyîda' sarîmînyawî kwalaalya sara yîwa. Nîmîre wawînya garî'na yawî'dîvî' 'Lîwakaana!' dadîvî' yîvanîgava silyajî?"

33 Juyara ja'nawîdîna "Gîmî wawînya tewaanyavîna 'Sîla lîwakaana!' dîvanîgo'na mî'. Aawa. Gotîyarîna bîrala yîvanîgînya'na sa'na yawî'daa 'Sîla lîwakaana!' dîvanîgo'na. Gîmî sahwaigî a'mweigî kwaigî kirî' nedîwaa 'Nîmî Gotîyainyî,' sara nedîwaa'na bîrala yîvanîgînyaigînyî a'mwe kwaigî."

34 Jizaazai ja'nawîdîna “Sarîmîre yagaakîwînya' dîni' 'Gotiyai wîdîna “Sarîmî gotiyaihîlyî.” ’

35 Sara dîni'ke' nabaai, ‘Yuyagaa' Gotiyare bukuyavî yagaalya' dîni'ke' waragothesî,’ yawî'daanyainera. A'mwe saraavî Gotiyai wîdîna ‘Sarîmî gotiyaihîlyî,’ wîdîna yaake'nanyî.

36 Sare' Nîmwai gamîre wawînya'na nayaa yîde'na tewaanyainyî nyîdahîlakaka Kwaakevakîna maryasaabîna kanya' sareinyî ‘Gotiyarî Gawaalîvaangeinyî,’ yîhîthîwe'na ‘Sahwai Gotiyarî bîrala yîwaka,’ gara dîmanîga!

37 Yîthaa, Nîmwai yîvanîkabaabî' gamîre wawînyanna myîwîjî kwajî malîmwagyî dînyîdeihîlyî. Sarebwi tewaanyabulyî.

38 Sare' kîrî' Nîmwai yîvanîkabaabî' nîmî sara yîvanîge'na dînyîlîmwagyîla! Nîmî yagaala yîhîthîwe'na malîmwagyî nyîpîja' wawînya sanna yîvanîgevwi wanganapîri dîlîmwagyîla! Sara yapîri ‘“O, Nîmwai Jizaazarî wîlamwaaîkei daaka! Jizaazai Nîmwarî wîlamwaaidei daaka!” yawîraana! Kuna sara yawîraana!’ dapîri wawînya sanna dîlîmwagyîla.”

39 Sarevîdaa'nyî kumî yagaalya'na jîkurya yeva ayîna yawî'na “Kalavuzana wîla pwîyaana!” Sara deva yesa'. Jizaazai kumînyabadaa'nyî kaanna wodaa'nyî tînna wanganeva wanganakîna ye'.

40 Aalya Jothanîyavî Jizaazai ayîna ga'ma'na yaka sinnawî sagaa' Jonî aalyavî bavîtaazîya' yakewî wîna yaka saba mwaalîna. Saba

mwaalina yadi'nyi

⁴¹ gaminyawinna a'mwe kwalaalyara bina. “Joni sahwai atika maru'nata aane pir'i' kir'i' myi ya'. Yuya a'mwe darina nedakabaabisa nebulyangi,” dinyina yeva bina.

⁴² Bina kye' saba a'mwe kwalaalyara gaminyi limwaga'na ye'.

11

A'mwe Lazaarazai balake'nesi.

¹ A'mwe pwai Lazaarazai wo'nikei Anga Betaani mwaalyai nabalinakei yima'nyina. Anga Betaani savi Maarियाasi ganaanaanga Maathasi sanadaai mwaalagilyabanyi.

² Maarियाa sa' Naangere sivilyaraari weliwananya wabatirinya' dingina yaka gannya mijasasi ywaipiwanna yake' gaminyi gathaakaanga Lazaarazai nabalinakei mwaalakesi.

³ Nabalinakei yima'nyina yakevidaa'nyi kinadaai Jizaazari yagaalya' widaasina “Naangeigi, ginnya ja'mwei nalaavinakelyi,” widaasina yagi.

⁴ Jizaazai kirimire yagaalya' widaasagilya' kadika wi'nyina yaka gamireraavi widina “Nabalya sa' yuna balyabwine'na mika. Aawa. Nabalya sa' yima'n'wa'dike'na a'mwera dinyina ‘Gotiyai Naangelyi. Gotiyai byaanna diraginya' kininnakelyi.’ Sare'nesi. Nabaai niminyina ‘Gotiyare Gawaalivaangei Naangelyi. Byaanakelyi,’ daka nabalya sa' yima'n'wa'di'.”

5 Jizaazai Maathavijî gamîre ganyaabu-laangevijî Lazaarazarijî saginyîrakaavîna wîvu'nakelyîra.

6 Sarevîdaa'nyî “Nabalînakei mwaalî,” wîdaasagîlya' Jizaazai kadîka wî'nyîna yaka saba mwaalakeba yîrika pîryaari kuna mwaalîna.

7 Mena kuna mwaalîna yaka gamîreraavî wîdîna “Kwaaka Juthîyanna Lazaarazare angewîna ayîna wawaana!”

8 Gamîrera wîdîna “Akai, nejiwaakadînyaigî kîgaa' maalîkegaa' Juyara dînyîna ‘Jizaazari sîlaangejî lîwakaana!’ Sare'na Juthîyanna ayîna jîtheigî daaka!”

9 Jizaazai ja'nawîdîna “Nîmîregaa' mi'na daaka! Yîthaa, yîrikegaa' nyîlyai dadehaa' (12 aawaaya) midaaka! Kwaaka davakî yîrike' pu'daasiyagaa' a'mwe pwai yîrikevî kaanna yamarina yajai kwaaka davakîya baake' tîna wangade'na mala myamaari yadelyî.

10 Sare' kîrî' sawîsavî sai kaanna yamarina yajai baake' gamînyî mularike'na mala yamaa-radelyî. Dahaa' yîrike'bîsagaa' wawaana!”

11 Sa wîdîna yaka pîrî' wîdîna “Neya'mwei Lazaarazai se wa'mwaka kîrî' kaanna wawa'muri yîdîkaavîdeinyî.”

12 Sarevîdaa'nyî gamîrera wîdîna “Naangeigî, se wa'manîke' tewaanyabulyî. Dîvi nalaaya' mena yadelyî. Sare'na mawaana!”

13 Jizaazai gamîre balya'nebwîna wîdakesî. “Lazaarazai mena baimwaka.” Gamîrera yawî'na “‘Se wa'mwaka,’ nedîwakesî.”

14 Sara yawi'na yesavîdaa'nyî Jizaazai aangya-gaala kave wiðina “Lazaarazai baimwakelyî.

15 Savîdaasi kirî' gamînyaba mamwaalyiwe'na ‘Nîmirera nyîlimwagapîka!’ dena yîlaaya yîvanîge. Sare' gamînyawînna kaanya wawaana!”

16 Sarevîdaa'nyî A'mwe Tomaazai Jizaazare pwaraavi wiðina “Wikîra. ‘Gamîjî balaana!’ dawaajî yuyainajî wawaana!” wiða'. Tomaazai giramîraala maarakei mwaalaka kunnya ya-gaala “Dîthimaazai,” wo'nîkelyî.

Jizaazai a'mweraavi wîmwaaihya'nejî bar-yaraavi yîdîkaaya'nejîya'nesî.

17 Sarevîdaa'nyî Jizaazai kaanna wîna yîna yaka savîna yî'ma'na yakegaa' dara wî'nake! “Lazaarazai kabaimwa'dî' yîrîka daryaaî daryaalyavi simaangevi wakînikelyîra.”

18 Anga Betaani sa' Anga Jeruzaalemîdaa'nyî esabera. Jeruzaalemîdaa'nyî kilomitaaya dawaai dasaba mannîkebanyî Anga Betaani.

19 Juyara “Betaani esabera,” dîna yeva kwalaal-yara Maathavîjî Maarîyaavîjî sanadaarîna angyrî'maata yîna. “Kîrya'mwerîna kale'na wîgaimwagaana! ‘Kale nyîwaka,’ wiðaana!” deva angyrî'maata yîna.

20 Maatha' kadîka dara wî'nake! “Ai, Jizaazai davîvanîka!” Sara dakevîdaa'nyî mwasawînna walyawîjîma'naawîna kya' gannya angevi Maarîyaa' mwaalîna.

21 Maarîyaa' mwaalîna yadî'nyî Maatha' Jiza-azari wîjîmaa'nyîna yaka wiðina “Naangeigi,

dava mwaaidizi kwaji nyidaakaangei mabalyi kyadika!

²² Savina kiri' yawi'na 'Nabaai dahaa' sagaa' gimî Gotiyari jîwaara'de'na Gotiyai sara wîjaavadelyîra.' Sara yawi'mwe'nyi."

²³ Jizaazai wîdîna "Jîthaakaangei mwaaladei dîkaavadera."

²⁴ Sara wîdîna kya' a'mwe' wîdîna "Nîmî yawi'na 'Aayagaa' Kwaaka dava' aaya' yîma'nadehaa' dîkaasagaa' ayîna mwaaladelyî. Dîkaavadelyî,' sara yawi'mwana."

²⁵ Jizaazai wîdîna "Nîmî a'mweraavi a'mwengi yîdîkaa'dînyainyi nîmînyîra. Dîkaasabwi nîmînyîra. Nîmî a'mweraavi a'mwengi wîmwaaihadînyainyi. Gaalyabwi nîmînyîra. Pwai nyîlimwagazai balajai mwaaladelyîra.

²⁶ Gazaizai tewaanna mwaaida nyîlimwada yuyagaa' mabalyi yadelyîra. Arikawî. Sabwina dalîmwamanîgi?"

²⁷ A'mwe' wîdîna "Yo, Naangeigi, gimînyîna dara limwamanîge 'Gîmî Kîraazîtyaigi Gotiyari Gawaalîvaangei Kwaaka davakîna bahînyaigînyîra.' Sara yawi'na yîwe'nyi."

Jizaazai kînna dake'nesî.

²⁸ Sa' Maatha' wîdakegaa' ayîna wîna yaka ganyaabulaanga Maariyaavi kave danganna yaka kuku'nya wîdîna "Dava Nejiwaakadei bamwaalaka gîthathelyî."

²⁹ Wîdîna kya' a'mwe sa' wî'nyîna, daavîna yaka wîjîmaa'nya'ne' yarai walyuna.

30 Sagaa' anga saba Jizaazai mwîlaabyî. Aawa. Maatha' wîjîmaa'nakeba kuna mwaalîna yakelyî.

31 Yarai walyuna kya' angevî Maarîyaayaba Juyara wîlamwaaina yeva kale wiakera tîna dara wanganesa' "O, Maarîyaa' daavîna yaka yarai walyuvanîke' daaka!" Sara devevîdaa'nyî mîdînaabîna. Juyara yawî'na "Gîlaayari wakî'ikeba kînyî'na walyuvanîka," yawî'na yeva mîdînaabîna ye'.

32 Jizaazaryawîna Maarîyaa' yî'ma'na yaka tîna wangadevîdaa'nyî gamîre sîvîlyaraari wala'na yaka avaina wîdîna "Naangeigî, dava mwaaidîzî kwajî nyîdaakaangei mabalyî kyadîka!"

33 Maarîyaa' kîna dadaasî Jizaazai tîna wanganna. Nabaai gamîjî Juyara besara kîna dadaapi Jizaazai tîna wanganna. Tîna wanganna yakevîdaa'nyî kale naanga wiadaasî gamîre kuryari sîmuyîwaala yawî'na, a'mwera barya'na sîmunya kwalaalya yawî'na.

34 Sîmunya kwalaalya yawî'na yaka yîwaara'na "Sarîmî gawî wakîwa'daava?" Kumî wîdîna "Naangeigî, bwanganna ja!"

35 Wîdîna kye' Jizaazarî kîdaraalya walaabîna.

36 Kîna dîna yadaa'nyîya'na Juyara dînyîna "Yîthaa, Lazaarazarîna tewaanya wîvul'nakerînesî."

37 Dînyîna kye' kîrî'î pwara dînyîna "Tîbînyari 'Tîna jena!' wîda'. Sa'na daaka! Sarebaaibî' gamî wîdîna 'Lazaarazai mabaidîna!' wîdazî kwajî sahwai mabalyî kyadîkei daaka!" dînyîna ye'.

Balakerî yîdîkaavakerînesî.

38 Sarevîdaa'nyî Jizaazai kale naanga ayîna wiadaasi gamînyî simuyîwaala ayîna yawî'na yada gîlaayai wakînkewîna wîna. Gîlaaya wakînîke sa' simaangesî. Simaangevî tîkuryavî sîlaangeva' tihî'nîkesî.

39 Gîlaayai wakînkewîna mena wîna yaka wîdîna “Sîlaanga da' dîvaasîla!” Sara kuda' Maatha' gîlaayari ganyaabulaange' wîdîna “Aawa, Naangeigî, butîrînya' wîlarîka. Sare' dare'nesî. Yîrîka daryaai daryaalyarîki dahaa!”

40 Jizaazai wîdîna “ ‘Gîmî nyîlimwaga'gîzî Gotiyare byaanna dîragînyabwi tîna dangade'gînyî,’ gîthîweinyî midaaka!”

41 Sara wîdîna yakevîdaa'nyî sîlaange' baasîna. Mena baasîna kye' Jizaazai maranganna yaka wîdîna “Nîmwai, ‘Su! Su!’ gîthîwa. Kadîka nyu'nîwaanya'na ‘Su,’ gîthîwa.

42 Yuyagaa' kadîka nyu'nadînyaigînyîne'na yawî'mwe' kîrî' dava kwala naanga mwaai-hasaraavîna sara gîthîwa. “Gotiyai Jizaazari yasaabakeva,” lîmwabîka!' dena sara gîthîwa.”

43 Sa mi'na wîdîna yaka maanguraaya naangeva'na jaka wîdîna “Lazarazaigî, dalyaama!”

44 Sara wîdîna kya' baryai walyaabîna. Baryare asîraalyî sîvîlyîraalyî kwaabîhannya' gwavaaihî'nîke!, gamîre sînnya' kwaabîyîvîsa' gwavaaihî'nîkelyî. Sare kîrî' baryai walyaabîna kya' Jizaazai a'mweraavi wîdîna “Kaanya wawode'na jî'daalyîla!” wîda!. Kuda' sara ye'.

*Juya naangera “Jizaazai baladelyi,”
dînesa'nesi.*

(Matîyui 26:1-5; Maaki 14:1,2; Lukî 22:1,2)

⁴⁵ Sarevîdaa'nyî Juyara Maariyaa' angyîrî'maata yeta kwalaalyara Jizaazai yake' tîna wanganewa Jizaazarî limwana yadîvî “Kiraazîtiya sahwalyî,” dîna.

⁴⁶ Sara dîna kye' kirî' pwara A'mwe Perîziyaraayawîna wîna yeva Jizaazai yake'na wîdîna.

⁴⁷ Mî'na wîdîna yesavîdaa'nyî Perîziyarajî Gotîyarîna yîra'dîvîta naangerajî Juyaraavîre Kaajolîyarajî yî'bwa'na yeva dînyîna “ ‘Gara yaadevaka?’ A'mwe dai yîjîwaaînya kwalaalya yîvanîkele!

⁴⁸ Nemî mujîna ‘Sabwi minnera!’ mujî yaaja' yuyara gamînyî limwabi'delyî. Sara kyapîjî A'mwe Romîya naangera yaasîna kyapîjî aawîlasara bîna yapi Gotîyare Angevî kayaaka yîgalapi yîta davaakiya Juyainaavî neramakîpî'de'nanyî.”

⁴⁹ Kumîjîya pwai Kaayapaazai wo'nîkei sagaa' Gotîyarîna Mubîthîka Yîra'de Naangei mwaalîna yaka wîdîna “Sîduta maayaihîlyî. Aane pîrî' kirî' myawîriwaava.

⁵⁰ ‘Pwai a'mweraavîna balana! Gave pwai balaja' nemîre yîsavaakiya yuyaraavî kayaaka myîgalakîpîna!’ dawaajî sa' tewaanyasî. Sara myawîrivanîgasaihi daaka!”

⁵¹ Sare' wîdîna yake' sai gavei sara mujakelyî. Aawa. Kwarama sagaa' Gotîyarîna Yîra'de Naangei mwaainîkerîne' Gotîyare yagaala wîda'

“Juya yisavaakiyara mabaibîna! Jizaazai sah-waraavîna baladelyî.”

52 Sara dake yisavaakiya sahvara gavera mi!. “Pwara piwinna piwinna kîgaakuna yosinîgasara Gotiyarera yima'nîpîka!” dozi yuyara Gotiyare avaalyaraavi maryi'bwaramwaaihade'na Jizaazai baladelyî.

53 Sarevidaa'nyî sagaa'daasi Juya naangera “Sahwari tamakaana!” deva dînyîna “Davwina tamakaana! Pîbwi dîngaka? Gevwi dîngaka?”

54 Mi'na jamungajakîna yesavîdaa'nyî Kwaaka Juthiya a'mweraayaba ku'maayaba Jizaazai kaanya myamari ya!. Aawa. Ya'ma'na yaka a'mwamaayaba pimaginna kaanna wîna Anga Yîpîremînei. Saba gannyarari mwaalîna yakelyî.

55 Juyara yawî'na “Gotiyai yîkamaangeraavi tamakyaake! Ne sinnawînyaraavi maramaki yaka kave pari'mayaake'nanyî.” Sara yawî'dîvi! “Pari'ma'munne! tîka naana!” dadîvi! yî'bwa'nemwaaina yesasîra. Munne sa! aya kîgaa! kyîma'na! wawînyangîdaa'nyî Anga Jeruzaalemînera yîlaawîna. “Nemi Munne! naadeinaavîne! kîwînya! sara dînîke! aalya! yînaana! Kwaabîhannyaji baazi'ma'nyaji aalya! yaana!” deva yîlaawîna.

56 Yîlaawîna yesavîdaa'nyî dîna “Jizaazai damwaalîka?” dîna yeva Gotiyare Angevi yîkabîna yeva dînyîna “Berî! dîvanîgîna? Munnevîna sai mabi yadei daaka?”

57 Gotiyarîna yîra'dîvîta naangeraji Periziyaraji yagaala wîdîna “Sarîmi yawî'na ‘Saba sahwai mwaalî,’ yawî'na yîpîja! sare!

yarai d#inej#la!" Kumi "Jizaazari w#la pw#yaana!"
d#na yeva sara w#d#na yesare.

12

*Anga Betaani Jizaazari welivananya'
dingake'nesi.*

(Mat#yui 26:6-13; Maak# 14:3-9)

¹ Juyara d#iny#na "Saw#ta dawaai dawaai
dawaai kaj#nnoj# Pari'ma'munne' naadera."
D#iny#na yadaapi "W#la pw#yaana!"
desav#daa'ny# Anga Betaanina Jizaazai w#na.
Anga saba Jizaazai a'mwe baryari y#d#kaavakei
Lazaarazai mwaalakebe.

² Anga Betaani sabanna w#na yakev#daa'ny#
gam#ny#ne wapaaya y#d#ka kye' Maatha'
wapaaya w#maarina. Nabaai wapewakya
tevoliyavi gam#j# walamwaaina yesaraj#ya pwai
Lazaarazaly#.

³ Sarev#daa'ny# yuyara ny#na ny#na yadaapi
Maariyaa' Lazaarazari ganyaabulaange'
welivanadalya' maar#na yaka Jizaazari
siv#lyaraari d#ing#na yaka gannya mijata
saam#nyasi yaal#ka yimwanna. Welivananya
sa' wabat#r#nya naange' y#n#ke' pur#rya
naathiyang#daa'ny# welivananya naw#'nya'
yav#karyad#v#sa' Maariyaa' n#gwia naanga
mubakesi. D#ing#na kya' anga yuneba
wabat#r#nya' winny#na.

⁴⁻⁵ Wabat#r#nya' winny#na y#n#ke' gam#re pwai
Yiz#ker#yotiyai Juthaazai w#d#na "Welivananya
naange' kinaaya naanga naanga (y#r#ka
300 waw#nya'ne n#gwia) mamubi be'na

yîwaka! Nîgwîa sa nîgwîmaayaraavîna yanga kujaavadîkengîra.” Sai dîvî maalikêgaa! Jîzaazare yîkamaangeraavîna Jîzaazarî yîbwarîdaakwadelyîra.

⁶ Juthaazai sai nîgwîmaayaraavîna kale wîna yake'na mujî ya!. Aawa. Sai kukelyî. Sai kumîre nîgwîgîlya! maremwaaidei, pîgaa!, pîgaa! nîgwîa gamînyîne maa'delyîra.

⁷ Sara wîdakevîdaa'nyî Jîzaazai wîdîna “Madînna! A'mwe' sara yana! Dîvî maalikêgaa! nyîrakîpî'dehaa! a'mwe sa! 'Nîmî welivananya yovîrawakînikê dîngîma!’ daka nyîwake'nesî.

⁸ Sare! dare'nesî. Gazagaasagaa! sarîmînyaba nîgwîmaayara mwaabî'de! kîrî! gazagaasagaa! nîmî sarîmînyaba mamwaalyî yîdeinyîra.”

“Lazarazarî tamakaana!” wîdesa'nesî.

⁹ Juyara kwala naangera kadîka dara wî'nesa! “Anga Betaani savî damwaalîka!” Sara devîdaa'nyî sawînna kaanna wîna. Jîzaazai gaverîna kaanya! mî!. Aawa. Nabaai Jîzaazai Lazarazarî baryarî yîdîkaa'na yakerîna “Tînna wanganaana!” deva kaanna wîna ye!

¹⁰⁻¹¹ Juya kwalaalyara Lazarazarî yîdîkaavake'na yawî'na yeva Juya naanger-aavîrebwî ya'ma'na yeva Jîzaazarî lîmwanna ye!. Sare'na Gotîyarîna mubîthîka yîra'dîvîta naangera “Lazarazarîjî tamakaana!” deva sara jamungajakîna ye!.

Jeruzaalemî Jîzaazai Kingîyai wîlake'nesî.

(Matîyui 21:1-11; Maakî 11:1-11; Lukî 19:28-40)

12 Mwanyavî Pari'ma'munne'na kwala naange' besara kadîka dara wi'nesa' "Ai, Anga Jeruzaalemîna Jizaazai dav+vanîka!"

13 Sara deva Jizaazarî yîlaaya'na aaburyabisangîre kiwasa maarîna yeva gamînyî wîjîmaa'nya'na wîna yeva jaka dîna dîna "Gotîyaigî, gîmînyî yîlaaya yîvanîgo. Naangeigîre yayavînei wîdasaabahînyarî tewaanna dîwîo! Gotîyai Yîzîrelyînaavîre maremwaaidêrî tewaanna wîano!"

14 Jizaazai dogîya dîwînyarî bîrîna yaka yîlamwaaina. Gotîyare bukuya' dînîka

15 "Anga Saayonî mwaalyaihi lîka mipîna! Sarîmînyî maremwaaina yadei dogîya dîwînyarî

Yîlamwaaina yaka, yîthaa, bîna yîvanîkelyî."

16 Sara dînîke' sagaa' sînnawî gamîrera sare'na myawîri ye!. Aawa. Jizaazai byaannakei ayîna yîma'nyîna yakegaa' kumî dara yawî'na "Gotîyare bukuya' sara dînîke' Jizaazarî sara yawalyaadosi," yawî'na yîna ye!.

17 Sînnawî Jizaazai baryarî wîlakyawîdaa'nyai Lazaarazarî jaka wîdaka baryarî yîdîkaavakeryaba kwala bwa'naanya' mwaalîna yeva tîna wanganna yevevîdaa'nyî sa'ne' pwaraavî wîjalîkurakîna.

18 Sarevî kwala bwa'naanya naange' Jizaazai yîjîwaainya' yake'na kadîka wi'nyîna yeva sahwârî wîjîmaa'nyîna ye!.

19 Sarevîdaa'nyî A'mwe Perîzîyara dînyîna "Danganyîla! Sahwaraavîna nemîrebwîne aane pîrî' kîrî' negaimwagyade' mîka! Ya'ma'na neyîvanîgava. Yîthaa, Kwaaka davakî

mwaalyara yuyara a'mwe sari midînaawîna yîvanîgava.”

Maavera Girikiyara Jizaazarîna bîresa'nesî.

²⁰ Anga Jeruzaalemîna wawesarajîya pwara Menya Girikiyara “Nemî Munnevî Gotiyarî yîlaaya yaana!” deva mwaalîna.

²¹ Sarevîdaa'nyî Pilipî Kwaaka Galîli Anga Betîzaaitha mwaalyaryawîna sahvara bîna yeva yîwaara'na “A'mwe naangeigî, ‘Jizaazarî tîna wanganaana!’ sara yawî'manîgo.”

²² Pilipî kadîka wî'naka kaanna yaka Edîruyarî sara wîdîna ya!. Edîruyalyî Pilipîjî saraai Jizaazarîna wîdaawîna.

²³ Mena wîdaawîna kyagi Jizaazai ja'nawîdîna “Nîmîregaa' yîma'nîwakegaakî. Dahaa' A'mweraavîne Kaimîraayai byaannya' kînînnakei yîma'nadelyî.

²⁴ Nebulya'na yîhîthîvanîge. Witîzîla pwai kwaakevîna walaawîna yori mabalyî yajai gavei kuna waradelyî. Sai kwalaalyara mîma'nyî' yadelyî. Kwaakevî witîzîlyai balajai kayaaka yajai yî, yîrîvadehaa' witîzîla naanga naangera maarîna yadelyî.

²⁵ Pwai gannya gaalyabwîna Kwaaka davakîna yuna wîvu'nadei gannya kuryai yîgaladelyî. Pwai gannya gaalyabwîna Kwaaka davakî sîmîlîka yuna widei yuyagaa' yuyagaa' gannya kuryai maremwaaladelyî.

²⁶ A'mwe pwai kwai ‘Jizaazarî wîdaayîma!’ dîna yajai nyîmîdînaabana! Nyîdaayadei sara yojî nîmî mwaaimujava sahîba mwaaladelyî.

Pwai kwai nyîdaayajai sahwari Nîmaamaangei gamînyîne yaya' makîladelyîra.”

Gannya balyagaa'ne' Jizaazai widake'nesî.

²⁷ Jizaazai widîna “Dahaa' simuyîwaala naanga yawî'manîge. Sare' beri' widîjiwana? ‘Nîmwai, dahaa'ne savî dînyîvadaihasamaaka!’ Sara widîjiwa! Aawa. Sahîrî'na bîweinyî. Daanga sagaa'na nyade'na bîweinyî.

²⁸ Nîmwai, gîmîre yaya' byaannake' diragîna yîma'nana!” Sara kuda' Sigunyavîdaa'nyî maanguraaya' widîna “Sa' byaannake' mi'na wakesîra. Nabaai byaannake' ayîna wakîdesî.”

²⁹ Sarevîdaa'nyî kwala bwa'naanya' daaveva maanguraaya' kadîka wî'nyîna yeva dînyîna “Ai, yî'munya' pimwaka!” Pwara dînyîna “Gotîyarîne mamaayai ejelîyai widîwaka.”

³⁰ Sara dînyîna kye' Jizaazai ja'nawîdîna “Maanguraaya' dîwake' nîmînyîne'na mî'. Aawa. Sarîmînyîne'nanyîra.

³¹ Dahaa' Kwaaka yuyavakî mwaalyaraavîne maryawîbwabwi yîma'nîwaka. Gotîyai kotîya' maryawîbwaradelyî. Dahaa' Kwaakevakî mwaalyaraavî maremwaaideri (Kamaalyari) Gotîyai marasî'na yadelyî.

³² Kwaakevîdaa'nyî munyaba yîlamaranyakîpîjainyawîna yuyaraavî mwagi'nîdeinyîra. Kwalaalyara nîmîrera yîma'nîpî'dere.”

³³ Sara widake' gamîre balyabwina wîjiwaaina'. Dara widînikesi. Yîsavîri nilîya kanyîramapîji balîdeinyî.

34 Sarevîdaa'nyî kwala bwa'naanya' Jizaazarî ja'nawîdîna “Nemîre Kîwînyavî nedînî' Kîraazîtiyai yuyagaa' yuyagaa' mwaalagothelyî.’ Sara nedînike'na ‘A'mweraavîne Kaimîraayai yîlamarakîpi'delyî,’ be'na nedîwaa? A'mweraavîne Kaimîraayai aaihwala?”

35 Sara wîdîna yesavîdaa'nyî Jizaazai wîdîna “Maalikegaa' sarîmîjîyaba Baakei kuna mwaaladelyîra. Baakei kînnakeihi mwaaidîvîtabaaibî' kaanya jamaryideihîlyî. ‘Jîhînya' nanebwakalîmwagaradîka!’ dapi sara jîla! Jîhînyavî pwai kaanya yamaryada tîna mwanganyî yada ‘Gawînneinyaka?’ dada yaasîwa'na kayaa'na wîvanîkelyî.

36 Baakei mwaaidozî baakerî dilîmwagarîla! ‘Nemî baakevîne kaimîraayaina yîma'naana!’ dapi sahwari dilîmwagarîla!”

Juyara Jizaazarî mu'nyesa'nesî.

Sa Jizaazai wîdakegaa' kaanna wîna yaka “Sahwara nanyangabîthîka!” daka lîka yulya'na.

37 Gamîre yîjîwaainya naanga naanga wîlîmwabîne tîna wangadaapijî kîrî' kumî malîmwagyîna.

38 Ne pîropetîyai Aazaayai dînike' nebulya' yune'na yîma'nya'ne'na malîmwagyî ye'. Aazaayai sai dara dînike'

“Naangeigî, gîmîre yagaala dîthaakwo' aai lîmwagaka!

“Naangeigî, gîmîre aangasa' wîjîwaainagînya' aai banganaraka!”

39 Sarevî malîmwagyî yesa'na Aazaayai yagaala pîrî' dînikê'

40 “ ‘Kumîre tînniyajî nangabîthîka!’ daka
 ‘Kumîre simunyajî nyawîpîdîka!’ daka
 ‘Kumîre tînniyangî pîda'na yakere.
 ‘Kumîre simunyangî sîlya'bî' yîwagakaka.
 ‘Tewaanyabwi maapîjaraavî kwajî tewaanyaraavî kumwaaihîwidîka!’”

41 Ne Aazaayai Jizaazare byaannya' tîna wanganaka gamînyîna dake'na sara dînikesî.

42 Sare kîrî' Juya naangera kwala naangera malîmwagyî kye' kîrî' Juya naangera kwalaal-yara gamînyî limwanna. Limwanna yevera a'mwe Perîziyaraavîna lîka yîna yeva dîna “Juyainaavîre Lotuangevî nanyasî'nîpîka!” dîna yeva a'mweraayaba nayaa mujalîkurakyî ye'.

43 Sare' dare'nesî. Sahwara yîlaaya'na dîna “A'mweraavîre tîna byaannakeinyî yîma'nya'ne' tewaanyasî. Nîmînyîna ‘Tewaanyalyî,' dînîpîka!’” Sahwara majî “Gotîyai gavei nîmînyîna ‘Tewaanyalyî,' dana!’” majî yeva a'mweraayaba Jizaazarîna lîka yulyakîna ye'.

Jizaazare yagaalya' a'mweraavî kotîya' wijathe'nesî.

44 Jizaazai jaka naangave'na wîdîna “A'mwe pwai nyîlimwagazai nîmî gaveinyî nyîlimwagatheî mîka! Aawa. Nyîdasaabakerîjî limwagathelyî.

45 Sahwai nyanganajai sagaa' nyîdasaabakerî wanganadelyî.

46 Kwaaka davakina Baakeinyi baheinyi 'Gazaizai niminyi nyilimwagazai jihinyavi kuna namwaaladika!' dena baheinyira.

47 A'mwe pwai kwai nimire yagaalya' kadika wi'nojì savì mamidinyi yajai sahwari kotiya' yawibwarya'neinyi beinyi mi'. Sare' dare'nesi. 'Kwaaka davaki mwaalyaraavi kotiya'na yawibwarima!' dena baheinyi mi'. Aawa. 'Kwaaka davaki mwaalyaraavi padaihasamaarima!' dena baheinyira.

48 A'mwe pwai bule' nyijaavoji nimire yagaalya' mamaaryajai kotiya' wijathe' kininnakelyi. Yirika Aayagaa' nimire yagaalya' sa' sahwari kotiya' wijathesi.

49 Yayo, nimire yagaala gave' nimi gaveinyi mihizivanige. Aawa. Nimwai nyidasaabakei kiwinya' nyijaavaka yuya yagaala sare nyidake yihithivanige.

50 Nimi nayaa yawi'mwa 'Gotiyare kiwinya sa' yuyagaa' yuyagaa'ne gaalyabulyira.' Sarevidaa'nyi nimi sara yihithivanigenna Nimwai nyidakabaabi' sara yihithivanigengira."

13

Jizaazai gannyaraavire sivila aalya' yake'nesi.

¹ Juyara dinyina "Mwanyagaa' Pari'ma'munne' naadera," dinesagaa' sahgaki. Jizaazai dara yawirake' "Dahaa' Kwaaka davaki ya'mava'muji Nimwaryawinna yilaawidehaa' daaka!" Sinnawi, kusagaa' Kwaaka davaki gamirera mwaalesaraavina Jizaazari tewaanya

wiv'u'nada aayagaa' kuminyi ya'masagaa' tewaanya kuna wiv'u'nakelyira.

² Sawisavi Jizaazalyi gamirerari wapaaya nyina. Sagaa' Kotiya' Jadei Saaimoni Yizikeriyotiyari gawaalivaangei Juthazaru "Jizaazaryawinna yikamaangeraavi jivwaridaakwa!" widaka sahware simunyavi mena wakakegaaki.

³ Sagaa' Jizaazai dara yawi'na "Nimwai nimire asiraarina diraginya yuya nyijaavakengira. Gotiyaryawidaa'nyainyi walaabe. Gotiyaryawinna ayina wideinyira."

⁴ Sara yawi'da "Tewaanya' yima!" daka wapewakya'nevidaa'nyi Jizaazai daavina gannya baazi'ma'nya' wakaka munnaanyaba taawiliya' marayewaa'bwa'nyina.

⁵ Marayewaa'bwa'nyina yaka aalimaa'gulyavi aalya' dingikina yaka gannyaraavi sivila aalya gaai yaka taawiliya' yewaa'bwa'nyina yakesi yaalika yimwanna.

⁶ Sarevadaa'nyi Saaimoni Pitaryawinna bina kya' Pitai widina "Naangeigi, nimire sivilyiraari aalya jizwaana!"

⁷ Jizaazai ja'nawidina "Dahaa' yivanige'na myawiriwaanya' kiru' divi jawi'deiginyi."

⁸ Pitai widina "Yuyagaa' yuyagaa' nimire sivilyiraari aalya myi jitheigi. Arikawi." Jizaazai ja'nawidina "Gimire sivilyiraari aalya mi yiwija' nimiji dimwaaideigi mika!"

⁹ Sara widina kya' Saaimoni Pitai widina "Naangeigi, sara nyidwaanya' nimire sivila gaveraari aalya mi. Nimire asiraariji nimire

mînyagînyavîjî aalya ja!”

10 Jizaazai wîdîna “Pwai aalya yîmwakei gamîre kîlaakejî! yuyajî! aalya ya'ne! mwîgainyadelyî. Aawa. Sahwai kaanya wîvanîkei gamîre sîvîla kwaa'naka gaviraarî aalya ya'nelyîra. Sarîmî tewaanyaihi girîka maayaihiyî. Kirî! yuyaihirîna mîka!”

11 Sare! dare'nesî. Gamîre yîkamaangeraavîna wîbwarîdaakunanyarîna Jizaazai mena yawîrake'na wîdîna “Yuyaihi girîka maayaihi mîka.”

12 Sarevîdaa'nyî Jizaazai kumîre sîvîla aalya mi'na yakegaa! gannya baazi'ma'nya! yîvîsa! ayaba marakîna yaka tevoliyavî ayîna walamwaaina. Ayîna walamwaaina yaka gamîreraavî yîwaara'na “Sarîmînyî mi'na yîhyîwebwi jawî'mwaava?”

13 Nîmînyîna ‘Nejîwaakadînyaigî, Naangeigî,’ nyîdîvanîgasa'na tewaanna dîvanîgasaihiyî. Sare! dare'nesî. Sasareinyîra.

14 Sarîmîre Naangeinyîra. Sarîmîre wîjîwaakyainyî mwaihe. Sahwainyî mwaalena sarîmîre sîvîla aalya kyîhyîwa sarîmîre sîvîla aalya yîbîzaihi. Pwaigî pware sîvîlyîraarî aalya yîjaigî. Sana sana yuyaihi jideihîyî.

15 Sare! dare'nesî. Nîmî tewaanyabwi yîhîzîwaainîwa. ‘Sarîmî sarebwi yîhyîwebwai sara jîla!’ dena sara yîhîzîwaainîwa.

16 Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Yaasîwa'wawînyai maalîkelyî. Gamînyî maremwaaidei naangelyî. Nabaai a'mwerî wîdaasade a'mwe sai maalîkelyî. Pwai sarî wîdaasadei naangelyî. Sare'na nîmî yîwebwi

sarîmî sara jideihîlyî maalikêihî.

17 Dahaa' nebulya da' yawî'mwaasabwi sara yîpîja' yîlaaya naange' yadîvî' tewaanaanga yîhyînadeihîlyîra.

18 Yuyaihîrîna myîhîzîvanîgeihîlyî. Aawa. Yîhîthahîlakeihîrîna yawî'mwa. 'Gotiyare bukuya' dînikê' nebulya'na yîma'nana!' kadozî sara yadelyî. Dara dînikê 'Nîmîre wapaaya nadei nîmîre yîkamaangai yîma'nîwakelyî. Gamîre sîvîlyasî nyîramadelyîra.'

19 Sara dînikê' dahaa' sa' myîma'nyî yadehaa' sara yîhîthîwa. Sara yîma'nadehaa' sarîmî 'Ai, Jizaazai neda' "Mwaaîheinyî nîmî sahwayî." "Nedake'na sahwarî wîlîmwagaraana!" dîzide' yîhîthîwa.'

20 Sarei kayaa'na yade' kîrî' naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. A'mwe pwai nîmî pwari wîdaasîderî maarîna yada nîmînyî nyîmaaradeinyî. Nabaai, sahwayî nîmînyî maarîna nyada nyîdasaabakerî maarîna yadelyîra."

Yîkamaangeraavîna yîbwarîdaakwia'na Jizaazai wîdake'nesî.

(Matîyui 26:20-25; Maakî 14:17-21; Lukî 22:21-23)

21 Jizaazai wîdakegaa' gamîre kuryarî sîmuyîwaala yawî'da aangyagaala jalîkurakîna "Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Sarîmîjîya pwai nîmînyîna yîkamaangeraavî wîbwarîdaakwadelyî."

22 Sara wîdîna kya' gamîrera tînna wanganna yîneva yawî'na "Aarîna nedîwaka?"

23 Gamîre pwai Jizaazai yîlaaya wiakei Jiza-azare kusîmagî walamwaaina.

24 Sarevîdaa'nyî Saaimonî Pitai tîdîragînya wanganna yaka kavena wîdîna “Nedîwakerîna jîwaaraka! ‘Aaihwâlaka?’ ”

25 Sara wîdîna kya' Jizaazare kihîsavî yokîna'na yaka yîwaara'na “Naangeigî, aaihwâlaka?”

26 Sarevîdaa'nyî Jizaazai ja'nawîdîna “Gîrîkula maalîke' wape-aalyavî yaalî'bwa'na ya'mujî wîjaavîwîjai sahwalîra.” Sarevîdaa'nyî gîrîkula maalîke' maarîna yaka yaalî'bwa'na yaka Saaimonî Yîzîkerîyotîyare gawaalîvaangei Juthaazari wîjaavîna.

27 Wîjaavîna kya' Juthaazai maranyîna yaka dîna “Jizaazari kayaa'na yîma!” dîna kya' Saataanî wîlamwaaina.

28 Sarevîdaa'nyî Jizaazai wîdîna “ ‘Yarai yîma! dîza' yarai ja!’ Tevolîyavî nesara yuyarajîya aane pwai kwai Jizaazai sara wîdake'na myawîri.

29 Sare' dare'nesî. Juthaazai nîgwîgîlya' maremwaaidei mwaalake', gamîrera pwarana dîna “Jizaazai wîdîna ‘Munne'na nemî nyînya'ne wapaaya pînî dîmubya!’ dahawîdîwaka? ‘Nîgwîmaayaraavîna yanga dumaryaawa!’ dahawîdîwaka?” Gamîrera yaasîwa'na dîna yeva sarebwi myawîri ye'.

30 Juthaazai gîrîkulya' dapanyîna yakevîdaa'nyî yîme'nya'bi' walyuna ya'. Sagaa' sawîsasîra.

Yagaaikîwînya mudîke'nesî.

31 Sarevîdaa'nyî Juthaazai ya'ma'na yakegaa' Jizaazai wîdîna “Dahaa' A'mweraavîne Kaimîraayai byaannakei yîma'nîwaka. Dahaa' gamînyîna Gotîyai byaannakei yîma'nîwaka.

32 Gamînyîna Gotîyai byaannakei yîma'najai A'mweraavîne Kaimîraayai byaannakerî wîmwaaihadelyî. Yîme'nyâ'bî' byaannakerî wîmwaaihadelyîra.

33 Nînyâ kaimîraayaihi, dîvi maalikêgaa' sarîmînyaba kuna mwaiheinyî. Bîrîna yapîjî kirî' Juyaraavî wîdîwa'devaabî' dahaa' yîhîthîvanîge. Nîmî wîwîjawîna dîwideihî mî'.

34 Yagaaikîwînyâ mudîke' yîhîzaavanîge. Sîrya'mweraavîna tewaanya yîhîvu'nana! Nîmînyî sarîmînyîna tewaanya nyîvu'nadevaabî' sarîmînyî sîrya'mweraavîna tewaanya yîhîvu'nana!

35 Sarîmî sara yînapîjî saburîdaasî a'mwe yuyara sarîmînyîna yawî'na ‘Sahwara Jizaazarerera.’ Yî sarîmînyî wîvu'nyabwî waraja' sara yawî'na yîhyîpî'deihîlyîra.”

*“Pitai nîmînyîna ‘Menyalyîra,’ wîdatheva,”
Jizaazai wîdake'nesî.*

(Matîyui 26:31-35; Maakî 14:27-31; Lukî 22:31-34)

36 Saaimonî Pitai wîdîna “Naangeigî, gawînneigînaka?” Jizaazai ja'nawîdîna “Dahaa' wîwîjawîna manyîmîdînyâ'gîzî kirî' dîvi nyîmîdînaadeigînyî.”

37 Pitai wîdîna “Naangeigî, dahaa' mamîdînaabyî gyîwîneinyî be'na gideinyaka?

Nîmîre gaalyabwi gîhaimwagya'na wakîwa. Gîmîjî balîdeinyîra.”

³⁸ Jizaazai ja'nawîdîna “Nîmînyîna gîmîre gaalyabwi dalakîdeigî daaka? Naanga nebulya'na gîthîvanîge. Sînnawî kukuraayai jaka majahaa' dahasaai dahaa' nîmînyîna duthathe! ‘Sarî myawîriwa. Menyalyî.’ Ya, duthathe-haa'na!”

14

Jizaazai Nimwaryawîna nemaki-laawade'nesî.

¹ Jizaazai gamîreraavi wîdîna “Sarînnya sîmunyangî sîmuyîwaala myawîpîna! Gotîyarî dîlîmwagyîla! Nabaai nîmînyî dînyîlîmwagyîla!

² Nîmaamaangere angevî ku'dîka tewaanya kwalaalya yarinîkengî. Sangî sarîmî dîmwaalyide'na yovîgalakaawîdeinyî. Sabwi mwarya' kwajî savîna mujî kyîhiwîdîka!

³ Kaanna wîwîja' saba sarîmînyîna yovîgalakîwîja' ayîna ba'muri ‘Nîmî mwaaimujawî sarîmî dîmwaalyîla!’ da'mujî nîmînyînehîrî yîhîmaardeinyî.

⁴ Sawînneinyî wîwîja' tusa'na yawî'manîgasasîra.”

⁵ Tomaazai, gamîrei wîdîna “Naangeigî, wîjawîna nemî myawîriwo. Sarevîdaasî tusa'na gara yawîraajîwona?”

⁶ Wîdîna kya' Jizaazai wîdîna “Sahwainyî tusa'neinyî. Nebulyainyî. Gaalyabwi aaya kaavîlyainyî. A'mwe aane pwai kwai tuta pîrîvî bwawojî Nîmwaryawîna yî'mavaabya'ne' tusa' pîrî' minyîka. Aawana, nîmînnanyîra.

7 Nîmînyîna nyawîpîjî kwajî
Nîmaamaangerîjî kyawîpidîka! Sare'na
dahaa'daasî Nîmaamaangerî yawî'dîvî' tîna
wangamwaasaihîlyî.”

8 Pilipî wîdîna “Naangeigi, Nîmwarîna
dîneyîbwarîdaakwa! Tîna wanganawaajî
‘Wikîra!’ dînaadeinera.”

9 Mena wîdîna kya' Jîzaazai wîdîna “Pilipî,
naangeгаа' sarîmînyaba mwaaidînyagaa'
manyanganyadînyaigî daa! Pwai nîmînyî
tîna nyangamwakei Nîmwarî tîna mena
wangamwakelyî. Savîdaa'nyî be'na nyîdîwaa?
‘Nîmwarîna dîneyîbwarîdaakwa!’

10 Pilipî, dare' malîmwagyîjîwaana? ‘Jîzaazai
Nîmwarî wîlamwaalî'. Nabaai Nîmwai Jîzaazarî
wîlamwaalî.’ Sara malîmwagyîjîwaana?
Yagaalya yîhîthîwe nîmînyîdaa'nya mîka.
Nîmwai nîmînyî wîlanyîmwaaidei nyîdadaa'nyî
yîhîthîvanîge. Gamîre wawînya yîvanîkengîra.

11 ‘Nîmwarî wîlamwaaîhe. Nîmwai nîmînyî
wîlanyîmwaaîlî,’ yîhîthîwe'na dînyîlîmwagyîla!
Sare'na ‘Aala!’ dîna yîpîja' nîmî Nîmware
wawînya yadînyanna dînyîlîmwagyîla!

12 Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Kwai
nyîlîmwagorî nîmî nayaa yadînya sahwai nayaa
sara yadelyî. Yayo, Nîmwaryawînna wawa'mujî
diragînaange' nîmîreraavîna wîjaavîde'na
yadînyangî nîmîrera wawîlapî'dengîra.

13 ‘Jîzaazai sara sara dadevaabîsanna
wîdîma!’ dapîjî nîmînyî yaya'na
kanyîwaaravapîjî sara yîdesîra! ‘Yî a'mwera
tîna wanganapîjî Gawaalîvaangeinyîna
a'mwera Gotîyarîne yaya' munnyaba makîbîka!’

da'muji sara yidesira.

14 Niminyi yaya'na pir'i kiri' kanyiwaaravapiri sa' sariminyine' yideinyira.

*“Divi Kuryai Tewaanyai walaabathelyi,” Jiza-
azai widake'nesi.*

15 Niminyina tewaanya yihivu'naja' niminyine kiwinyanna sara jideihilyi.

16 Nim' Nimwari yiwaara'na kya'muri 'Maredaa'dei yi, Maredadei Pwai yuyagaa' yuyagaa' sarimiji' mwaalana!' dozi yihizaavadelyira.

17 Sahwai nebulyabwine Kuryari Kwaakevaki mwaalyara mamaari yipinere. Sahwara Kurya sari tinna mwanganyi, siduta myawiri yadivisa'na mamaari yipidelyi. Sarimi siduta yawi'maniga'. Sarimiji' kuna mwaalaka divi sariminyi wilaayihimwaalade'na sahwari yawi'maniga'.

18 Sigiraayaihir' mihyagalya'mayi yideinyi. Sariminyawinna ayina bideinyi.

19 Divi maalikegaa' Kwaakevaki mwaalyara tinna mwanganyi nyipi'de' kiri' sarimi dinyanganyideihilyi. Nim' mwaaidinya'na sahwaihi dimwaalyideihilyi.

20 Sagaa' yima'nadehaa' nimi Nimaamaangerinyi. Sarimi niminyinyira. Nimi sariminyinyira. Yi sagaa' sare' jawiryideihilyira.

21 Da pwai nimore yagaaikwinya kininnakei sa midida sahwai niminyina tewaanya wivu'nadelyi. Nabaai niminyina tewaanya wivu'nade sahwarina Nimaamaangeri

tewaanya wîvu'nadelyî. Nîmî sainyî sahwarîna teawaanya nyîvu'nojî sahwarîna nîmî sainyî wîjîwaainîndelyîra.”

22 Gamîre pwai Juthaazai wo'nîkelyî. Sai Juthaazai Yîzîkerîyotîyai mîka! Juthaazai pwai mwaalakei wîdîna “Naangeigî, maalîkegaa! gîmîreinaavîna gîmînyî dînejîwaainade! Kwaakevakî mwaalyaraavîna mujîwaainyî jîthe'na be'nanaka?”

23 Jizaazai ja'nawîdîna “Pwai kwai nîmînyîna teawaanya wîvu'najai nîmîre yagaalya' mîdînna yadelyî. Sahwarîna Nîmaamaangerî teawaanya kuvu'nojî saryabanna naarîmîndainaaî bîna yakwoihîjî saryaba ku'dîkevî mwaalakadelyî.

24 Pwarî nîmînyîna teawaanya mwîvu'nyîvanîkei nîmîre yagaalya mamîdînyîvanîkelyî. Sarîmî yagaalya' kadîka nyu'nîwaasa' nîmî gaveinyîre' mîka! Aawa. Nîmwai nyîdasaabakeresîra.

25 Sarîmîjî kuna mwaaidî sa yîhîthîwa.

26 Nîmwai yawî'na ‘Jizaazarebwi nayaa wîjîwaainana!’ yawî'na yojî nîmîre yayavî sarîmînyawînna Maredaderî yasaabathelyî. Maredade sai Kurya Tewaanyalyîra. Kuryai Tewaanyai yuyangî yîhîzîwaakoji, nabaai, yîhîthîwe yuya nayaa jawîryideihîrî yîhîmwaaihatelyîra.

27 Dahaa' kaanyagaa' yîhîthîma! ‘Tewaanna dîmwaalyîla!’ Sareburîdaa'nyî kwaamu'nanyabwi sarîmînyaba yagalya'mavîdesî. Yî nînnya kwaamu'nanyabwi yîhîzaavîde'nanyî. Kwaakevakî mwaalyara

yaasiwa'na dina 'Tewaanna dimwaalyila!
yaasiwa'na dadivitabaabi' ninnya
kwaamu'nanyabwi mujaayi yihyide'nanyi.
Nayaa yihizaavide'na sarimire simunya!
simuyiwaala myawipina! Simunya gami sa!
lika myanna!

²⁸ Yihithiwa. 'Kaanya wawa'muji kiri'
sariminyawinna ayina bideinyi,' diwe kadika
nyu'niwaa'. Sarimi niminyina tewaanya nayaa
yihivu'naji kwaji Nimwaryawinna wide'na
yilaaya kypidika! Nimwai naangelyi. Nimi
maalikeinyira. Sare'na yihithiwa.

²⁹ Dahaa' sa yihithiwa. Sa myima'nyagaa'
yihithiwa. 'Divi sara kyima'nori
dinyilimwagyila!' dena sara yihithiwa.

³⁰ Naangegaa' yagaala kwalaalya yihithideinyi
mika. Sare' dare'nesi. Kwaakevaki
mwaalyaraavi maremwaaidei 'Jizaazari
kayaa'na yima!' daka bivani!. Sai niminyi
aane piri' kiri' maalyira.

³¹ Aawa. 'Kwaakevaki mwaalyara "O,
Jizaazari Nimwarina tewaanya wivu'nadelyira,"
yawipika!' dena sara yivanige. Nimwai sara
nyidakakabaabi' yuya sara yivanigeinyira,"
wida'.

"Kaanyaana! Davidaa'nyi wawaana!"

15

Jizaazai giraipiwila nebulyarinesi.

¹ Jizaazai ganyaraavi widina "Nimi
sahwainyi giraipiwila nebulyainyira.
Nimaamaangei giraipiwawinya' nayaa
maremwaaidelyi.

2 Sahwai nîmînyî taanya gazabaaizabaai sîla myî'nyadevaai pîdalasi'na yadelyî. Nabaai gazabaaizabaai sîla yî'nadevaai 'Sabaai sîla pîni yî'nana!' dada nayaa pîdaaina. Gamî dîna 'Taanya savî buwîta yuya sedala waryaanya yuya pîdaalîma! Taanya sa' tewaanya' yîma'nana! Yîsîla naanga yî'nadevaalyî.' Dîna yaka nayaa pîdaaina yadelyî.

3 Yagaalya' yîhîthîwe' sarîmîre sîdusangî tewaanyaihi gîrîka maayaihîlyîra.

4 Nîmînyî kuna dulanyîmwaalyîla! Sarîmînyî kuna wîlayîhîmwaalîma! Taanya pîbaai gîraipîwîla kaavîlyavî kuna mwari yajavaai yîsîla gamî sabaai myî'nyî yadevaai' nîmînyî kuna mulamwaalyî nyîpîjaihi yîsîla myî'nyî jîdeihîlyî.

5 Nîmî sahwainyî gîraipîwîla kaavîlyainyî. Sahwaihi gîraipîwîla taanyabaraavîhîlyî. Pwai kuna wîlanyîmwaalajai gamînyî kuna wîlamwaaimujai yîsîla naanga yî'nadengî. Sarîmînyî mulamwaalyî yîhyîwîjaihi aane pîrî' kîrî' nayaa mi jîde'nanyîra.

6 Pwai nîmînyî mulamwaalyî nyajai taanyabaaibîsarî mwasîlaa wasî'na ya'nelyî. Taanya sabara wasî'nîkebara yawaka baihi'na yînîkebara, sabara mari'bwarakîna yînîkebara dîkevi marîra'na ya'nengî.

7 Nîmînyî kuna wîlanyîmwaalîzaihi nabaai sarîmînyî nîmîre yagaalya yîhwarajaihi yawî'na 'Sa'na maarîma!' yawî'na yapîjî Gotîyarî sara kyîwaaravapîjî sarîmînyîna yîma'nadesîra.

8 Sarîmî yîsîla yî'nîpîja'na a'mwera tîna yîhwanganapîjî dîna 'A'mwe sara

Jizaazarerera,' dîpî'desi. Sarîmî tewaanna sara yapîjîya'na a'mwera Nîmaamaangerîna dînyîna 'Byaannakelyî. Dîragînyalyî,' dînyîna yîpî'de'nanyî.

⁹ Nîmwarî nîmînyîna wîvu'nadevaabî' sarîmînyîna sara nyîvu'nadeinyî. Nîmîre wîvu'nyaburî kuna dîmwaalyîla!

¹⁰ Nîmîre kîwînya kuna mîdîbîza' nîmîre wîvu'nyaburî yînahu dîmwaalyideihîlyî. Nîmî sainyî Nîmaamaangere kîwînya mîdînena gamîre wîvu'nyaburî yînahu mwaaiheinyî. Sara yîgevaabî' sara dîmwaalyideihîlyîra.

¹¹ Sa yîhîthîwa. 'Nîmîre wîvu'nyabwî sarîmînyî yîhwarana! Sarîmîre yîlaayabwî yuneba yîhyeku'nana!' dena sa yîhîthîwa.

¹² Nîmîre kîwînya da' yîhîthîma! Nîmînyî gîmînyîna tewaanya nyîvu'nîwakabaabî' nîmîre pwaraavîna tewaanya gîvu'nana!

¹³ A'mwe pware kware wîvu'nyabwî gya'mweraavîna wiadaa'nyî gamîre gaalyabwî wakaja' naangebulyî. Naangebwî pîbwi aane pwai kwari mwarika!

¹⁴ Kîwînya yîhîthîvanîgengî yîpîjîihî nya'mweihîlyîra.

¹⁵ Dahaa' myîhîzîvanîge. Yaasîwa'wawînyaihîlyî. Maalîkeihîlyî. Wîdaayadei gamîre maremwaiderîna yawî'na 'Berî' yadelaka? Nîmî myawîrivanîgeinyî.' Sara yawî'na yade'na 'Nya'mweihîlyî,' yîhîthîwa. Nîmaamaangerî yuyanna wî'nena mena sara yîhîthîwa. Saburîdaasî 'Nya'mweihî,' yîhîthîvanîgeihîlyî.

¹⁶ Nîmînyî manyîdahîlakyesaihîlyî. Aawa.

Sarîmînyî yîhîthahîlakeinyî. Yîhîthahîlakena dara yîhîthakîwa. Wawapîjî giraiþwîlyabaai sila naanga yadevaabi' sarîmî sara jîla! Nabaai sila sa yuyagaa' kuna waragwona! Nîmîrebwi yawîramaa'na yadîvî' nîmîre yayavîna Nîmwarî yuya sara kyîwaaravapîjî 'Nîmwai yîhîzaavana!' dena yîhîthakîwa.

¹⁷ Sare' kîwînya' dara yîhîthîvanîge. Pwaigî pwarîna gîvu'nana! Pwaigî pwarîna gîvu'nana! Yuyaihi sara jîla!

Kwaakevaki mwaalyara Jizaazareraavîna sinna tîka wîda'de'nesî.

¹⁸ Kwaakevakîyara Gotîyarî myawîryadîvîsara sarîmînyîna sîmîlîka kulojî atîka mamaru'napîna! Dara jawîryide' 'O, sînnawî sagaa' Jizaazarîna sîmîlîka dulaka!'

¹⁹ Kwaakevaki mwaalyaraavîreihî mwaabîzî kwajî Kwaakevakîyara 'Nennya avaalyarera,' dîpîjî kwajî sarîmînyîna tewaanya kuvu'nadîka! Sarîmî Kwaakevaki mwaalyarajî mamwaalyîgasaihîlyî. Aawa. Dahaa' nîmî Kwaakevaki mwaalyaraavîdaa'nyaihîrî yîhîthahîlakeihîlyî. Sarevî Kwaakevaki mwaalyara sarîmînyîna sinna tîka wîda'manîkeihîlyî.

²⁰ Kîgaa' yagaalya' yîhîthe' jawîrîla! 'Yaasiwa'wawînyai maalîkelyî. Gamînyî maremwaaidei naangelyî.' Sare'na yîhîmaremwaaidînyainyî nîmînyî kayaa'na nyevera, nabaai sarîmînyî kayaa'na yîhipî'de'nanyî. A'mwera nîmîre yagaalyavî mîdînevera, nabaai sarîmîrevî yîhîmîdîbî'de'nanyî.

21 A'mwe sara nyîdasaabakerî myawîrivanîgasa'na nabaai nîmînyîna 'Gamîre yaya' kînnakera daaka!' dapîjî yuya kayaa'na sara yîhipî'derera.

22 Nîmî kaanya mabyîwîjî kwajî yagaalya' mujîwîjî kwajî Gotiyai majî kyadi' 'Sîdu'nakera kayaa'na yadîvisare.' Sare'na mena wîdîna ye'ne' sahwara mujîna 'Nîmî myawîryena yaasîwa'na yîweinyî,' mujî yîpî'de'nanyî.

23 Pwai nîmînyîna sîna tîka wîdavaka nabaai Nîmaamaangerînajî sîna tîka wîda'manîkelyî.

24 Kumînyaba dîragîna myîwîjî kwajî sare tîna mwanganyîpîjî kwajî sahwaraavîna Gotiyai mujî 'Kayaa'na yeverera.' Dîragîna sara kye yuyagaa' yuyara sara myesabulyî. Sare'na kîrî' nayaa kye kumî tîna wanganna nyeva kuna kayaa'na yadîvî' nîmînyînajî Nîmaamaangerînajî sanîdainaarîna sîna tîka wîda'manîkerera.

25 Sahîrî' warî'. Kumîre Kîwînya' Gotiyai wîjaavake' dînîke' yune'na nebulya'na yîma'nadesî. Dara dînî' 'Nîmînyîna sîna tîka yaasîwa'na wîdavakerera.'

26 Maredadei Kuryai walaabathelyî. Sai nebulyabwi yadei Kuryai Nîmwarîdaa'nyai walaabathelyî. Nîmwarîdaa'nya Kuryarî sarîmînyawîna yasaabîdeinyî. Mena kyasaaba'mujî sai nîmînyîna yîhîzalîkurakadelyî.

27 Nabaai, sarîmî nîmînyîna pwaraavî duzalîkurakyideihîlyî. Aayawîdaa'nyî nîmîjî mwaidanya'na pwaraavî duzalîkurakyideihîlyîra nîmînyîna.

16

¹ ‘Nîmirera nîmînyî nanyîmarasî'nîpîdîka!' dena yagaala sa kavena yîhîthîwa.

² A'mwera sarîmînyîna sîmîlika kulojî kumî yîhîthîpî'de 'Nemîre Lotuangevidaa'nyî yuna dalyula!' Yîthaa, kayaa'nanyagaa' pîgaa' yîma'nadehaa' a'mwera sarîmînyî tamakîna yîhyapîjî kwaasî dîna 'Yîwo' Gotîyare wawînya' wîdaayîvanîgoînera.'

³ Nîmwarîjî nîmînyîjî manehyawîriwaasa'na sarîmînyî kayaa'na sara yîhipî'dere.

⁴ Sagaa' sara yapîjîyagaa' 'Sarîmî dara jawîrîla! "Ai, Jîzaazai sara nedake yîma'nîwakengî," ' dena yagaala sa kavena yîhîthîweinyî.

"Kuryai Tewaanyai yadevulyî," wîdake'nesî Jîzaazai.

Sînnawîdaa'nyî sarîmînyîbaba mwaale'na yagaala sa mujîna.

⁵ Muji yîhyena kîrî' dahaa' dîvi nyîdasaabakeryawînna ayîna wîdeinyî yuya sa yîhîthîvanîgeinyî. 'Ayîna wîdeinyî,' kyîhîthîwa kîrî' sarîmîjîya aane pwai kwai manyîdaanganyîwa' 'Gawînneigînaka?'

⁶ Sara kyîhîthîwa sarîmîre sîmunyangî kale naanga yuna yîhyîvanî'. Kale naanga kyîhyîvanî' kîrî'

⁷ nebulya' yîhîthîvanîge. Sarîmînyîne nîmî kaanya wîde' tewaanyabulyî. Sare' dare'nesî. Nîmî kaanya mwîyî yîwîja' sarîmînyawînna Maredadei mabi yadelyîra. Arîkawî. Sare'

nimi kaanya wina yiwija' sariminyawi sari yasaabina.

⁸ Sari yasaabina kya'muji walaabina yoji Kwaakevaki mwaalyaraavi mena wijiwaainade 'Sarimi yuyaihi kayaa'nanyabwi yivanigava. Yida'maraangeburi na nayaa myawirivanigava. Gotiyai kotiya' sariminyi yihizidavadelyira.'

⁹ Niminyi manyilimwagyivanigasa'na kayaa'nanyabwi yivanigava.

¹⁰ Nimwaryawinna tewaanyaini kwawa'mwi yuyagaa' sarimi tina dinyanganyideinyi mi'. Sa'na Kurya Tewaanyai 'A'mwera Jizaazarina nayaa yawipika!' dozi yida'maraangebwi wijiwaainade.

¹¹ Kwaakevaki mwaalyaraavi maremwaidei Saataanimi kotiya' mena wiji'davake'na Gotiyai yuyaraavi kotiya' wjathelyi. Sana sana Kurya Tewaanyai Kwaakevaki mwaalyaraavi wijiwaainadelyi.

¹² Yagaala piniji myihiziwa. Aawa. Dahaa' yagaala sa nayaa mamaari jideihilyi.

¹³ Sa'na kiri' divi Kurya Tewaanyai nebulya' dadei sahwai walaaboz' nebulya yuyangi nayaa yihibwaridaakwade. Sare' dare'nesi. Kuryai yawiroji gannya sidusa' muji yihyade. Aawa. Nimiji Nimaamaangelyi widakaja' yihithathe. Divi yima'nya'ne yihithathelyira.

¹⁴ Sahwai niminyina dina 'Naangelyi,' yaka byaannakeinyi nyimwaaihadeliyi. Nimire diwija' maarina yoji sa' yihithathelyi. Sara yihithozi byaannakeinyi nyimwaaihadeliyira.

¹⁵ Yuya Nimware sa nimirengira. Yuya

Nimware yagaala sa widadinyangi. Sareburidaasi 'Nimire diwija' maarina yoji sa' yihithahelyi,' yihithiwa.

Kale'nesi yilaaya'nesi sawaar'nesira.

16 Divi maalikegaa' tinna mwanganyi dinyidera. Sagaa'daasi maalikegaa' kwavilavoji tinna dinyanganyideinyi."

17 Sarevadaa'nyi gamire pwara gamire pwaraavi widina "Nediwake' be yagaalavaka? Nediwa' 'Maalikegaa' tinna mwanganyi dinyidera. Sagaa'daasi maalikegaa' tinna dinyanganyideinyi.' Nabaai nediwa' 'Nimwaryawinna wide'nanyi.'

18 Sara nediwake yagaala 'Maalikegaa'na,' be yagaalavaka? Nediwanike' myawirivanigoina," widina ye'.

19 Jizaazai kumire yiwaarata wija'na yawirakei, widina "Yihithiwa. Maalikegaa' tinna mwanganyi dinyidera. Sagaa'daasi maalikegaa' tinna dinyanganyideinyi. Sa'ne sarimi sara jiwaara'nivanigava!

20 Naanga nebulya'na yihithivanige. Sarimi kinna, kidaata dzide' kiri' Kwaakevaki mwaalyara yilaaya yipi'desi. Sariminyi kale yihyade' kiri' divi sarimire kale' yilaaya yima'nadesi.

21 Mudangegaa' a'mwe' gamiregaa' yima'nake'na bwaranyaryaba daanga wivida kale wiadesi. Nabaai mena maa'da gannya bwaranyai Kwaakevaki yima'nade'na yilaaya yina yadesi. Yilaaya yade'na gannya kale'na ayina myawiryadesi.

22 Sarevîdaa'nyî a'mwe' sara yadevaabi' sarîmî sara jideihîlyî. Dahaa' kale yîhyîvanîke' kirî' tinna ayîna wanganna kyîhya'mujî sarînnya kuryara yîlaaya naanga yîpî'deihîlyî. Sarîmîre yîlaaya sa' a'mwe aane pwai kwai kuka mipalamaari yadeihîlyî.

23 Yîrîka savî nîmînyî aane pirî' kirî' miwaarayî dînyideinyî. Naanga nebulya'na yîhîthîvanîge. Nîmînyîna nayaa yawî'dîvî' Nîmwarî sara yîwaarapîja pirî' kirî' Gotîyai nîmînyîne yayavî sara yadelyî.

24 Kîgaa' nîmînyîne yayavî myîwaarayî ye'. Dahaa'daasi sara yîwaaravapîjî sa' daapîna jideihîlyî. 'Nemîre yîlaaya' naanga yînahu neyeku'nana!' dapîjî dîthaapyideihîlyî.

*Jizaazarebwi Kwaakevaki mwaal-
yaraavîreburî wavîla'nîke'nesî.*

25 Yagaala da ke'ba'nanyangi yîhîthîwa. Sara yîhîthena aawaaya pigaa' yîma'nadehaa' ke'ba'nanyangi kuna mujî yîhideinyî. Aawa. Sagaa' Nîmwarîna aangyagaalya' kave yîhîthîdeinyî.

26 Yîrîka savî nîmînyîne yayavîjî yawî'dîvî' Gotîyarî jîwaarayidelyî. 'Nîmwarî sarîmînyîna yîwaaravîma!' mujî yîhideinyî.

27 Sare' dare'nesî. Nîmwai sahwari' sarîmînyîna tewaanya wîvu'nade'na kadîka nayaa yîhu'nadelyî. Nîmînyîna tewaanya yîhîvu'nîvanîke'najî 'Jizaazai Gotîyarîdaasalyî,' yawî'dîvî' nyîlîmwamanîgasa'najî Nîmwai sarîmînyîna tewaanya wîvu'nîvanîkelyî.

28 Nîmwarîdaasainyî walaabena Kwaakevakîna biweinyî. Nabaai dahaa' Kwaakevakîdaasi ya'mava'mwi Nîmwaryawîna ayîna wideinyîra.”

29 Sagaa' gamîrera wîdîna “Yîthaa, dahaasagaa' aangyagaalya' kave nedîvanîgî. Ke'ba'nanya aane pîrî' kîrî' manejîvanîgî.

30 Dahaa' dara yawî'mwo' ‘Ai, Jizaazai yuya yawî'delyî.’ Nemîre yîwaarata magîzîwogaa' yuya sa nayaa yawî'dî nayaa sara nedîvanîgî. Sarebwi yîvanîgînyavî dara gîlimwamwo' ‘Ai, sahwai Gotîyarîdaasai daaka!’”

31 Jizaazai ja'nawîdîna “Dahaa' danyîlimwamanîgava!

32 Yîthaa, aawaaya pîgaa' yîma'nadehaa' dahaaki. Dahaa' gazaigîzaigî gînnya angevîna lîkaanya wîna jîtheigînyî. Pîwîna pîwîna yîwînama'na yapîjî nîmî gaveinyî mwaalîdewî dînyagalya'mayideihîlyî. Nîmî gaveinyî mwaalya'na mî'. Nîmwai nîmîjî mwaalade'na gaveinyî mîka.

33 Nîmî dîna ‘Nîmîrera nîmînyî kwaamu'nanyabwi kînînnakera mwaalîbîka! dena yuya sa yîhîthîwa. Kwaakevakî daanga naanga kînînnakeihîlyî. Sare' kîrî' kwaakevakîya kayaa'nanya dathîwamwenna jîvaimwannyîla!”

17

Jizaazai gannyaraavîna Gotîyarî wîdake'nesî.

1 Yagaala sa Jizaazai mena wîdakegaa' sagaa' Sîgunyavî maranganna yaka Gotîyarî

widina “Nimwai, dahaa' naangegaa'
yima'niwakegaaki. 'Nyibwaalivaangei
byaannakeinyi nyimwaaihana!' da'giz
Jiwaalivaangei byaannakeri dumwaaihya!

² Kilaa'naka yuyaraavi nyijaavaginyaraavina
gimi dina 'Yuyagaa' yuyagaa'ne
gaalyabwi wijaavana!' dahina sah-
waraavi maremwaalyabwi gaminyina
wijaavaginyabaaibi' byaannakeri dumwaaihya!

³ Yuyagaa' yuyagaa'ne gaala sabwi daresiira.
Gotiya Nebulyaigi Nawi'nya gaveiginijj
Jizaazai Kiraazitiyari widasaabahinyarij
yawiramaata'nesiira. Sa' yuyagaa' yuyagaa'ne
gaalyabulyira.

⁴ Kwaaka davakiyavi a'mweraavi gimire
byaannyabwi wijiwaaine. 'Diraginna sara sara
ja!' kanyidahi mena sara yi'mwannynina yena
wijiwaaine.

⁵ Kigaakuna Kwaakeva' myima'nyaakegaa'
gimiji byaannyabwi kininnakeinyi. Nimwai,
dahaa' byaanna sabwina gimihahwaiginnyaba
byaannakeinyi dinyimwaaihya!

⁶ Kwaakevaki mwaalyaraayawidaa'nyi
pwaraavi wijaavina nyaginya sahwarav
gimire sidusa'na gimire yaya'na wijiwaainiwa.
A'mwe sara gimirera mwaale'. Gimirera
mwaalesaraavi nyijaavaginyarera. Gimire
yagaalya' mena midimwaa'.

⁷ Mena midimwaasaraavine dahaa'
githivanige. Yuya nyijawaanya sare
giminyidaa'nyangira. Nabaai sare' mena
yawimanigasarera.

⁸ Yagaalya nyijaavaginya yagaala sa

sahwaraavina wijaavina kye a'mwe sara daapina yeva nebwinna dara yawi'mwaasa! 'Yo, Gotiyaridaasai Jizaazai walaabakei daaka!' Nabaai dara limwamwaasa! 'Ya, Gotiyai Jizaazari jasaabaka!' Yi sare'na mena yawi'manigasarera.

⁹ Kuminyina Gotiyaiginyi gyiwaara'manige. Kwaakevakiyara gimirebwi myadivisare. Kwaakevaki mwaalyaraavina magyiwaarayivanige. Aawa. A'mwe nyijawaanyaraavinesi. Giminyinera mwaaihasa'na gyiwaara'manige sahwaraavina.

¹⁰ Nimire yuya gimirengira. Gimire yuya nimirengira. Sare' sahwaraavi byaannakeinyi yima'nawa.

¹¹ Sare'na dahaa' giminyawinna bivanige. Kwaakevaki kuna mamwaalyi yidera. Kiri' Kwaaka davaki nimirera mwaai'b'dera. Nimiwai Tewaanyaigi girika maayaigi, ginnya diraginya' ginnya yaya' yawira'gizi saraavi tewaanna dimaredaaka! Gimire yaya sa' kanyijaavagi tewaanna mwaaihe. 'Nimiji gimiji avaalyainaai mwaaiholabaai'b' avaalyara mwaai'b'ka!' da'gizi kuminyi sara dimaredaaka!

¹² Kuminyaba mwaaidi sahwaraavi maredaave. Ginnya yaya' diraginya' kanyijaavagi nimi diraginna maredaave. Dame diraginna maredaa'na yadi aane pwai kwar' myagalya'mayi. Sara yadi kiri' gave pwai yagalya'masabwi kininnakei yagalya'mavadelyira. Sarerina kigaakuna gimire Bukuya' sara dinike'nanyi.

¹³ Diraginna maredaa'na yena dahaa' giminyawinna bivanigeinyi. 'Kuminyi

yunebanna nimirere yilaayabwi yeku'nana!' dena Kwaakevakiki yagaala sa sara githivanige.

14 Gimire yagaalya' nimireraavina nayaa wijaawa. Kwaakevakiyaraavi sahwaravina sinna tika wida'mani'. Kwaakevakiyainyi mamwaalyigevaabi' sahwaravina Kwaakevakiyara mamwaalyigasa'na sinna tika wida'mani'.

15 ' "Nimireraavi kayaaka nyigaibithika!" dena kwaaka davakidaa'nyi dimakilaawa!' magizivanige. Aawa. 'Kayaa'nanaangei Saataani kayaaka nyadika! Davaki nimirera mwaaidapijiyaraavi dimaredaaka!' Sara gyiwaara'manige.

16 Kwaakevakiyainyi mamwaalyigevaabi' sahwaravina Kwaakevakiyara mamwaalyigasarera.

17 Gimire wawinya'na nayaa yipi'de'na sahwaravina tewaanyara girika maayara nebulyaburi yima'nipika! Gimire yagaalya' nebulyasira. Yagaala sa' widiwesti.

18 Kwaakevakina nyidasaabahinyabaai Kwaakevakiki mwaalyaraavi wijiwaakya'na widaase nimireraavi.

19 'Gimire wawinya'na nayaa yipi'de'na tewaanyara nebulyaburi yima'nipika!' dena gimire wawinya'na nayaa yide'na kuminyine'na tewaanyainyi girika maayainyi wimwaalyige.

20 Nimirera sahwaravina gaveraavi Gotiyaiginyi magyiwaarayawa. Aawa. Divi kumi pwaraavi nimireravina widina kyapiji kumire yagaalyavi nyilimwabid'dera kwaraavinaji yawirena githiwa.

21 Nimwai, 'Yuyara avaalayara mwaabika!' dena gyiwaara'manige.

'Giminyî wîlagîmwaaihe', nîmînyî wîlanyîmwaaihinnyabaaibî' avaalyara mwaaiþka!' dena gîthîwa. Nabaai, 'Kwaakevaki mwaalyara dara limwabi'de'na "O, Gotiyai Jizaazarî wîdasaabakelyîra," sara limwabiþka!' da'gîzi 'Naarîmînyî wîlanehîmwaaiþka!' dîthathe'na 'Avaalyara mwaaiþka!' dena gyîwara'manîge.

²² 'Naarîmî avaalyainai mwaaiholabaaibî' sahwarâ avaalyara mwaaiþka!' dena byaannya' mena nyîjaavagînya sa' wîjaawa.

²³ 'Kumînyî wîlamwaalîma! Nîmînyî kuna dulanyîmwaala!' gîthîwa. Gîmî nyîdasaabahî. Nabaai gîmînyî nîmînyîna tewaanya gîvu'nadevaaibî' kumînyîna gîvu'naderera. 'Yî Kwaakevakiyara sare' yawîþka!' dapîjî 'Sahwarâ avaalyaraavi yune'na wîmwaaihaka!' dakwoihîjî kumînyî wîlamwaalîma! Nîmînyî kuna dulanyîmwaala!

²⁴ Nîmwai, nîmîreraavi nyîjaavagînyaraavîna 'Nîmî mwaalîdeva nîmîjî mwaaiþka!' da'mujî sîmunya sara yawî'manîge. Kwaaka dava' mwaki yagînegaa' nîmînyîna tewaanya gîvu'nyaaake'na byaanna dîragînya' nyîjaye. 'Byaanna sa' wangabiþka!' da'mujî 'Sahwarâ nîmîjî mwaaiþka!' gîthîwa.

²⁵ Nîmwai, yîda'maraangebwi kînînnakeigî, Kwaakevakiyara gîmînyî myawîryadîvî' kîrî' nîmî sainyî gîmînyî yawî'dînyainyî. Nabaai gîmî nîmînyî nyîdasaabahînya'na a'mwe dara nîmîrera sara yawî'mwaa'.

²⁶ Gîmînyîna gîmîre yayavîna sahwarâavi yîbwarîdaakwena nabaai, kuna

yîbwarîdaakwîdeinyî. ‘Gimînyî nimînyîna
tewaanya gi’vu’nadevwi kumînyî warana!
Nabaai kumînyî wîlîmwaalîma!’ da’muji
yîbwarîdaakwîdeinyî sahwaravî.”

18

Aawîlasara Jizaazarî wîla pwîyîna yesa’nesî.

(Matîyui 26:47-56; Maakî 14:43-50; Lukî 22:47-53)

¹ Jizaazai sare mena wîdakegaa’ gamîrerari saba yagalya’maveva Aalya Kidîronîyavî ga’ma’na ye’. Saba yîwawînya pi’ji’ wa’dîsiyaba. Aalya Kidîronîyavî ga’ma’na yeva wawînya savî wîlamwaaina.

² Kîgaa’ wawînya savî Jizaazalyî gamîrerari yîkabadîvî’ mwaalesa’na Juthaazai yîkamaangeraavîna Jizaazarî wîbwarîdaakwakei wawînya savî yawî’nîkei.

³ Sarevîdaa’nyî sai wawînya sawînna wîna. Nabaai aawîlasarajî Gotîyare Angevîne damerajî kwara kaanna wîna ye’. Gotîyarîna mubîthîka yîra’dîvîta naangerajî Perîziyarajî sara aawîlasaraavîjî dameraavîjî wîdasaawîna. Wîdasaawîna kye’ kumîre kwaari’masîramînya kîlîka maarîna yeva laamuyajî yî’baaka livamakuna. Livamakuna yesaraavîna Juthaazai Jizaazaryawînna yîbwaramakuna.

⁴ Sarevîdaa’nyî Jizaazai gamînyîne yuyangî yîma’nya’ne yawî’na yakei, badaapiyaraayabanna bîna. Badaapiyaraayabanna bîna yaka wîdîna “Aarîna bî’manîgava?”

5 Kumì ja'nawidìna “Naazaretì mwaalyai Jizaazarìna bi'woinera.” Jizaazai widìna “Sahwainyì nìmìnyìra.” Sagaa' kumìnyaba Juthaazai yìbwarìdaakwìai daavakelyì.

6 Jizaazai “Sahwainyì nìmìnyìra,” widìna yakevìdaa'nyì kumì samwi yìgì'daa'na yeva kwaakewìna walakuna ye'.

7 Sarevìdaa'nyì sai ayìna yìwaara'na “Aarìna bi'manìga'?” Yìwaara'na kya' kumì sara widìna “Naazaretì mwaalyai Jizaazarìna bi'manìgo.”

8 Jizaazai ja'nawidìna “Mena yìhìthìwa. Sahwainyì nìmìnyìra. Nìmìnyì bi'manìgasavìdaa'nyì a'mwe dara nìmìrera wipìka!”

9 Mena widake' “Yune'na nebulya'na yìma'nana!” daka sara widìna ya'. Dara widakesì. A'mweraavì nyìjaavagìnyarajìya aane pwai kwari myagalya'mayìwa.

10 Sarevìdaa'nyì munnaanyavì Saaimonì Pitai kwaari'masìramìnya' maruzaainyìna yakei. Kwaari'masìramìnya sa' labwa'nyìna yaka pwari davìna. Gotìyarìna Yìra'de Naangere yaasiwa'wawìnyai damerari bìna yaka daavìna. Sai daavìna kya' Pitai gamìre kadìki' aangasìmagìnyì' yuna daku'na. A'mwe sarìne yaya' “Maalìkaazala.”

11 Kadìki' yuna daku'na yakevìdaa'nyì Jizaazai Pitari widìna “Gìnya kwaari'masìramìnya' ayìna duzaainana! Gara yawì'manìgìna! Nìmaamaangei daanga naanga nyìvìnade'ne kaapiya' nyìjaawaka sa' manyì yìdeinyì daa! Nìde'nanyi.”

A'mwe Anaazaryaba Jizaazai daavake'nesi.

¹² Sarevɪdaa'nyɪ aawɪlasarajɪ kumɪre maremwaaide naangelyɪ Juya damerajɪ sara Jizaazarɪ galalɪmwanna yeva gamɪre asawaarɪ wɪla pwɪyɪna yeva

¹³ sinnawɪ a'mwe Anaazaryawɪnna makuna. Sare' dare'nesi. Sagaa' Gotɪyarɪna Yɪra'de Naangei Kaayapaazai mwaalakei. Kaayapaazarɪ ganyaalɪmaangei Anaazai mwaalakelyɪra.

¹⁴ Nabaai Kaayapaazai sai Juyaraavɪ wɪdɪna “Gave pwai a'mweraavɪna balaja' yɪ sa' tewaanyasɪra.” Sara wɪdɪna yakelyɪ Kaayapaazai.

Pitai Jizaazarɪna “Maavelyɪ,” wɪdake'nesi.

(Matɪyui 26:69,70; Maakɪ 14:66-68; Lukɪ 22:55-

57)

¹⁵ Saaimonɪ Pitayɪ Jizaazare pwalyɪ saraai Jizaazarɪ mɪdɪnna. Gamɪrei pwarɪna Gotɪyarɪna Yɪra'de Naangei nayaa yawɪ'na yadelyɪ. Yawɪ'na yadei angwaasavɪ kusɪlaanna Jizaazalyɪ wɪlaawɪna. Jizaazarɪ kuna mɪdɪnna yagɪlyai wɪlaawɪna.

¹⁶ Wɪlaawɪna kya' mwasɪlaa tɪkuryaba Pitai daavɪna. Sarevɪdaa'nyɪ gamɪre pwarɪna Gotɪyarɪna Yɪra'de Naangei nayaa yawɪ'dei sai mwasɪlaanna ayɪna walyuna yaka tɪkuryavɪ maremwaaide sɪdɪraayavɪ wɪdɪna yaka kusɪlaanna Pitarɪ makuna.

¹⁷ Sarevɪdaa'nyɪ tɪkuryavɪ sɪdɪraaya' Pitarɪ wɪdɪna “Pwaigɪjɪ a'mwe sahwareigɪ midaaka?” Sai kwaasi wɪdɪna “Aawa, nɪmɪ mɪka!”

¹⁸ Sagaa' yɪrɪlyagaaki. Sare'na damerajɪ yaasɪwa'wawɪnyarajɪ dɪka marira'na yeva savɪ

daavîna yeva yimwannyîna. Yimwannyîna yadaapi Pitai bîna yaka kumînyaba daavîna yaka yimwannyîna ya'.

Gotiyarîne Tamira'de Naangei Jizaazarî yîwaaravake'nesi.

(Matyui 26:59-66; Maakî 14:55-64; Lukî 22:66-71)

¹⁹ Sarevîdaa'nyî a'mwera dînyîna “Anaazai, Gotiyarîna Yîra'de Naanga pwalyî.” Nabaai dînyîna yesai A'mwe Anaazai Jizaazarî yîwaara'na. Gamîreraavînajî gamîre wîjîwaakyavînajî yîwaara'na.

²⁰ Sara yîwaara'na kya' Jizaazai ja'nawîdîna “Yuyagaa' Kwaakevakîyaraayaba yuyaraavî ku'maayaba wîdadînyainyîra. Juyainaavîre lotuangengîjî Gotiyare Angevîjî saba wîjîwaakîna. Juya yuyara yîkabadîvîsaba yuna wîjîwaakîna yadînyainyî. Lîka yulya'na yagaala aane pîrî' kîrî' mujadînyainyî.

²¹ Sara yadînyainyîne'na baa'na nyîwara'mwaa? A'mwera kadîka nyu'nesaraavî yîwaarava'gîzî gîthîpî'derera. Yîthaa, kumî yagaala sara wîde'na nayaa yawî'na yesa'nanyîra.”

²² Sai sara wîdîna yakegaa' dame pwai Jizaazare maangwîdaanyaba asasi jîrî'bwararanna yaka wîdîna “Amî, Gotiyarîne Tamira'de Naangerî sara baa'na ja'nawîdîwaana!”

²³ Jizaazai ja'nawîdîna “Nîmî kayaa'na wîdîwîjî kwajî sa'na dava yuyara mwaai-hasaraavî duzîwaakya! Sa'na nîmî tewaanna wîdîwe' baa'na nyîramwaana?”

24 Sarevîdaa'nyî Jizaazai wîla kuna pwîyînikeri Anaazai yaasîna kya' Gotîyarîna Yîra'de Naangei Kaayapaazaryawîna pwara makuna ye'.

Pitai Jizaazarîna “Maavelyî,” ayîna wîdake'nesî.

(Matîyui 26:71-75; Maaki 14:69-72; Lukî 22:58-62)

25 Sînnawî dîkeyaba Pitai daavîna yaka dîkevi kuna yîmwannyîna. Kuna yîmwannyîna yadaa'nyî pwara Pitarî wîdîna “Nabaai, a'mwe sahwareigî midaaka?” Pitai kwaasî wîdîna “Aawa, nîmî mîka!”

26 Saba Gotîyarîna Yîra'de Naangere yaasîwa'wawînya pwai mwaalîna. Pitai a'mwere kadîkiki yuna daku'na gamîjîyarajîyai mwaalîna. Sai mwaalîna yaka wîdîna “Wawînyavi salyîyaigînyî tîna magwan-ganyîjîwa?”

27 Sarevîdaa'nyî Pitai kwaasî ayîna wîdîna “Aawa.” Wîdîna yakegaa' yîme'nyabî' kuku-raayai jaka dîna ya'.

Ga'maanîyai Paailatîmyaba Jizaazai daavake'nesî.

(Matîyui 27:1,2,11-14; Maaki 15:1-5; Lukî 23:1-5)

28 Sarevîdaa'nyî Kaayapaazare angevîdaa'nyî Ga'maanîya naangere anga kotîyavîna Jizaazarî makuna. Sagaa' byaaka mena yakegaaki. Jizaazarî makuna yeva Juyara dîna “Ga'maanîyaraavîre anga kotîyavîna wîlawaajî nemî kîmaakeina nyîma'naadîka!

Aawa. Pari'ma'munne tika naade'na," deva kotiyavî mwîlaawie'.

29 Sarevîdaa'nyî mwasawî daavesawînna A'mwe Paailatî walyuna yaka yîwaara'na "A'mwe darîna kotiyavî be kayaa'nanya'na dîvanîgatawaka?"

30 Kumî ja'nawîdîna "Sai kayaa'nanya' myajî kwajî gîmînyawînna mamakabi kyaadîka!"

31 Sarevîdaa'nyî Paailatî wîdîna "Sahwaihi makwalyuna yapi sarînnya kîwînya'na kotiya' a'mwerî jîla!" Juyara wîdîna "A'mwe Romîyaihi kîwînya' nedakadivî' 'Kotiya'na aane pwai kwari maramakîpînera!' Sara nedadîvîsaihiyî."

32 Sînnawî Jîzaazai "A'mwera nîmînyî sara kyapîjî balîdeinyî," wîdakesî. "Gamîre yagaala sa' yune'na nebulya'na yîma'nana!" Gotiyai kadozî Juyara sara wîdîna yesasî.

33 Sarevîdaa'nyî Ga'maanîyaraavîre anga kotiyavî Paailatî ayîna wîlîna yaka Jîzaazarîna dameraavî wîdîna "Dalyamaraawîla!" Sara wîdîna yaka Jîzaazarî wîdîna "Juyaraavî maremwaaidînya Kingîyaigî daaka?"

34 Jîzaazai ja'nawîdîna "Nyîwara'mwaanya' gînnya yagaalya' dîngaka? Pwara nîmînyîna gîthîwaasa' dîngaka?"

35 Paailatî ja'nawîdîna "Juyainyî daaka! Nîmînyawînna gînnya yîsavaakîyara Juyarajî Gotiyarîna yîra'dîvîta naangerajî sara gîmarîmwaihwaa'. Berî' yagîneigînaka!"

36 Jîzaazai ja'nawîdîna "Kwaaka davakî nîmîre maremwaalyabwî maayasîra. Kwaaka davakî maremwaaidînyainyî kwajî nyîmîdîdîvîsara

dina 'Juyara sahwarì nagalalimwabika! kadipika! Sara dina yipiji kwaji Juyaraavi mala karabithika! Sare! Kwaaka davakidaa'nyi nimirè maremwaalyabwi mwarika.”

³⁷ Sarevidaa'nyi Paailati widina “Nabaai, sarevi maremwaaidinya Kingiyaigi daaka?” Jizaazai ja'nawidina “Niminyina nyidiwaa 'Kingiyaiginyi.' 'Nebulyabwina wijalìkurakìma!' dina yena n'waa' nyimaarakeinyi, Kwaakevaki yima'neinyi. Sareinyi nimirè wawinyasi. Gazaizai nebulyavina wivu'nadei nimirè maanguraayavi kadika nyu'nivanikelyira.”

³⁸ Paailati widina “Nebulyabwi berivaka!”

Jizaazarì tamakya'na Paailati widake'nesi.

(Matiyui 27:15-31; Maaki 15:6-20; Lukì 23:13-25)

Sagaa' mwasawi Juyaraayawinna Paailati ayina wina yaka widina “Mena yawirena dina yiwa. Sai kayaa'nanya myiwakelyi.

³⁹ Sa'na kirì' sarimirebwina Pari'ma'munnegaa' kalavuzari yagalya'ma'dinyainyi. Sarevidaa'nyi Juyaihire Kingiyari yagalya'mavijiwa? Simunya gara yawi'mwaa'?”

⁴⁰ Sarevidaa'nyi kumi jaka ayina widina “Aawa, sai mika! Aawa. Baravaazari nejaama!” Baravaazai sai kuka yipalamaa'delyi.

19

¹ Sarevidaa'nyi Paailati sara widina kya' aawilasara Jizaazari maarina yeva wila lannakesi sara tamina.

2 Mena tamina yeva taanya lannaka kave gihipaina yeva yamingaina yeva mwaaihi'nya lannake' gamire minyaginyavi yilakina. Gamire minyaginyavi yilakina yeva kwaabiyivita wayaake' egwewaari yewaa'bwa'na yeva

3 gaminyawinna bina yeva kwaasi yagaala widina “Naangeigi! Yuyagaa' Juyaraavire Kingiyaigi dimwaala!” Sara widina yeva kunnya araraalyaji gamire sinnyavi jiri'bwarranna ye'.

4 Anga mwasawinna Paailati ayina walyuna yaka kwala bwa'naanyavi widina “Yithaa, tamakya'na gamire kayaa'nanya' mwari'. Nimi birina birina yena gamire kayaa'nanya' mwanganywa. Dahaa' ‘Paailati gaminyi yiwetawakya' mabiramaariwaka,” yawipika! dena sariminyabanna makabivanige.”

5 Sarevidaa'nyi Jizaazai mwaaihi'nya lannake' yilakinike' kwaabiyivita wayaake' yewaa'bwa'nikei mwasawinna walyuna. Mwasawinna walyuna kya' Paailati kuminyi widina “Yithaanyila! A'mwe dalaakana!”

6 Sarevidaa'nyi Gotiyarina yira'divita naangeraji dameraji tinna wanganeva jaka dina “Yisaviri niliya diramo! Yisaviri niliya diramo!” Jaka dina kye' Paailati widina “Nabaai, sarimi maarapiri yisavi niliya diramyila! Sare' dare'nesi. Nimi gaminyi mabiramaariwa yiwetawakya!”

7 Juyara ja'nawidina “Nemi kiwinya' kininnakeine. ‘Gotiyari Gawaalivaangeinyira,’ kwaasi sara nedivanike'na nemire kiwinya' dara dini' ‘Balana!’ ”

8 Sarevîdaa'nyî Paailatî yagaala sa' kadîka wî'nyîna yaka lîka naanga yîna yaka

9 Ga'maanîyaraavîre kotîangevî ayîna wîlîna yaka Jizaazarî yîwaara'na “Gawîdaasaigîna?” Sara yîwaara'na kya' kirî' Jizaazai maja'nawîjîna.

10 Sarevîdaa'nyî Paailatî wîdîna “Nîmînyî manyîjîwaana? Jawîka! A'mwe naangeinyî, gîmîre wîlyabaai yaarîna kya'muri dîwode dîragînya' kînînnakeinyî. Nabaai, ‘Yîsavîri nilîya dîramyîla!’ kuda'muri dîvaide dîragînya' kînînnakeinyîra. Sare'na jawîka!”

11 Jizaazai ja'nawîdîna “Gîmîre dîragînya' Sîgunyavîdaa'nyî Gotîyai magîzaayajî kwajî dîragînya aane pîrî' kirî' kînînnakeigî mamwaalyî kyîdîka! Sarevî gîmînyawîna a'mwe kwai nyîmakabîwakei, kayaa'nanya naange' kînînnakelyîra. Gîmî kayaa'nanya maalîke' kînînnakeigînyîra.”

12 Sarevî Paailatî kadîka wî'nyîna yaka dîna “Jizaazarî makwaasîma!” Dîna yaka yaamîjî yaamîjî yîna. Yaamîjî yaamîjî yîna yadaa'nyî kirî' Juyara jaka naanga wîdîna “Sarî makwaasîja' Romîyahîrî yîhîmaremwaaide Sîzaareigî mîka! Gazaizai dada ‘Kingîyainyî,’ a'mwe sai Sîzaarîna yîkamaangelyîra!”

13 Sarevîdaa'nyî sa Paailatî kadîka wî'nyîna yaka kusawîdaa'nyî mwasawîna Jizaazarî wîlamaraawîna yaka kotîya' yadei yawîbwa'derî namwaalyîsavî walamwaaina. Saba Angwaata Sîlaange' wo'nîkesî. Nabaai, Yîvîruyagaalya' Gavaatha wo'nîkesî.

14 Sagaa' Pari'ma'munne wona sagaaki. Sagaa' kumire yuya yov+rawakyagaa'. Sirigwajahaa' aya kigaa' yi'ma'nakegaaki. Paailati walamwaaina yaka Juyaraavi widina “Yithaanyila! Dai sarinnya Kingiyalyi.”

15 Sarevidaa'nyi sahwara jaka naanga widina “Diramakya! Diramakya! Yisaviri niliya dirama!” Paailati y+waara'na “Sarinnya Kingiyari yisaviri niliya tamidei daaka! Sara danyid+waava!” Gotiyarina yira'divita naangera ja'nawidina “Nemire kingiya pwai mamwaalyi!. Sizaai gavei kingiyalyira.”

16 Sarevidaa'nyi sagaa' Paailati “Sari yisaviri niliya tabika!” daka wimwangimwaaihina ya!

Yisaviri Jizaazari niliya tamesa'nesi.

(Matyui 27:32-44; Maaki 15:21-32; Luki 23:26-43)

Sarevidaa'nyi aawilasara yisawa' Jizaazari wimaarina yeva Jizaazari makwalyuna.

17 Jizaazari makwalyuna yadivi! sai gannya yisawa' yikwa'na yaka Gileminyaginyaba wo'n+kewinna makuna. Saba Yiviruyagaalya' Golihota wo'nikesi.

18 Makuna kya' aawilasara yita saviri niliya tamina. Nabaai, yisawaariri a'mwe pwaraari niliya tamina yesaraalyi. Jizaazare aangasimagi pware niliya tamina, kwanaamimagi pware niliya tamina. Tinnyaba Jizaazai.

19 Paailati pikarya yida'na yaka aawilasaraavi widina “Jizaazari yisavi yagaala da' jilakyila!” Sara widina kya' sara yilakina. Dara pikarya

yîda'na “Jizaazai, Naazaretî mwaalyai Juyaraavî maremwaaidei Kingiyai.”

20 Sara yîda'nîke' yîsavîri Jizaazarî niliya tamesaba Anga Jeruzaalemî aya kîba wara'. Jeruzaalemî maalîkeba wa'nîke'na Juya kwalaal-yara pikarya sa' tîna wanganna. Pikarya sa' Yîvîrûyagaalyasî Romiyaraavîre yagaalyasî Girikiyaraavîre yagaalyasî yîda'nîkesî.

21 Sarevîdaa'nyî Gotiyarîna yîra'divîta naangera Juyara Paailatîmî wîdîna “Juyaraavî maremwaaidei Kingiyai,’ pikarya myavîkaryînnera! Aawa. Javîkarya! ‘A'mwe dai wîdadelyî “Juyaraavî maremwaaidînyainyî Kingiyainyîreva.” ’ ”

22 Paailatî ja'nawîdîna “Nîmî mena yîda'mwe' yîda'mwana! Mi'nanyîra.”

23 Yîsavîri Jizaazarî niliya tamevevîdaa'nyî aawîlasara Jizaazarî baazî'ma'nya saza maarîna yeva yanga munne'. Pîwa' pwai maarîna, pîwa' pwai maarîna, aawîlata pwaraai pwaraalyara maarîna. Nabaai Jizaazarî baazî'ma'nya saaminange' maarîna. Baazî'ma'nya sa' yavîkaryagaa' magipwalyakesî. Sa' yuneba tîlayalawakîna yakesî.

24 Sarevîdaa'nyî baazî'ma'nya saaminange' maarîna yeva dînyîna “Baazî'ma'nya da' yuneba gave pîrî'na mîwî'nîke' lihîvalawaajî namunnaadîka! Aawa. Nemî saatuya wasî'nyî wasî'nya yawaajî saatuya' tewaanya wavîlavajai maaradesî.” Sare'na Gotiyai “Nîmîre bukuya' dînîke' nebulya'na yîma'nana!” kada' sara ye'. Gotiyare bukuya' dara dînî'

“Nîmîre kwaabîhannya yîvîta saza yanga munne’.

“Nîmîre baazi’ma’nya’na saatuya’ yeva wawîlavakei maara’.”

Sarevîdaa’nyî aawîlasara sara ye’.

²⁵ Yîsavîri Jîzaazarî nilîya tamesaba maalîkeba ganaangesî ganyîwanaangesî Kîlopaazare balaange’ Maarîyaasi Maahîthaala mwaalya’ Maarîyaasi sa daavîna.

²⁶ Sarevîdaa’nyî Jîzaazai tîna wanganna. Nabaai gamîrerîna tewaanya wîvu’nakei saba daa’dî’nyî tîna wanganaka ganaangevî sarîna wîdîna “A’mwê’gî, yîthaa, sai jîvwaalîvaangelyî.”

²⁷ Wîdîna yaka gannyarî wîdîna “Yîthaa! Dahaa’ a’mwê sa’ gînnîya gwaangesî.” Sara wîdîna yakegaa’daasi gannîya angevî a’mwê savî maremwaa’.

Jîzaazai balake’nesî.

(Matîyui 27:45-56; Maakî 15:33-41; Lukî 23:44-49)

²⁸ Sagaa’ Jîzaazai dara yawîrake’ “Yuya mena daaka!” Sara kada’ Gotîyai “Nîmîre Bukuya’ dînîke’ yuneba nebulya’na yîma’nana!” kada’ wîdîna “Aalya’na mîjîka nyîwaka.”

²⁹ Saba maa’gulyavî waainîya kayaa’nanya’ yî’nîkesî. Sarevîdaa’nyî waainîya savî saalaalyavîya jî’mînya’ paihîna yeva yîta yîzopîya taanyavî jî’mînya’ baazi’makuna yeva Jîzaazarî maryîkî dîhahîrakîna.

³⁰ Sarevîdaa’nyî mî’na dîhahîrakîna yesagaa’ Jîzaazai waainîya’ yaamîjî nyîna yaka wîdîna “Yuya menanyîra.”

Gannya mînyagînya' tuta'naraka gannya kuryai wîmwangîmwaaihîna ya'.

Jizaazarî ligîligîsaba aawîlasai sîramînya saamînya' livapîna yake'nesî.

³¹ Sagaa' Juyara kunnya Kwazaakegaa'na yovîrawakîna yadîvîsagaaki. Nabaai, Kwazaakegaa' sagaa' Pari'ma'munnegaa' Kwazaaka naangegaaki. Kwazaaka naangegaa'na Juyara “Nemîre tewaanyagaa' yîsangî gîlaayara warîna nyîpîdîka!” dîneva Paailatîmî yîwaara'na “ ‘A'mwera baibîka!' nedîwaanyaraavî sîvîla kayaaka karîngîrawaajî yarai kabalapîri yîsangîdaasî makwalîna yaadeina daaka?”

³² Paailatî “Yo,” wîdakevîdaa'nyî aawîlasara bîna. Pîrî' dasesî. Jizaazaryaba a'mweraarî tameta pwarî sîvîlyaraai tîngî'na, pwarî sîvîla tîngî'na.

³³ Sîvîla tîngî'na kye' pîrî' dasesî. Jizaazaryawînna bîna yeva dara wanganesa' “Ai, a'mwe sai mena davaimwaka!” Sara deva gamîre sîvîlyaraai marîngîrîna.

³⁴ Aawa. Gamîre sîvîlyaraai marîngîrî kye' kîrî' aawîlata pwai Jizaazare ligîligîsaba sîramînya saamînyasî livadaakuna. Sîramînya' livadaakuna kya' yîme'nya'bi' tawesî aalyasî bwalaravaawîna ya'.

³⁵ Sarîmî wî'nîpîne'na nîmî tînna sara wan-gane sara yîhîzalîkurakîwa. Jalîkurakya sa' neb-ulyasî. “Sarîmî dîlîmwagyîla!” dena sainyî dara yawî'mwa “Nîmî nebulya'na yîhîthîvanîgesîra.”

36 Sare' dare'nesi. Sinnawî Gotiyai “Nimîre bukuya' dînike' yune'na nebulya'na yîma'nana!” kada' aawîlasara sara ye'. Dara dîni' “Gamîre yagînya aane pîrî' kîrî' marîngîri yadesîra.”

37 Nabaai Gotiyare Bukuya gabinyaba dînyîna “A'mwera pwarî sîramînya saamînyasî livadaakwapîjî sarî tînna wangabî'delyî.” Sara dînikesi.

Jizaazai gîlaayarî wakagîlya'nesî.

(Matîyui 27:57-61; Maakî 15:42-47; Lukî 23:50-56)

38 Sa mena yesagaa' Paailatîmyawînna a'mwe naangei Jozepiyai Aarîmathiya mwaalyai wîna yaka yîwaara'na “Jizaazarî gîlaayarî maarîjîwana?” Jozepiyai sai Jizaazarei mwaalakelyî. Kîrî' Juya naangera Jizaazareraavîna sînna tîka wîdavakevîna lika ya'. Sa'na Jizaazarei mwaalake' lika yulyarakei. Sagaa' navîka mwaalîna yakei yîwaara'na “Gîlaayarî maarîjîwana?” Sara yîwaara'na kya' Paailatî wîdîna “Yo, gîlaayarî dulamaraawa!” Wîdîna kya' Jozepiyai wîlaawîna yaka gîlaayarî makabîna.

39 Makabîna yadaa'nyî A'mwe Nikothimaazai Jozepiyalyî bîna. Nikothimaazai sai sînnawî sawîsavî Jizaazaryawînna angyîrî'maata yakelyî. Sai marazînanya wabatîrînya' makabîna. Marazînanya mesî marazînanya aloziyasî yegîrîlya' gîlaayaraavi yî'dîvîsa' Juyara. Nikothimaazai marazînanya taanga teti (30) kilohîraamî makabîna.

40 Sarevîdaa'nyî Jozepiyalyî Nikothimaazalyî saraai Jizaazare kîlaakejîkî marazinanya' wakîna yadi' kwaabîhannya saamînyajî pwi'yîna yagi. Sara yîna yagîlyabwi Juyara kumîre gîlaayaraavi wakyane'na sara yadîvîsabulyî.

41 Yîsavîri Jizaazarî nilîya tamîna yesaba yîwawînya' warîkebera. Yîwawînyavi gîlaayari wakyane' simaange' warî'. Sagaa' simaangevî gîlaaya aane pwai kwarî mwaki yadîvîsasi.

42 Sarevîdaa'nyî saba simaanga mudîke' warîke'na, mwanyavi Juyaraavîre Kwazaakegaa'na saraai Jizaazarî kave wîlakîna yagîlyaraalyî.

20

Simaanga kune' wa'dîsiyavînesî.

(Matîyui 28:1-8; Maakî 16:1-8; Lukî 24:1-2)

1 Wikîyavîne yîrîka sinnawînya' Saadehaa' yîrîkunyagaa' jîhînyavî simaangevîna Maahîthaala mwaalya' Maarîyaa' wîna yaka tîna dara wanganake' "O, Nîwaava, simaadîkuryavi sîlaange' davasînadaavîka!"

2 Sarevîdaa'nyî kaanyave'na kaanyave'na wîna. Jizaazarî gannya pwarîna tewaanya wîvu'nadei salyî Saaimonî Pitalyî saraaryawî yî'ma'na yaka saraarî wîdîna "Simaangevîdaa'nyî pwara Naangerî makwalyuna kyîwaa' nemî yawî'na 'Gazîyaka? Gîlaayari gazî makuwaatabanaka?' "

3 Sarevîdaa'nyî Pitalyî Jizaazare pwalyî ya'ma'na yagîla walyaabîna yagîla simaangevîna yarai wîna.

4 Saraai kaanyave'na wodaakilyî kirî' Jizaazare pwai kaanyave'na naanga yaka Pitari wawîla'na yaka sinnawî simaangevî yî'ma'na.

5 Mi'na yî'ma'na yaka walaruta'nyîna yaka kusawî kwaabîhannya saamînya tîna wanganna. Tîna wanganna yaka kirî' kusawîna mulaawîna.

6 Kusawîna mulaawî yadaa'nyî dîvidaasî Saaimonî Pitai bîna yaka simaanga kusawîna yarai bulaawîna. Yarai bulaawîna yaka savî kwaabîhannya saamînya wa'dîsî tîna wanganna.

7 Nabaai Jizaazarî mînyagînyavî kwaabîhannya saamînya' gwavaaihî'nîke' tîna wanganna. Kwaabîhannya sa' kwaabîhannya saamînya pîningyaba mwari ya'. Aawa. Gabinyaba gwavaaihî'nîke' wa'dîsî tîna wanganna.

8 Pitai tîna wanganna yakevîdaa'nyî sinnawî simaangevî Jizaazare pwai yî'mavakei sagaa' wîlîna yaka tîna wanganna yada Jizaazarîna lîmwanna ya'.

9 Sare' dare'nesî. Sagaa' Gotiyare Bukuya' dînîke' "Sai mena balori ayîna dîkaavadelyîra," sa' dînîke'na kirîmî myawîri yagîlyaraalyî.

10 Sarevîdaa'nyî kirînnya angevîna saraai Jizaazareraai ayîna wîna yagî.

Maarîyaa', Maahîthaala mwaalyayaba Jizaazai daavîna yake'nesî.

(Matîyui 28:9,10; Maakî 16:9-11)

11 Maarîyaa' ayîna bîna yaka simaangevî mwasawî daavîna yaka kîna dîna. Kîna kuna dîna

yadevîdaa'nyî walaruta'nyîna yaka simaangevî kusawî tînna wanganna yaka

12 Gotiyare mamaaya ejeliyaraari tînna wanganna. Ejeliyaraai baazi'ma'nya yaaka baazi'ma'nagîleraai. Jizaazari kîlaakeji' warakeba saraai walamwaaina yagi. Mînyagi'nyayaba pwai walamwaaina, sivîlyaraaryaba pwai walamwaaina yagi.

13 Maariyaa' tînna wanganna kya' saraai widîna “A'mwe'gî, kînna baa'na divanîgîna?” A'mwe' widîna “Piwînna nîmîre Naangerî makuna kyîwaa' kumî wakîna yîwaasa'na nîmî mwanganyîwe'nyî.”

14 Sara widîna yakegaa' gînyîma'nyîna yaka saba Jizaazai daa'dîsiyari tînna wanganna ya'. Sa' kîrî' dara myawîryake' “O, Jizaazai daaka!”

15 Sa'na majî kya' Jizaazai widîna “A'mwe'gî, kînna baa'na divanîgîna? Aarîna bi'dî divanîgî?” Widîna kya' a'mwe' yawî'na yada “Yîwawînya' yadelyî,” widîna “A'mwe naangeigî, gîmî damakuwaana? Sara yagîna nyîdana! ‘Yînagaavaihaba sabanna wakuwana.’ Sara kanyîda'gîzî sawînna wawa'muri maraawîde'nyî nîmî.”

16 Jizaazai widîna “Maariyaa!” A'mwe' gamînyîna gînyîwana yaka “Jizaazalyî,” daka Yîvîruyagaala widîna “Raavonî!” Yagaala sa' “Nyîjîwaakadînyaigî!” dînîkesîra.

17 Jizaazai widîna “Manyîgalalîmwadînnera! Sare' dare'nesî. Nîmwaryawînna mena ayîna yimwaaweinyî daaka! Sa'na nya'mweraayawî nîmînyîne widîna ‘Nîmwaryawînna ayîna

yilaawideinyi. Sai Ni+maamaangelyi. Sai Sirin+maangelyi. Sai Ninnya Gotiyalyi. Sai sarimire Gotiyalyi. Saryawinna ayina yilaawideinyi, sara duthana.”

¹⁸ Maar+yaa' Maah+thaala mwaalya' bina yaka gamireraavi widina “Ai, Naangeri tinna wangamwe'nyi,” widina yaka Jizaazai widake' sara widina yakesira.

Gannyaraayawi Jizaazai daavake'nesi.

(Mat+yui 28:16-20; Maaki 16:14-18; Luki 24:36-39)

¹⁹ Sarevidaa'nyi Saadehaa' sawisavi angevi Jizaazarera yikabina yeva kaanya lokiya nayaa tihina. Juya naangeraavina lika yina yadivi' kaanya lokiya nayaa tihina ye'. Tihinyina yadi'nyi Jizaazai yima'naabina yaka kuminyaba daavina. Tinnyaba daavina yaka widina “Nya'mweihi, kwaamu'nanya' yihwarana! Tewaanya dimwaalyila!”

²⁰ Sara widina yaka gannya a'araraalyawaalyi gannya ligiligisaba wijiwaainnyina ya'. Sarevidaa'nyi gamirera Naangeri tinna wanganewa yilaaya naanga yina.

²¹ Sarevidaa'nyi Jizaazai ayawi widina “Nya'mweihi, kwaamu'nanya' yihwarana! Nimwai nyidasaabakabaabi' sara yihithaasideinyira.”

²² Sa' widina yaka kuminyi pwa'nyi makuraasina yaka widina “Kuryai Tewaanyai sariminyi yihimwaalana!

²³ Kyihimwaalori sarimi pwara kwaraavire yiwetawakya wasi'na kyapiji Gotiyai sara

mena wasi'na yadelyi. Kwara pwaraavire yiwetawakya kuna ja'nayipija! Gotiyai avaa ina mena ja'nayadelyira." Sara widina ya'.

Jizaazalyi Tomaazalyi saraarines.

²⁴ Kuminyabanna Jizaazai bakegaa! Jizaazarera sivilyiraai ata puridaasi pwaraalyai Tomaazai kumiji mamwaalyina. Mamwaalyai Tomaazai gira'miraalyai.

²⁵ Sarevadaa'nyi sai ayina bina kya! sahwara widina "Naangeri tinna mi'na wangamworinera." Widina kye! Tomaazai widina "Kwaasi nyidiwaa! Gamire asawaari niliya tamwa'daata yiwihwaaryawaari tinna mwanganyi yiwija! yiwihwaarya sawaari ninnya asai malakulayiwija! gamire ligiligisaba ninnya asi malakulayiwija! malimwagyi yideinyi. Arikawinyi." Widina ya! Tomaazai.

²⁶ Wikiya yawinyariki angevi kusawinna Jizaazarera ayina yikabina yeva angevi bamwaaina. Nabaai Tomaazalyi mwaalina. Sagaa! kaanya yuya lokiya nayaa tihinikengi. Yuyara mwaalina yadapi kaanya tihinadinyi kiri! Jizaazai yima'naabina yaka tinnyaba daavina yaka wida! "Nya'mweih, kwaamu'nanya! yihwarana!"

²⁷ Sara widaka Tomaazari widina "Davi ginnya asai daki! Nimire asiraari tinna dinyangana! Ginnya asi yiwibwa'na ya'gizi nimire ligiligisaba dinyulakaa! Nimi kwaihwainakeinyina kuna manyilimwagyadinyai mamwaaidinna! Aawa. Nyilimwadinyai gidimwaala!"

28 Tomaazai wi'nyina yaka ja'nawidina
 “Ninnya Naangeiginyi. Ninnya Gotiyaiginyira.”

29 Jizaazai widina “Tinna nyanganagina
 danyilimwamwaa? Pwara tinna manyanganyevera
 kibanna nyilimwamwaa!. Sarera yilaaya
 naanga yadivi! tewaanaanga winikeraavi
 Gotiyai wimwaaihaderera.” Jizaazai sara widina
 yakelyi.

Bukuya da'yida'nike'nesi.

30 Sarev+daa'nyi piri! daresi. Bukuya davi
 Jizaazai yij+waainya saji tewaanya saji yakengi
 yida'mwa. Gannyaraayaba Jizaazai naanga
 piniji tewaanya piniji kwalaalya yina ya!
 Sangina bukuya davi myidayi yiweinyi.

31 Piri! daresi. Sara yida'mwe yawi'na yadi
 “Pwara yagaala da tinna wanganapiri dara
 limwabika! ‘Jizaazai Kiraazitiyalyira. Gotiyai
 Jizaazar+ dah+lakakelyira. Yithaa, Jizaazai
 Gotiyare Gawaal+vaangelyira.’ ‘Sara limwabika!’
 dadi yida'mwa.” Nabaai yida'mwe yawi'na yadi
 “Sahwara sara limwaga'divi! yuyagaa! gamire
 yayavi Jizaazar+ne gaalyabwi kin+nnakera
 mwaabika!” Sara dina yadi bukuya da'
 yida'mwa.

21

*Jizaazai gamirera ata yuyi ata pur+daasi
 pwaraalyaraavi wij+waainnake'nesi.*

1 Sa mena yima'nakegaa! divi Aalibunya
 Taaivir+yaazavi Jizaazai gannyaraavi ayina
 wij+waainnyina. Dara wij+waainnyina yakesi.

² Saaimonî Pitalyî Tomaazai gira'mîraalyiyalyî Nataanyali Kwaaka Galîli Anga Kena mwaalyalyî Sevathiyarî gawaalîvaangeraalyî Jizaazare pwaraalyî sara yîkabîna yeva aalîbunyavî mwaalîna.

³ Mwaalîna yadapi Saaimonî Pitai pwaraavî wîdîna “Jawînya maarya'neinyî wîdeinyîra.” Sara wîdîna kya' kumî wîdîna “Gîmîjî wawaana!” Sarera wîna yeva aalyavî sipîya' yîla'dîsî yîlamwaaina. Yîlamwaaina yeva sawîta yuyavî jawînyanne gîlya wasî'wasîta yadaapi jawînya aane pwai kwai mabwalaminaawi yîna.

⁴ Mabwalaminaawi yadaa'nyî nyîlyai gaai byîlyîrî'daasiyagaa' aalîmaangevî Jizaazai daavîna. Jizaazai daavîna yadî'nyî kirî' gamîrera dîna “Mudîkelyî. Jizaazai mîka!”

⁵ Sarevîdaa'nyî Jizaazai wîdîna “Kaimîraayahi, jawînya aane pirî' kirî' kînnakeihi daaka?” Kumî ja'nawîdîna “Aawa.”

⁶ Sai wîdîna “Sipîyavî aangasîmagî jawîgîlya' marasî'na yapîri jawînya bwalaminaapi'dengî.” Sarevîdaa'nyî aangasîmagî jawîgîlya' marasî'na yeva jawînya naanga naanga minnîke'na sipîyavîna ayîna mamwagi'nyî yîpînesî.

⁷ Sarevîdaa'nyî Jizaazarî gannyarîna tewaanya wîvu'nakei Pitari wîdîna “Naangelyî.” Sarevîdaa'nyî Saaimonî Pitai “Naangelyî,” kadîka wî'nyîna yaka yarai baazî'ma'nyîna ya'. Sare' dare'nesî. Baazî'ma'nya yîrainakei kunei mwaala'. Sara yaka aalîbunyavî dîkwosî'na.

⁸ Aalyavî dîkwosî'na kya' sipîyavî Jizaazare pwara yîlamwaaina yeva,

jawînya minnike' mwagi'nyîna yadaapijî aalîbumaangevîna sipîya' makuna. Sare' dare'nesî. Kwaakevîdaa'nyî etaba mî'. Aawa. Mitaaya 100 (waanî aadîreti) sipîya' makuna.

⁹ Sarevîdaa'nyî maangebaari sivîla paihî'na yeva wapaasi dikwaagidîkevi jawînya pîraayakejî sa tîna wanganna.

¹⁰ Tîna wanganna kye' Jizaazai wîdîna “Jawînya ma'mwaata pîni dîmakabyîla!”

¹¹ Sipîyavîna Saaimonî Pitai wîna yaka aalîmaangevîna jawîgîlya' mwagi'namaa'na. Gîlya savi jawînya naanga minnyîna. Jawînya 153 yuya sa minnyîna yakengi. Jawînya naanga naanga sa minnaka kirî' gîlya' mamumunyîryakesî.

¹² Pitai gîlya' mwagi'namaa'na kya' Jizaazai wîdîna “Kaajîla! Wapaaya dînyîla!” Gamîrerajîya aane pwai kwai yawî'na “Naangelyî,” yaka “Aaihwaigînaka?” dîragînna myîwaarayî, navîka mwaalîna.

¹³ Navîka mwaalîna yadîsî sangyawînna Jizaazai bîna yaka wapaaya maarîna yaka wîjaavîna ya'. Nabaai jawînyajî wîmaarina ya'.

¹⁴ Sare' dahasaai dahaa' Jizaazai gannyaraavî wîjîwaainnakelyî. Mena balakei ayîna dîkaa'na yaka dahasaai dahaa' gannyaraavî wîjîwaainnyîna yakegaaki.

Jizaazalyî Pitalyî saraarînesî.

¹⁵ Sarevîdaa'nyî mena nesagaa' Jizaazai Saaimonî Pitari wîdîna “Saaimonî, Jonîmîreigi, a'mwe daraavi nîmînyîna tewaanya

wîvu'nîvani'. Gîmîre gîvu'nadevwi sahwaravîrebwi davîla'manîka?"

Pitai wîdîna "Naangeigî, yo, gîmî mena yawî'mwaa 'Pitai nîmînyî nya'mwelyîra.' Sara yawî'mwaanyasî."

Jizaazai wîdîna "Nîmîre sipîzipîya maalîkeraavîna wapaaya duzaama!"

¹⁶ Wîdîna yaka pîgasaai Jizaazai wîdîna "Saaimonî, Jonîmîreigî, nîmînyîna tewaanya gîvu'nîvani'keigî daaka?" Wîdîna kya' "Yo, Naangeigî," Pitai wîdîna " 'Pitai nya'mwelyî,' mena yawî'mwaanyaigînyî." Jizaazai wîdîna "Nîmîre sipîzipîyaraavî dîmaremwaala!"

¹⁷ Dahasaai dahaa' Jizaazai wîdîna "Saaimonî, Jonîmîreigî, nîmî ja'mweinyî daaka?"

Dahasaai dahaa' Jizaazai "Ja'mweinyî daaka?" wîdake'na Pitai kale wiadaa'nyî wîdîna "Naangeigî, yuyangîna yawî'mwaa. Nabaai 'Pitai nya'mwelyî,' sara yawî'mwaanyaigînyî."

Jizaazai wîdîna "Nîmîre sipîzipîyaraavîna wapaaya duzaama!"

¹⁸ Naanga nebulya'na gîthîvanîge. Mîgînyaigî mwaalagînegaa' gînnîya munnaanya' marina yadî 'Yuyawînna wîma!' dîna yadî sawînna wawagînyaigînyî. Sare' yadî kirî' neigî jîma'nadehaa' gînnîya asîraai yîwîbwawînyîna kya'gîri pwara gîmînyî wîla pwîyîna gyapîjî 'Sawînna mwîwînera!' yawî'dînyawî sawînna makuna gyîpî'deigînyî."

¹⁹ Sa' Jizaazai wîdake' dara dîna "Pitai sara balîna kyori sare'na Gotîyai byaannakei yîma'nadelyîra." Pitari wîdîna "Dînyîmîdînaama!"

Jizaazalyî gamîre pwalyî saraarînesî.

²⁰ Pitai gînyîwannyîna yaka dusîmagî Jizaazare pwarî tînna wanganna. Sarîna Jizaazarî tewaanya wîvu'nakelyî. Sai kîgaa' wapaaya tîka nyîna yesagaa' Jizaazaryaba walamwaainîke', Jizaazarî kave yîwaara'na “Naangeigî, gîmînyî yîkamaangeraavîna gîvwarîdaakwodei aaihwakala?” sara yakelyî.

²¹ Sarevîdaa'nyî Pitai tînna mi'na wanganna yaka Jizaazarî wîdîna “Naangeigî, dîwaanya'na a'mwe sarîna berîvaka?”

²² Jizaazai wîdîna “Nîmî sarîna yawî'na ‘Kaanya ayîna bîdehaa'na sai kuna yemwaaladelyî.’ Sara yawî'na yîwîja' gîmîre wawînya' daaka! Sarebwîna madînneigînyî. Dînyîmidînaama!”

²³ Jizaazai sara wîdakevîdaa'nyî neya'mwera dara dînesa' “Ai, Jizaazarei sai mabalyî yadei daaka!” Sara kade' kîrî' sa'na Jizaazai majî “Mabalyî yadelyî,” Aawa. Majî yaka wîdîna “Nîmî sarîna yawî'na ‘Kaanya bîdehaa'na sai kuna yemwaaladelyî.’ Sara yawî'na yîwîja' gîmîre' daaka!” Sara wîdîna yakelyî Jizaazai.

²⁴ Jizaazarei sai dangîna nejalkurakîvanîke', nabaai sai yagaala da yîda'na yakelyî. Gamîre wîjalîkurakyabwîna nemî yawî'mwo “Nebulyasîra.”

Mî'nanya'nesî.

²⁵ Yîthaa, Jizaazai yake pînî kwalaalyangîne yagaala sa warîkengî. “Yagaala yuya sa pîkarya yîda'na yîwîjî kwajî Kwaaka yuyavakî maalîkeba bukuya mwakî kyîpîdîka!

Bukuya naanga naanga kwaradi+kengi.” Sara
yaw+i'mweinyi.

**Yipma Genesis and New Testament
Genesis and The New Testament in the Yipma/Baruya
language
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Yipma long
Niugini**

copyright © 1993, 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yipma (Baruya)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Video recording © The Jesus Film, a project of Cru.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 9 Oct 2020

ef60f748-49e3-5ee0-8e6d-a25b74b7a93c